

Podmaniczky Szilárd

Vastag Sapka

(Tárcanovellák)

TARTALOM

Mindenekelőtt	Törpekaland
Kaktuszpalánta	Úszókezdés
Útelő	Az egészség nagy öröm
Egy fénykép hitelesítése	Hátha látom
A tőgy	Durranás és pattanás
A búgatópor	Merre menne
A mágikus erőről	Agg idők
Az Ördög Bibliája	A két fekete
Türelem, konditerem	Bortesztián '97
Megejtő véletlen	Az árok
En nyertem	A sertésenyészetben
Valaki más	Kanada
144 szonett	Az ürvécé üzenete
Égszínkék gombolyag	Ipari tárca
A képkereskedő	A medve és teknősbéka
Gyönyörű ez a város	Tavaszi zsongás
Csodálatos élmény	Csalimese
Csajok foglya	A Borbála-bál
A kolbászfüstölő	Hófehérke és a rasszizmus
Egy kisváros éves látképe	Az álmogyár
Hogyan sminkel a kéményseprő felesége?	A veszélyes nyúl
A fantasztikus pulóver	Hórosz kopp
A körforgás leírása	Egy reggel a házban
A madarász ember	Hová fut a nő a párizsimmal?
Kutya	Látható kabátok
A kandalló	Váltóálom
A doboz	Szívbeli gondola
Karamellás nápolyi	Kávégőzők, zsírosdeszkák
Hullámvölgy a zsákutcában	A néma (A vak)
Madárnak nézni	Legközelebb
Ajtóvadászat	Őszi lég
Sarokvas	Belső átírat
Vallomás a galambdúcban	A labdazsonglőr
Út a cirkuszvölgyhöz	A kucsmás ember
Heló, Gomes!	A zenekar
Nindzsa a háztetőn	A ruhaszáritó
Legyen szelencénk!	A téglá
Kalandra fel!	A bajusz
Margit keze	A halas
Gizi	Töltött káposzta
Fantomsimogatás	Ingyen tehát
A hódolmányos	A cirnos
Koromszemek	Zárlat
Keresztretjtvény	A toronylak
A kabinos	Üres hely

Mindenekelőtt

Hideg és más idő van, nem alkonyul. Már egy órája csak ilyen fények vannak, nem alkonyul. Szürkés-kék ég és elborult házfalak. Szél nem rezdül, a fáknek nincs lombja, a madarak reménytelenül gubbasztanak láthatatlan otthonukban. Ma, szerda délután az örök alkony órájába léptünk. Minden mozdítható, csak a színük nem változik. Talán láttam már ilyet máskor is, vagy nem, iskola után otthon ültem az ablak előtt, a hosszú kertet láttam, a betakart szőlősorokat, közöttük elszórva ég felé karmoló fák, csend volt, az olajkályhából folyt az olaj. A leckémet tudtam, a nadrágom tiszta maradt, jegyet nem hoztam. Az ég alkonyban maradt, mintha furcsa végóra előtt egy pillanattal lennénk, mintha valami kegyelemből nem zúdulna túl a mérhetetlen borzalmakat tartogató idő. Itt áll, egy lépéssel előtte, s mind tovább áll, annál biztosabban tartja magát, már nem engedi, hogy megtörténjen. A kert melletti bicikliúton néhány kerékpáros elhalad, egyszerre mindig csak egy, nagyritkán, ritkásan haladnak, az utat figyelik, majd felkapják fejüket az égre, szétnéznek, haladnak tovább, a kormányon tömött szatyor veri a sárvédőt, a kéziféket kicsit behúzza tartja, a dinamó surrogva lendül neki, a kerékbe ágyazott nyolcas villogó fényt gerjeszt a lámpában. Se szülők, se testvér. Már-már elbizonytalanodom, jó lakásba jöttem-e, jó faluba-e, jó országba-e, és így tovább, a galaktikára hagyva a végső pánikot. Nincs mit csinálnom, most nem lehet elkezdni semmit; végig-simítom a hajam, az arcomon át az állam, az ing nyaka alatt forró mellkasomra tapasztom a tenyerem. Milyen meleg vagyok, minden légzésnél forróban tapad rám a kezem. Kint a fények nem mozdulnak, csak egyszer, egy távoli kertszomszéd föl-kattintja az udvari lámpát. Nem vagyok egyedül. Mozog az udvarban, szétnéz, a falhoz támaszt egy eldőlt lapátot, aztán visszamegy, leoltja a villanyt. Sóhajtok. Arra gondolok, mi lesz később, ha mondjuk harminc-öt éves leszek, mint akkor édesapám, aki valamiért bent maradt az iskolában. Újra egy biciklis tűnik föl, élesen világít a lámpafénye, édesanyám az. Hozza ő is a tömött szatyrot, ami leszorítja a kéziféket. Lassan jön, csúszik a kockalapos út, ami helyenként a lerakás után tíz centit is süllyedt. Majd hazaér, letámasztja a biciklit, lepakol, és csodálkozva megkérdi, miért ülsz itt a sötétben. Hát, csak, válaszolom. Mit ebédeltél, kérdezi. Töröm a fejem, de csak az uzsonnára kapott „tea meg keksz”-re emlékszem, vagy nem, az tegnap volt, ma az uzsonna egy szelet üres kenyér kakaóval. Fölkapcsolja a villanyt, látom, fáradt, de a család, mindenek-előtt.

Kaktuszipalánta

Épp a kaktuszipalántákat vizsgáltam a szemből beeső, vakító, virágbolti ellenfényben, és talán magának az ellenfénynek köszönhetően azon is megjárattam a belső szótáramat, hogy egyáltalán van-e ilyen, hogy kaktuszipalánta, mert még soha nem hallottam ezt a furcsa, ám magától értetődő kifejezést, hogy kaktuszipalánta, de tudtam, ha meg akarom magam értetni, nekem is a kaktuszipalántáról kell beszélnem, ezt a szót kell használnom, különben hosszadalmas és körülményes körülírással magyarázhatok egy bizonyos kisebb méretű kaktusról, amelynek apró tövisei az átalakulás időszakát élik, és nem döfnek, csupán szúrnak, s mikor elemeltem a kaktuszipalánta műanyag cserepét, vad párbeszéd indult a hátam mögött, amiről soha nem voltam jó véleményemmel, a hátam mögött ne induljon meg vad párbeszéd, s így egyszerre ne legyek fültanúja és kirekesztettje a vad párbeszédnek. Mi több, azt is nehezen viseltem, hogy valaki szó nélkül álljon a hátam mögött, vagy elzárja valaki a kijáratot - ez állítólag régi cowboy-beidegződés, épp ezért nem értem, nálam hogy idegződhetett be, mert nem kell cowboy-nak lenni ahhoz, hogy szabadnak tudjam a hátam mögötti teret és a kijáratot.

A hátam mögötti vad párbeszéd így folytatódott: ez megbolondult - hallottam kényes konyhanyelven -, ez teljesen -, próbálta hajazni a másik. Még ilyet - folytatta az első, döbbenetéből semmit sem bízva a véletlenre. Bár teljes mértékig meg voltam győződve arról, hogy nem rólam beszélnek, azért megfordultam a kaktuszipalántával a kezemben, hogy a szemek majd eláruljanak mindent, megtudhassam esetleg végre, hogy ki az, aki megbolondult. Mindketten, akik szerint valaki teljesen megbolondult, az ablakot bámulták, az ablakon át az ellenfényt, s az ellenfény káprázatában a foszlottan futó felhőket, a szemközi ház ablakából visszatükröződő, s olykor fel-felbukkanó napot, amit én is jól láthattam, hiszen nem a kaktuszipalántámmal voltam elfoglalva, annál inkább a totális és teljes megbolondulás konyhanyelven való megjelenésével. Ahogy a kaktuszipalántámmal a kezemben megfordultam, a két asszony azonnal elhallgatott, és méregetni kezdett, s lassan, egészen lassan fölremlett nekik, hogy talán annak ellenére, hogy háttal álltam, valamit meghallhattam a párbeszédükből, de már maguk sem tudják, pontosan mit, foszlányokat, vagy mindent. A kisebbik asszony eszmélt először, odafordult a nagyobbik asszonyhoz, de úgy, hogy kissé nekem is mondja, megjegyezte: teljesen megbolondult az időjárás - hallottam a kaktuszipalántával a kezemben.

Útelő

A lágy sárformákban összegyűlt esővíz szürke égtükre nem dobott fel, most így, ahogy visszagondolok, el se keserített, minek is hagyjam magam az időjárástól függni ennyire, vagy minek is hajszozni minduntig azt az eszeveszett derűt, amit, egy dobozzal a kezemben, már amúgy is magamba temettem.

A lágy vonalú szürke égtőcsák valami hasonszín betonos fűre futottak, ott megálltak, én erre tovább, a dobozban hordozva az üres levegőt. A fű a betonérben tört fel, a betonerek szerte-futottak, a fűvek nemkülönben, s mintha kicsit közelebből is láthatnám mindezt.

Apró ligetek követték egymást, a víz mellettük tompán csillogott, a zöld szálakon áttetsző gömbökben futott le. Talán visszanéztem a sárra, aztán megint előre, mint aki összehasonlít valamiket, ezt a kettőt, és mintha különbségükön morfondírozna kicsit.

Nincs különbség, szorítottam magamhoz a párás dobozt, ami levegőt pumpált az arcom felé. A sokáig tartalékolt levegőnek van ilyen szaga, kábító és emlékfelmondó. De nem tudtam mire gondolni, mintha mindig is érezném ezt a szagot; lassan elmaradt a sár, a füves liget, és a szürke csillogás is odaveszett.

Hirtelen minden - az ég is, netán? - száraz lett, fatörzsek sorban, mintha lehangolón komponálna valaki. Na, nézzük csak, gondoltam, micsoda ügyvesztés ér ma, ha a dobozzal a fák mentén maradok? Akár napok is eltelhetnek így, a sétány a végbe megy. Fájlalom ezt?, kérdeztem. Nem, egyáltalán nem. Ezt most már ilyennek dédelgetem egy ideje: a fatörzsekből ágak szöknek váratlan', üres verebek az égbe törő ágakon.

Annyira lassan mentem, hogy majdnem összekoszoltam magam. A dobozt átvettem a másik kezembe, ahol fatörzs nem tapadhat rá. Hová is lesz akkor?, kérdeztem magamban olyan lágyan, ahogy egy álmos felszolgáló teszi az asztal szélén. Köszönöm, sehová, válaszoltam egyidejűleg, mint aki most már biztos abban, hogy a találkozó elmarad, de még vár egy kicsit, hátha akad más látnivaló.

Fehér esőcsík nyúlt el középen, akár egy harmatos és ködös, ám mégis fehér nyelv, amely egész nap moccanatlan, és lehet, hogy holnap is így marad.

Egy fénykép hitelesítése

Pillanatok alatt összekeverte a válaszokat: azt, hogy egy fenékkal nem lehet két lovat megülni, azzal, hogy két vasat tartott a tűzbe. Ebből aztán az lett, hogy egy fenékkal nem lehet két lovat tartani a tűzbe. Egy darabig hallgatott, mert azért ő is érzett valami furcsát, de ismét belekeveredett és azzal próbálta magyarázni, hogy már szorul a feje fölött a hurok. Van ez így, vágtam rá azonnal egy-két hagymakarikát a szendvicsére, amit jobb kezével a mosdó fölé tartott, mint egy mosogatószivacsot. Mézed van, kérdezte, mert a hagymás méz nekem mindig meghozza a kedvem. Akácmézet csöpögtetett a kolbászra a hagymakarikák ívei között. Aztán hogy' állsz a bálnákkal, kérdezte, kézfejével erőtlenül, de langyosan csapkodott a levegőben. Miért, hogy' kéne állnom, kérdeztem meg ezt. Csak azért, mintha a múltkor azt mondtad volna, hogy olyan jó a kedved, hogy bálnákat lehetne veled fogatni. Azt csak képletesen értettem, mondtam, nem gondolhatod komolyan, hogy meg tudnék fogni egy bálnát. A bálna nagyon nagy emlős és néha akkorákat csap, hogy még egy csirkeól is berezegne tőle. Tudod, úgy van ez, hogy az ember szeret túlozni, ha azt mondom bálna, értsd bálnának, de ne gondold a bálnára, csak ezt a szót, így, hogy bálna, ritkán hallani. Attól tartok, válaszolta, hogy most két szék között a föld alá esek ezzel a magyarázattal, nem mintha panaszkodni akarnék, mint egy kígyó, amelyik a saját farka is egyben. De nekem lassan az lesz a meggyőződése, mondtam, hogy egészen másról fogunk beszélni, mint amiről akarunk, vagyis egészen más fog belőlünk beszélni, és nem mi. Lesz valaki, mondtam, akiről azt hisszük, hogy az vagyunk és azt mondjuk, amit ő mondana, közben meg mi elalszunk. De ha, válaszoltam, ezt is az a másvalaki mondja, akkor ez mégse igaz, nem élhet bennünk efféle önmagát cáfoló titkos személy. Annál inkább az lehet, nyöszörögtem, hogy nem értjük, amit csinálunk, nem értjük, hogy miről beszélünk, elhagy minket a nyelvünk, mert annyira keresnénk benne önmagunkat egyvégtében. Csak, mondtam, egy másodpercre tétovázol el és máris kint vagy a lényegből és olyan megrázó élményeid lesznek, hogy erre rémülten ébredsz rá. Akkor mit csináljunk, kérdeztem. Szerintem, mondtam, keressünk egy helyet az emlékeink között és mindent onnan nézzünk vissza, de ha még akkor is elbizonytalanodnánk, hitelesítsük egy fényképpel - lassan köhögni kezdett, a szendvicset eltolta magától, amikor a rádióban megszólalt a Poptarisznya.

A tőgy

Ahogy belépett a gazdasszony az istállóba a sajtárral, hogy kicsavarja a tehenet, látta ám, hogy a tehennek nincs meg a tőgye. Hirtelen gondolkodóba esett, hogy hová lehetett a tőgy? Pillanatok alatt átkutatta a lakást, felnézett a kredenc tetejére, az ágy alá is bekukkantott, de sehol nem találta.

Ahogy így bosszankodott, véletlenül kinézett az ablakon és látta ám, hogy egy gazember rohan át a mezőn, kezében a hatalmas tőgygel. A gazdasszony se volt rest, fölkapta a gázdezodort meg a piszkavasat és utána eredt üvöltözve:

- Állj meg, te gazember, add vissza a tőgyemet. Hiába futsz, nem menekülsz a tőgygel, elkaplak és megdorgállak a tőgyem miatt!

A gazember az erélyes felszólítás ellenére csak futott tovább, át a pipacsoson, keresztül a csalánoson, a csigalegeltetőn, futott, ahogy a légellenállás engedte. A haja lobogott, a szakálla a hónalját verdeste, szemébe csípős izzadság csöpögött. A gazdasszony könnyedén száguldott a réten, kendője alatt lassan kibomlottak őszbe hajló tincsei, de a lábai a kisebb bukkanók ellenére is gyorsak voltak, mint egy energiamacskáé.

- Ne lopj, te parázna, mert arcodba faragok! Micsoda dolog az, hogy megkívánod a más tőgyét?! Azonnal állj meg és szolgáltatd vissza a jogos tulajdonomat. Te gazember, mit sem tudsz a természet rendjéről: a tőgy nem ér semmit a tehen nélkül - bömbölte a gazdasszony, de ettől az utóbbi kijelentésétől kissé elbizonytalanodott, mert hát minek tart ő ismeretterjesztő műsort ennek a gazembernek, még képes lesz és a tőgy mellé ellopja a tehenet is.

Na, egyszer csak a gazember át akart ugrani egy csipkebokrot, ám azzal nem számolt, hogy a bokor mögött egy négy méter mély gödör fogadja, amit még a gazdasszony férje ásott ki, amikor egy veszett nyest megharapta, és ettől annyira megbolondult, hogy mindenütt aranyat keresett.

A gazember körömszagató üvöltéssel zuhant a gödörbe, annak is a fenekére. A gazdasszony a gödör szélére állt és felszólította a gazembert: - Na, te gazember, most megjártad, mi? Addig nem szólok a tűzoltóknak, amíg vissza nem adod a tőgyemet, de hogy lásd, komolyan beszélek, befűjlek egy kis gázdezodorral - s azzal be is fűjta.

A gazember annyira megszeppent, hogy azonnal kidobta a tőgyet a gödörből, és könyörgött, hogy a gazdasszony szóljon a tűzoltóknak. A gazdasszony fogta a tőgyet, a hóna alá vágta, s így szólt a gazemberhez:

- Várj a sorodra, gazember, minden gödör, amit a férjüram ásott, tele van gazemberrel, akik mind a tőgyemet próbálták meglovasítani, és mondhatom, legnagyobb szerencsétlenségedre köztük van a tűzoltóparancsnok is.

Ekkor hazaballagott a gazdasszony, visszaillesztette a tőgyet a tehen lábai közé, és még ma is él, ellentétben a gazemberekkel.

A búgatópor

Gyalog indultam útnak, mert a biciklim napokkal ezelőtt ledobta a láncot, a nyereg rugói is hangosan nyikorogtak, amitől mindig elzsibbadt a karom, és a fordulóknál nem bírtam csengetni, holott a kormány jó széles volt, még tavaly vittem rajta egy gázpalackot, ami letörte a kormányt, és egy hegesztő hosszú vasrudat hegesztett a helyére, azt mondta, ebbe is bele tudok kapaszkodni.

A szomszéd faluba igyekeztem, ahol teára várt egy család, megígértem nekik, hogy most az egyszer meglátogatom őket, és rendbe hozom a család egészségét, mert, mindjárt mondom, kimeríthetetlen bioenergia lakozik bennem, naponta két-három meghívásnak kell eleget tennem a falusiaknál, ott sokkal több a beteg, pedig a friss levegő..., gondolná az ember. Volt olyan, hogy csonttöréshez hívtak ki, én meg aztán a mentőt hívtam ki, ilyen esetekben már én sem érek sokat. Inkább a titokzatos, rejtett betegségek ellen tudok küzdeni, hamar megtalálom a helyet, ahol a kisördög lappang.

Az a család, amelyik a ma délutáni teára hívott, úgy festette le a betegséget, hogy a nagyapó hatalmasakat horkant, ekkor fájás áll a derekába, a haja égnek áll, és a karjaival verdesni kezd, mint egy gólya.

Biciklivel sokkal hamarabb odaértem volna, de minek ez a száguldás, gondoltam, így legalább egy időre elveszhetek a táj formáiban, könnyebben kitérhetek a szabálytalanul előző autók elől, és még csak meg sem izzadok, nem kell egyből meleg fürdővel kezdenem a látogatást.

Mikor megérkeztem, a család minden tagja a kapuban várt, izgalmukban sokkal gyorsabban vették a levegőt, mondtam is nekik, lélegezni tudni kell, amit ők tréfának vettek, de mégsem nevettek rajta.

- Jöjjön gyorsan, a nagyapó megint horkantott és verdes az előszobában, már három fikuszt leverdesett - mondta a rémült családfő, aki háziköpenyt viselt, ellenben a felesége szépen kifestette magát, nem tudom, mire számított.

Először is lekötöztük a nagyapót, majd óriási bioenergia-hullámokat bocsátottam rá, erre az öreg sokkal jobban lett, kioldoztuk, s így folytattam tovább a terápiát.

Egy hét alatt meg is gyógyult.

Egy hónap múlva viszont megint levelet kaptam a családtól, hogy elmúlt a horkantás és a verdesés. Ellenben hatalmasakat böffent a nagyapó, aztán nevetni kezd, majd mint egy jókora koca bemegy a sarokba, rőfög és túrni kezdi a falat.

Ja, kérem - válaszoltam a válaszelevélben -, minden „gyógyszernek” van mellékhatása. Most egyhamar nem tudom meglátogatni a nagyapót, egyelőre csak azt tanácsolhatom, hogy karikázzák meg, adjanak neki búgatóport, és ne engedjék a kicsinyei közé.

Egy hónap múlva megint kaptam tőlük egy levelet, amiben disznótoros vacsorára invitáltak.

A mágikus erőről

Egy ember, aki mágikus erővel bírt, egy szép napon arra ébredt, hogy nem bír többé mágikus erővel. Más ember, aki nem bír mágikus erővel, de egy szép napon furcsállni kezdi a dolgokat, úgy tűnik neki, mintha mágikus erővel bírna, akkor azt érzi, mintha csak álmodna. Az az ember, aki egyik napról a másikra elveszíti mágikus erejét, a mágikus erő hiányát úgy éli meg, mintha csak álmodná. A mágikus erő nagy kincs, elvesztése álomszerű. A mágikus erő hiánya nem kincs, hiányának elvesztése, vagyis a mágikus erő elnyerése szintén álomszerű. Aki bírt már mágikus erővel, de elveszítette, majd ismét visszanyerte, kincsként vigyáz rá. De bárki vigyáz kincsként mágikus erejére, rá kell jönnie, nincs hatalma a mágikus ereje fölött, annak birtoklása nem birtoklás, csupán kisebb, bármikor visszavonható ösztöndíj egy világ mögötti világba. Akinek még soha nem volt mágikus ereje, az hitetlenül fogadja más ember mágikus erejét, természetesen jó oka van rá, mert sok ember mágikus erőnek tünteti föl a pusztán bűvésztrükkök tudásának birtoklását, vagy egyszerű statisztikai véletlenek nagy valószínűséggel történő teljesülésének kiaknázását. Aki mágikus erővel bír, hiába is akarná igazolni mágikus erejét olyan ember előtt, akinek még nem volt mágikus ereje, mert a mágikus erőre nincs logikusan megfogalmazható bizonyíték, másrésről csak a mágikus erő önön személyiségben való megtapasztalása lehet bizonyíték, azaz mindenki magának bizonyít, illetve annak, aki már magának ugyanazt bizonyította. Aki nem bírt még mágikus erővel, az természetesen a hasonló emberek számára bizonyíthatja a mágikus erő nem létét. Ugyanakkor a mágikus erő képessé tenné a mágikus erővel rendelkező embert, hogy a mágikus erő felhasználásával bizonyítsa mágikus erejét, de tudja, hogy ez nem pusztán meggyőzés, ezért ha nem akarja becsapni önmagát, ezt nem alkalmazza. A mágikus erő kitágítja a képességek horizontját és határát, de eközben éppen olyan képességeket sorvaszt el, amelyeket nem használ a mágikus erővel rendelkező ember, s amint elveszti mágikus erejét, máris érzi elsorvasztott képességei hiányát. A mágikus erő ember nélkül nem jelenik meg, de ha megjelenik, az azt bizonyítja, hogy az ember nélkül is létezik a mágikus erő a természetben. Ez az ellentmondás adja a mágikus erő megfoghatatlan természetét. Ha rákapunk arra, hogy minden szokatlan dolog mögött a mágikus erő lappangását sejtjük, akkor egy idő után fel fog keresni bennünket a mágikus erő, mint annak befogadására felkészültet.

Az Ördög Bibliája

Akkor már minden áron nyerni akartam, de mintha megbabonázott volna a huzamos vesztesség, mintha én magam lennék egy nyilvánosan vesztő hely, amelyre földi körülmények között már a szerencse véletlenszerűsége sem igaz, és amelyet egy másfajta szerencsének nevezhető szerencsétlenség kísér: mindig csak kilencig jutottam a totóban. Először csak a játékszenvedély fűtött, a nyereségvágy pedig különböző kalandokra ragadtatott, de ezeket a kalandokat éppen a játékszenvedély tartotta féken, az a játékszenvedély, amely mára csupán szenvedéllyé apadt, a játék lekopott róla, ez már nem játék, bizonyos logikai apparátuson nyugvó szenvedély, éppen a kiszámíthatatlanság megzabolázására fölszentelt szenvedély. A nagyszüleim azt hangoztatták gyermekkoromban, hogy a szerencsejáték, így a totó is, az Ördög Bibliája, s hogy a szerencsébe és a véletlenszerűségbe vetett bizalmon keresztül rabolja el az ember lelkét az a szörös és vasvillás szörnyeteg, minek hallatára úgy kirázott a hideg, mintha egy hernyóval telített kádba dobnának, aminek pontosan megfelelt a totózó elé ültetett eperfa leveleit fölemésztő hernyóhad, és úgy tekintettem a totózóra - már a templom bejáratától ráláttam a totózóra -, mint egy másik templomra, ahová az Ördögnek szánt pénzadományait hordják az emberek, aztán átjönnek a templomba és meggyónják agyafűrt históriájukat. Egyszer a papot is láttam civilben a totózóból kijövet, amint az igazoló szelvényeket begyúrte a farzsebbe, és akkor meggyőződtem arról, amit iskolatársaim suttoztak matekórán, hogy el van átkozva ez a falu, ennek a falunak az összes lelkét pár darab hathasáboson megvette az Ördög, és nincs menekvés, és már az se menekvés, ha a temető kútjába ugrik az ember, és az se, ha éjjel-nappal fokhagymás pirítóst eszik valaki, és az se, ha annyi pálinkát iszik, hogy fölgyulladjon benne. Így aztán, amikor az első szelvényt kitöltöttem és föladtam a totózóban, már a végzetemre gondoltam, arra a végre, amit az Ördög Bibliájából kiolvashattam magamnak, azt a játékszenvedélyből kivedlett puszta szenvedélyt, ami majd végez velem, ahogyan a falu összes lakójával végez, ezért engem sem kímélhet, én se lehetek kivétel a véletlen és a szerencse egymásba oldódó, halálos kihívása alól. Néha, egy-egy álmatlan éjszakán megcsikordul az Ördög logikai gépezete, amelyben én, a homokszemű, halványan látom a logikai alagút végét és halvány sejtelmem sincs, hogy miért szántam erre magam, de ha már elkezdtem, nem akarom befejezni hiába, s talán éppen azért nem, mert szenvedélyem nem logikus, mint az Ördögé.

Türelem, konditerem

Amióta badizok, sokkal nyugodtabb az életem, nincs az a nagy hajtás, az az idegláz, ami mindig is kizökkentett egy-egy gondolatmenetemből, sokkal hamarabb el is alszom, és végre nem álmodok semmit, ami nagy eredmény, mert az álmaimban mindig külön életet éltem, és a két élet közötti folytonos átmenet teljesen összezavart, sokszor nem tudtam, hogy éppen ébren vagyok vagy álmodok, így aztán a következtetésem is vajmi keveset értek. De ennek most már vége, leszámoltam az álmokkal, nincs több lidérc, egy erős gépezet mozgatja a szellemet is, ami nem kegyelmez többé a hiábavalóságoknak. Ezentúl csak egyféle életet élek és mindenről csak egyfélét gondolok, és ez úgy meggyorsítja az eljárásaimat, hogy napokat takarítok meg, megtakarítom az útvesztőket, az útvesztőhelyeket, amelyek eddig tévelyegni hagytak, hagyták, hogy sorsszerű mániává aljasuljanak kezdetben remek elképzeléseim, és a tévelygésekben rám rakódjon az értelmetlen reményhajszolás, de most, hogy visszanyertem eredeti fizikai teljesítőképességemet, sőt annál talán többet is, a napnál világosabban meggyőződhettem arról, hogy a remény és a reménytelenség semmi más, mint a szétesett lényeg két fele, két falfehér orcája. Ahogyan a bátorság és a bátortalanság is két részre töri a mozdulatot: egy lassúra és egy elhamarkodottra. És erre semmi szükség. A konditeremben megtanultam e kétféle mozdulat egyesítését, és már-már teljességgel ködbe vész az az idő, amikor a határozatlanság és határozottság banalitásai közötti észvesztő vergődésemben csak külön-külön tudtam ura lenni e megátalkodott világomnak. Pojácaság és zsenialitás érvényüket veszítették, nincs többé önhittség és nincs többé tudatlanságom felől érkező naiválódott érzéscsomag. Ugyanakkor a dolgok értelme nem lett világosabb, nem keresem többé az értelmüket, hiszen azok bennem vannak és nem kint, a külvilágban, csakis annak van értelme, amit teszek, s erre jó alapom a konditeremben szerzett anatómiai mozgások precíz összhangja. A konditeremben kellett megtudnom, hogy a szellem legpontosabb megértését és felfedezését éppen a testi mechanizmusok felfedezése és megértése adja, mert a test és a lélek egyazon dolog két fele, egymást átszöve léteznek egy közös rendszer szerint. S majd ha e kettőt végleg egyesíteni fogom, végleg egy leszek, azonos álommal és azonos a valódiság egy csöppnyi fokával.

Megejtő véletlen

Úgy húsz másodpercre megálltam az utcán, hogy kitérjek sorsom elől és egy egészen másik sorsot vegyek fel, azt, amelyik húsz másodperccel később kezdődik. Akkor még nem gondoltam - sejteni ugyan sejtettem -, hogy ezzel másokra is egész sor más bonyodalmat szakítok, amire egyáltalán nincsenek felkészülve, és ha nem állok meg húsz másodpercre, az ő életük egy szakasza - ha nem is az egész, vagy mégis? - másképpen alakult volna.

Miután kivártam a húsz másodpercet, továbbindultam, és azon gondolkoztam, mit veszíthettem vagy nyerhettem ezzel a húsz másodperccel, ám afelől biztos lehettem, hogy ez soha nem fog kiderülni, lévén egyszerre két életet nem élhetek, hogy összehasonlítsam azokat. Miközben ezen gondolkodtam, a járdáról szétnézetlenül egy autó elé toppantam. A fékezés után a vezető mindennek elmondott, úgy rázta az öklét, mint akibe áramot vezettek. Én megúsztam, ő viszont iszonyúan paprikás hangulatban ért a randevújára, ahol még mindig nem tudta mérsékelni indulatait, és durván összetűzött kedvesével, aki sírva elrohant. A tanárnő, mert tanárnő volt, kisírt szemekkel érkezett a korrepetálásra, ahol egy osztály leggyengébb tanulóit próbálta felkészíteni a mindent eldöntő dolgozatra. Szenvedélyes fájdalmai miatt azonban nem hogy segítette volna őket, de mindent összezavart a fejükben. Néhány hét múlva a rosszul sikerült dolgozat miatt az egyik fiú meg is bukott. Szülei dühöngtek és nem vették meg neki a beígért kerékpárt. Az általuk kiszemelt kerékpárt egy másik család vásárolta meg fiuknak. A kerékpár gyári hibás volt, s az elpattant láncszem miatt ez a fiú nagyot bukott a kerékpárral. Úgy összetörte magát szegény, hogy nem mehetett el az osztálykirándulásra, ahol a barátnője beleszeretett egy másik osztálytársába. Ez a fiú elhagyta előző barátnőjét, aki mérgében a fiú névnapjának dátumát megváltoztatta a lottószelvényén. A négyes helyett így lett ötös találata. A pénz teljesen megváltoztatta nem csak az ő, de egész családja életét. A lány apja vállalkozásba kezdett, bútorokat gyártott. Egyik polcrendszerében azonban gyári hiba miatt a rárakott könyvek alatt összeomlott, s a rémülettől felindult tarka kandúrt az ablakon át az utcára kergette, éppen arra, amerre új hajfestéket keresve az üzletek előtt sétáltam, és meg is jegyeztem magamnak ezt a kandúrt, bár nem egészen értettem, hogy mi közöm lehet hozzá.

Én nyertem

Egy sárga, ujjatlan kesztyű volt a kezemen, amikor kitöltöttem a hat darab lottószelvényt. Előző nap sokat cigarettáztam, ennek megfelelően csütörtök délelőtt hosszú köhögési rohamok után tértem csak magamhoz. A rohamok meg-megisméltődtek, bár nagyobb szünetekkel, mint korareggel. Mikor beléptem a lottózóba, hirtelen megszédültem, s egy ügyetlen mozdulattal bevágtam mögöttem az ajtót. Mindenki rám figyelt. Zavarok, gondoltam, de már bent vagyok, gondoltam, és nem teszem ki a lábam, amíg ki nem töltöm a szelvényeket.

Körülbelül egy éve lottózom, kisebb-nagyobb kihagyásokkal; főként azokon a heteken ugrottam át, amikor egy vasam sem volt, s amikor egy rossz álom megjósolta (tehát jó álom), hogy felesleges megtennem az állandó számaimat, mert nem kedvező a csillagállás.

Ezen a héten viszont kavargó számokat láttam, és átjárt belül egyfajta biztonságérzet, mint amikor nagyon tudja az ember, hogy mit akar. Ha ezt az álmot nem látom, talán a köhögési roham miatt otthon maradok, és eszembe se jutnak az állandó számaim, amely számok a legjobb barátaim telefonszámaiból álltak össze, meg egy-két születési és halálozási dátumból. Amikor megváltoztatták a telefonszámokat, kutyaszorítóba kerültem. Nem tudtam, mi tesz jót a szerencsémnek: ha a régi, halott számokat teszem meg, vagy ha alkalmazkodom a realitásokhoz. Ez a kérdés odáig fajult, hogy feltettem: a szerencse is realitás, tehát az új számokkal „számolok”.

A lottózóban kikértem a hat szelvényt, és amikor fizetni akartam, akkor vettem észre, hogy a pénztárcám otthon maradt. Várjon, egy pillanat, mondtam a hölgynek, aki nem túl sokat nézhetett ki belőlem, mert kedves, mégis türelmetlen fintor ült az arcára, mint aki hozzá szokott ugyan a balekok napi látványához, de jól tudja, egészen soha nem szokhatja meg.

Átkutattam az összes zsebemet, és köhögésre álló torokkal, lilásra pirult arccal egy marék aprót csúsztattam be az ablakon, hátammal fedezve a mögöttem állók kíváncsi pillantásait. Áldottam az eget, hogy ekkora hátam van. Leültem a kis asztalkához, és mint akinek vegyszerrel kimosták az agyát, bámultam az üres papírokra. Talán tíz percbe telt, mire lassan eszembe jutottak a számok. Aztán már gyorsan töltöttem az első szelvényt: 2, 19, 26, 28, 68.

Most már vasárnap délután van. Szédülök a sok pénztől, és a köhögési rohamom sem csillapodott. Anyám azt mondta, hogy ennyi pénz elég lesz arra, hogy tönkre tegyem az életemet. Szerintem is, mondtam. Csak hát elég sok pénzt szét fogok osztani a barátaim között. De jobb is így, nekem csak néhány dologra van szükségem, meg némi havi jövedelemre a kamatokból, elég az, ha egy-két utazás belefér. Jobb is így, mondta anyám, nem értesz te a pénzhez, meg különben is, tönkre tenne a városi maffia, mondta anyám a fikusz fekete földjét locsolva.

Valaki más

A vonat belülről: első osztály, dohányzó.

A férfi kívülről: kiöregedett, lecsúszott, soványkás magyar-olasz maffiavezér; kevésbé gondozott haja homlokcsúcstól a tarkóbőrig simítva, ritmusosan barázdált arc, és kifejezetten fiatalos, kíváncsi szempár, mint mikor valakiben az örület kezdetén még utoljára világosság gyúl.

Amint meglát, kikapcsolja a kis méretű táskarádiót, mintha én is fognam az ő titkos jeleit; aztán kézításkájából egy nejlon tasakot húz elő, amibe gondosan-gondnokosan becsomagolja a rádiót. Egyik ablakból a másikba tekint, mintha várna valakit, mintha már legalább húsz éve várna valakit ezen a napon. A fülke árnyékos oldalán leül, maradok a napon. Tudjuk ezt, a nagy kanyar után úgy is amoda süt, tűz a nap.

Mint most is. A férfi a homlokára csap, érezni, hogy tudta ő ezt, csak valahogy kiment a fejéből, mintha húsz éve minden úton kimenne a fejéből ez a kanyar meg a napváltozás. Átpakol, átül, mondhatnám, átáll az én oldalamra.

Eltűnik az előttem lévő bordó ülésben, se fejbúb, se karkilógatás: alapvetően kicsi ez az ember. Csend, csak az autók sikítoznak a lecsukott sorompónál. A vonat megszokott zaja, mintha ez az utazóhang együtt születne velünk.

Amint kiérünk a városi részből, ki egészen a legelőig, a pipacsok úgy ontják magukból a pirosat, mintha a zöld éppen nem lenne szolgálatban.

Hamarosan tömött sorokban nyárfák szegik el a kilátást, és az a sok fehér szösz, magröptető uszály vagy köpönyeg. Odakint forráság, belül légjárat, hadd ne mondjam: a vonatban a huzat.

A szöszök hamarosan betérítik a padlózatot, s a férfi hirtelen, mint aki egy métert katapultál, kipattan az ülésből és gyűjteni kezdi a szöszöket. Hát nem igaz, ez nem igaz, mondogatja közben. Kezdi megtönni a zsebét, de onnan is kirángatja a légáram. Hamarosan feladja, visszaül.

Tovább: ugyanaz a piros, ugyanaz a zöld, s a légvonat. A férfi, mintha ott se lenne, eltűnik a bordó ülésben. De nem telik bele néhány perc, újra felpattan, és szöszöl, szedi a szöszöt. Na, gondolom, megkérdezem: Mi a szösz van? A szám ugyan nem lakatlan, de hallgatok. Hát ez nem igaz, mondogatja, mintha húsz éve semmi nem lenne igaz, mintha egy várakozástól még nem lenne igaz semmi.

Piros, zöld, léghuzat. A férfi dühösen felkapja táskáját, a vonat lassít, s a zsebéből kihulló-kiimbolygó szöszökkel leszáll az első megállóban, majd eltűnik egy marhavagon mögött. Még éppen hallom, hogy valaki bekapcsolja a rádióját, mikor elindul a vonat, pontosan úgy, ahogyan húsz évvel ezelőtt elindulhatott valaki más alatt.

144 szonett

Váratlanul eleredt az eső. A levegő pillanatok alatt lehűlt, a felhők csak később fedték el a napot. Már hetek óta váratott magára egy kiadós zápor. Ahogy teltek a napok a forróság zárt cellává alakította a nappalokat, az éjszakák sötétségükkel gyűrték maguk alá azt a férfit, aki évekkal ezelőtt 144 szonettet tetováltatott a nyelve alá. A szonettek tizenkét sorban és tizenkét oszlopban helyezkedtek el a parányi területen, s amikor a férfi beszélt, nyelve többször végigcsúszott az irodalom klasszikusainak sima remekművein.

Amikor az eső eleredt, a férfi egy sziklán ült a hegyekben, vagy harminc kilométerre a várostól, ahonnan néhány napja szó nélkül tűnt el, s most a távoli, párás völgy felé nézett, amit a nagy esőzés térdig áraszt majd vízzel.

Az esővíz hamar tócsákba gyűlt a szikla mellett, a vékony repedésekben lassan csordogált a városhoz vezető árkokba, amiken víz, jég, és szél dolgozott fáradhatatlanul, unalom nélkül, egyhangúan. A növények hatalmas, fényes leveleiről először apró vízcseppek gördültek alá, hogy előbb hullámgyűrűket vessenek, aztán az alig látható hullámok elültek, a vízcsepp eltűnt, mintha sosem lett volna, mintha sosem lett volna hullámgyűrű, mintha minden csak a férfi képzeletében játszódna, aki 144 szonettet tetováltatott a nyelve alá.

A szonetteket évekig válogatta a világ egyik legnagyobb könyvtárában, nem volt könnyű dolga, akadt ott szonett annyi, hogy ha egymás után állítanánk őket, elérne a Holdig, évek múlva még tovább, a Vénuszra, aztán a Napra, ahol megperzselődve kifordulnának a Tejútrendszerből, a jéghideg világűrben tekerednének az idő és a tér végezetéig. Erre gondolt a férfi, szájpaddal végigcsúsztatva az apró verseket, ruhája elnehezült a beleivódott víztől.

Három nap múlva a kínzó éhség vitte vissza a városba, a földalatti csatornarendszerekből még kihallatszott a múltó esőzés zaja. Éhsége egyhamar elmúlt, égető láz vette birtokba a testét. Az orvos mindent megpróbált, de a férfit elemésztette a láz, amit tüdőgyulladással magyaráztak a kórházban, de az orvos tudta, ez nem tüdőgyulladás.

Az orvos a hullakamrában még egyszer átvizsgálta a férfit a halála utáni napon, és felfedezte nyelve alatt a 144 szonettet. Nem szólt senkinek. A férfit csendben eltemették.

Az orvos hosszú évekig gondolkodott a férfiről, a szonettekről. Később minden elméletét elhomályosította az a tény, hogy miként a férfi teste lassan elbomlik, úgy tűnnek el fokozatosan a szonettek sorai, végül csak az üres koponya marad, s az ő emlékezete, amely minden éjjel bejárja az enyészet egyszerű útját a szonettektől a semmiig.

Égszínkék gombolyag

Nem volt éppen virágos kedvében a kertész, mikor rányitottam a toronyház huszadik emeletén, és bár akkor léphettem be hozzá, amikor csak akartam, így mondta, „amikor csak akarsz”, most mégis kifejezetten illetlennek éreztem magam, ahogy megláttam az ablak előtti karszékeben, kezében egy gombolyag pamuttal, amely labdácskát úgy tartott maga elé, mintha folyamatos összehasonlítást tenne az ég kékje és a fonal színe között úgy, hogy közben a szemét sem mozdítja, mintha ezúttal teljesen máshogyan érzékelné a színeket, nem a szemével, hanem mintha a színlényeg birtokában lenne, amihez nincs szükség látásra.

Mindig is ezt éreztem: mozdulatlan ember felé nem akarok közeledni, aki szemlátomást olyannyira elmerült valami számomra teljesen ismeretlenben, hogy tudomást sem vesz rólam, még csak jelét se adja annak, hogy én tudomást vettem róla.

Még soha nem láttam így a kertészt, mindig is könnyed és vidám embernek ismertem, aki szótlan növényei állandó társaságában igazán megőrizte derűjét, soha nem csinált mást, mint a virágokat ápolta, s azok könnyű színű lepelszirmaikkal, finom illatukkal ajándékozták meg, s mindazt a gyengédséget, amit felénk sugárzott, a lehető legtermészetesebb módon kapta vissza, illatokban és színekben, s amikor nem a virágjai között volt, hanem itt, a toronyház huszadik emeletén, az ablakból szemmel tarthatta az egész kertészetet, amit nem messze a toronyháztól élő sövénnel zárt körül.

Megálltam a karszéke mögött, előbb elindult a kezem a fejtámla felé, aztán visszavontam, az ég felé fordultam, őrá már nem mertem nézni, se megszólalni nem tudtam, és az is hiába fordult meg a fejemben, hogy visszahátrálok az ajtóig, s csendben, ahogyan jöttem, eltávozzom, hiába, hiszen már ott voltam, ha csak néhány másodpercre is, de részesévé váltam a kertész lelombozódásának, és már nem távozhattam, nem surranhattam ki, mint egy képtolvaj, aki elleste a titkot - amit egyébként nem lestem el -, hisz a kertész mindig is a lehető legnagyobb barátsággal viseltetett irántam, bármikor beléphettem lakásába, ám bármikor távozhattam is, ezúttal viszont nem, s hamarosan világossá vált, csak akkor mozdulhatok, ha kiejti kezéből az égszínkék gombolyagot.

A képkereskedő

Amikor elállt az eső és a vonuló felhők hasán kirajzolódott a szivárvány teljes íve, a nedves lombok alól előbukkant a képkereskedő, gyászos állapotban, s mindjárt azzal kezdte, hogy a nyakán maradnak a festmények, hogy hiába ecseteli kivételes szépségüket, mindig van valami bökkenő. A múltkor, mondta válláról lerázva a vizet, az egyik csendéletben sokallták az almát, nem is tudtam mit mondani, mert én éppen az almát kívántam meg erről a képről, de hát nem ez a festészet, mondtam, mondta a képkereskedő, de nekik éppen ez, és már feszegették, hogy az árat ugyan megadják, csak szedjem le onnan azt az almát, elég abból kettő is, még jó hogy nem mérették meg velem, mintha piacon lennénk, hogy hány kiló alma van a képen, mert a gyerekek uzsonnára veszik, hát én teljesen kibújtam a lúdbőrömből, mondanom sem kell, mondta a képkereskedő. A tanyás képeket még csak vinnék, főleg azok, akik most költöztek be, és úgy érzik, ennyi emlék nekik is kijár, mindenki a saját tanyáját keresi, amit persze egyáltalán nem talál meg, mert másféle gyümölcsösük volt hozzá, de a múltkori a legjobb eset, amikor a vevő a festményen lévő tanyának az alaprajzát is kérte, mert hogy szeretné - bár ugyan a képen nem látszik -, hogy jó elrendezésű legyen, nem fekteti akármilyen ingatlanról készült mázolmányba a pénzét, és erre még azt is kérdezte, hogy vajon az ingatlanárakkal fölmege-e a kép ára, mert az nagyon jó lenne neki, ugyanis a festett tanyának nincs rezsije, a tető nem ázik be, és nem kell évente meszelni se, szóval ez a befektetés neki haj de megérné, és akkor jutott eszembe, hogy most már felfüggesztem magam, mert amit itt festészet néven keresnek, az valami ordenáré, jó szívű, de ordenáré dolog. Az absztrakt képekről nem is beszélve, mondta a képkereskedő, azokat szinte nem is viszik, az önmagában való szép nem üzlet, azt mondják az absztrakt képekre, hogy rájuk se bírnak nézni, mert folyton a gyomruk jut eszükbe róluk, vagy inkább pontosabban az embernek a belseje, így képzelik el, nekik ez összevisszaság, egyszóval, hogy az ember belülről összevisszaság, mint egy moslékos tál, mondják néha, elveszítve a fejüket, és hiába kérem a vevőket, hogy álmodozzanak, azok nem hajlandók álmodozni. Na, szóval így, mondta a képkereskedő, és megindult a szivárvány felé, hogy átgyalogoljon alatta, de addigra megfordult a szél, visszahozta a felhőket, és újra szakadni kezdett; jól elázhatott a haja.

Gyönyörű ez a város

Ha mondjuk külföldről idejön egy vendégművész és megkérdezi tőle valaki, hogy hogy' érzi itt magát, akkor azt fogja mondani, hogy jól érzi magát, így mondja a tolmács hangján, köszönöm, jól érzem magam. Ha pedig Szegedről kérdezzük, azt fogja mondani, hogy nagyon szép város, hogy nagyon tetszik neki, így: szerintem nagyon szép város, nagyon tetszik. Soha nem azt mondja ez a külföldi vendégművész, hogy a lehető legjobban érzi magát ebben a világ legszebb városában, nem azt mondja, hogy életének fantasztikus, soha vissza nem térő élménye, hogy itt ebben a városban, Szegeden van, hanem csak azt mondja, hogy szép város és jól érzi magát. Pedig mi már azzal megelégednénk, ha azt mondaná, hogy pocsékul érzi magát, még soha nem volt ilyen rosszul, se éjjele, se nappala, minden összefolyik a szeme előtt, a város pedig borzalmas, visszataszító, unalmas és egyhangú, amiről azt mondták neki, hogy a napfény városa, az a sötétség és vakság városa, és nem is érti, mit keres itt, legszívesebben azonnal venné a kabátját vagy kalapját és azonnal elutazna, és még a naptárból is kitörölné azt a napot, amikor itt járt, azt is kitörölné az emlékezetéből, amikor elfogadta a meghívást, mert, mondaná, itt minden művészetellenes és életellenes, és hogy itt a legnagyobb mértékű hazugság bármilyen művészetről beszélni, mert ahol nincs élet, ott művészet sincs, mint ahogyan a Holdon sincs se élet, se művészet, de, mondaná, itt még a Holdnál is rosszabb és földhözragadtabb minden, még a levegő is visszataszító és kitaszító, itt csak azt tanulja meg az ember, hogyan kell elmenekülni, vagy minden életellenesség ellenére mégis életben maradni, vegetálni és hülyét csinálni magából, s mindezzel hogyan kell felőrölni egy egész életet, hogyan kell kibírni a dögunalom ismétlődését, miközben száll a fejére a por, és elcsigázottsága ellenére is ember formájú arcot mutatni, megtanulni tehát a képmutatást, és megkötni a legvégső kompromisszumokat, amelyekkel élő halottá avatja magát, megtanulni minden finom érzés és érzelem elvesztését, kemény kérget növeszteni a szíven és legfőképpen az agyon, hogy gondolkodásnyi idő se maradjon, belefulladás az embertelenség mocskába és elfelejteni reménykedni valami jobban, valami méltányosabban vagy méltóbban, ami nem csak a művészetnek, de minden embernek kijárna, az állatoknak és növényeknek is, és nem a lehető legpiszkosabb módon elhagyni a gyöngédséget, elhagyni a kedvességet, elhagyni mindent, ami még emberre emlékeztet, de nem, nem ezt mondja a vendégművész, hanem azt, hogy jól érzi itt magát, ezt mondja a tolmács, és nagyon szép, gyönyörű ez a város.

Csodálatos élmény

Elvira felkereste Jánost, hogy beszámoljon neki egy csodálatos élményéről. Pontosan tudta, hogy János hol lakik, ezért egyenesen odament, pedig útközben rengeteg csábításnak volt kitéve. Három cukrászda mellett is elment, és úgy hallotta, hogy a kirakatokban sorakozó marcipán figurák mind őt szólongatják. De Elvira erőt vett magán és átment a túloldalra, mert nem szeretne volna, hogy a csodálatos élménye feloldódjon a marcipán figurák ízélményében, teljesen hitelesen és a legnagyobb beleéléssel szeretne volna elmesélni Jánosnak a csodálatos élményét, és attól tartott, hogy mesélés közben majd eszébe jut a marcipán figurák íze, s attól könnyen összezavarodik, olyan dolgokra teszi majd a hangsúlyt elmesélésében, amin nincs is.

De nem csak a cukrászdák csábították Elvirát, hanem divatos ruhaüzletek is, amelyek kirakataiban ízlésesen elrendezett nyári kollekciók sorakoztak, és bizony mivel Elvira az érzelmek embere volt, nem állt túl jól anyagilag, ami ruházatán is látszott. Ám Elvira nem akarta így leélni egész életét, így, hogy a szép ruhák csak a kirakatból szólongassák, szeretne volna, ha otthon a ruhás szekrényben is tarthat belőlük néhányat, erre viszont most még nem nyílt kilátása. Ezért is tudta, hogy a szép ruhák által gerjesztett vágyakozó érzéseit jó mélyen vissza kell fojtania magába. Meg is tette, és haladt tovább.

Továbbá Elvirát csábították még a férfiak is, de elég kicsi hatásfokkal, ugyanis Elvira tudta, hogy csak addig csábítják, amíg meg nem szerzik, utána már nem csábítják, hanem megszokják és elhanyagolják, vagy meg se szokják és már el is hanyagolják. Elvira szíve viszont olyan tiszta volt, mint egy portaszívó sprével lefújtt tévéképernyő, olyan tiszta, mint egy frissen mosott harmatcsepp, ezért igyekezett megóvni magát a nagy fájdalmakat és mélyre ható kiábrándulást hozó kalandoktól, félt, hogy nem tudja megőrizni tiszta szívét Jánosnak, aki mindig meghallgatta őt, s válaszul sokszor kedvesen mosolygott rá. Egyelőre ennél többet nem is akart Elvira Jánostól, s most is minden hátsó gondolat nélkül igyekezett hozzá, hogy elmesélje csodálatos élményét.

Végre odaért János lakásához, ahová vékony mutatóujjával bekopogtatott. János kitárta az ajtót, beengedte Elvirát, aki szinte már vibrált az izgalomtól, hogy elmesélje csodálatos élményét. János leültette a nappaliban, teával kínálta, csak nézték egymást egy darabig, majd váratlanul egyszerre szólaltak meg: - Volt egy csodálatos élményem.

Csajok foglya

- Te mindig azt mondd, hogy ami a szíveden az a szádon? - kérdezte a csaj.
- Akár a gondolataimra gondolok vagy az érzelmeimre, mindig hűséges tolmácsolójuk vagyok a legfelsőbb fokig.
- Az érzelmeidet nagyon soká korbácsolhattad és magasra is pallérozhattad, de még soha nem hallottam azt a szádból, hogy szeretlek, se nekem, se pedig másnak, aki hasonlított vagy egyáltalán nem rám.
- Ezzel azt akarod kifejezésemre juttatni, azzal állsz elő egyből, hogy el-elkendőzőm magamat meg-megmakacsolva a hozzád vagy másokhoz fűződő potenciális érzelmeimet?
- Jól volna, ha tisztán látnád te is, hogy nem minden olvasható le az arcodról, és amikor éppen égsz, rajtad lángnak nyoma sincs egy darab se.
- Ha már lassan eljutok oda, hogy meggyőztél engem, akkor azt a rendelkezésemre álló idő alatt csakúgy elmondom neked, mint ahogyan eddig elmondtam azt, amire az érzelmeim és a gondolataim egyszerre igennel válaszoltak.
- De azt se felejtsd el soha, hogy néha vakvágányon állhatsz, annak ellenére, hogy érzelmeid és gondolataid igennel válaszolnak, mert lehet, hogy pontosan az érzelmeid és gondolataid állnak útjába annak, hogy egészen másra mondjál igent te magad, mint amire mondasz.
- Hű de izzasztó a mai beszélgetésünk, kedvesem, kérsz egy pohár vizet?
- Nem, nem iszom, csak hogy másra tereld a szót, és kibújhass alólam.
- Azt hiszem, te félreérted a helyzetemet, mert nekem tényleg nagyon melegem lett, és nem a kérdéseid és hasonló jellegű tanácsaid kapcsán, hanem azért, mert rajtam van a nagykabát, a fűtést is legnagyobbra állítottam még a beszélgetésünk kezdetén, kedvesem, és még sorolhatnám az okokat, amelyek miatt folyik rólam a víz.
- Akkor igyál egy kis csapvizet, de lassan, nehogy meghűlj, és tüsszögj órákon át, mert orvost hívok, aki beolt.
- Kérlek, ezt ne tedd velem, tudod nagyon jól, hogy mindig belém törik az orvosok a tűt, és mehetnek az operációra.
- Ne félj, majd melletted ácsorgok az utolsó pillanatodban is, megőrzöm a gondolataidat és az érzelmeidet, és hullajtani fogom a könnyemet, és fogom majd a kezéd, amíg az görcsbe nem rándul.
- Jól van, végeredményben megrendültem, adj egy pohár vizet.
- Isten veled.

A kolbászfüstölő

A kolbászfüstölő tulajdonosa, felhagyva évtizedek óta űzött mesterségével, torkig megunva a kolbászfüstölés minden csínját-bínját, eltelve a kolbász szagú levegőtől, és minden emberi viszonytól, ami a kolbászhoz fűzte, illetve a kolbászfüstölésben kialakult minden emberi viszonytól véglegesen megborzadva, bevette magát az erdőbe, amelynek - elképzelései szerint - se vége, se hossza nem volt, tehát abba a hatalmas erdőbe, amelybe ha eddig bevette magát valaki, soha nem került elő, soha nem maradt utána egyetlen nyom se, se a ruhái, se pedig valamilyen maradványa, amiből megállapíthatták volna vagy perdöntően kijelenthették volna, hogy ő, az illető - aki után legfeljebb egy napos keresésre indultak, nem többre, mert a hiábavaló keresésben, féltek, önmagukat is elveszíthetik -, nincs többé. Tárgyilagos szóbeszéddek alapján vitatták meg az emberek egymás között az erdőbe bekerült emberek sorsát, amely sorsok megbeszélésében mindig egy és ugyanazon, elkerülhetetlen végszóval zárták példabeszédüket, és amikor egyre gyakoribbá vált az erdőben való eltűnés, megállapították, hogy nem mindenre, csak bizonyos emberekre vár ez a sors, csak bizonyos emberek képesek feladni mindent és bevenni magukat az erdőbe. Megállapították, hogy ezek a bizonyos emberek, amilyen a kolbászfüstölő is volt, olyan tulajdonsággal vagy tulajdonságokkal rendelkeznek, amelyeket már jóval az erdőbe való kényszerű bemenekülés előtt fel lehet fedezni, így aztán hamar kialakult az a beszédtema, amelyben egyesekről százszázalékos biztonsággal állították, hogy az erdőben fogja végezni, mert azok számára, akik nem rendelkeztek ilyen tulajdonsággal, az erdőbe való bemenekülés csakis és kizárólag a bevégezést jelentette, azt semmiképpen, hogy az erdőben is lehet élni, egy egészen más életet, és nem olyat, amelyet például a kolbászfüstölő is élt, amelyben testének minden porcikája és agyszögleteinek minden zegzuga elnehezült, és kibírhatalanná vált számára a kolbászfüstölésen keresztül átélt emberi viszonyok lényegtelen és halálosan megunt ismétlődése, amely ismétlődésekben csakis és kizárólag a szellemtelenség és a magas fokú kiűzetalanság fel nem fedezése látott napvilágot. A kolbászfüstölő után is pontosan egy napig kutattak, természetesen hiába, de mindenki, aki részt vett a keresésben, tudta, hogy nem a kolbászfüstölő megtalálása a céljuk, hanem annak a kiváltságos rendnek az újbóli bizonyítása, amelybe önmagukat sorolták, akik soha nem fogják bevenni magukat az erdőbe, illetve bizonyítani akarták, hogy minden erőiket megfeszítve sem tudnak mit tenni azokért, akik beveszik magukat az erdőbe, holott ez a kolbászfüstölő esetében igen egyszerű lett volna, mert teljes bizonyossággal állítható, hogy a kolbászfüstölőnek a hosszú évek alatt füstölt kolbász szaga lett, és ha akarták volna, néhány óra alatt megtalálják, ha legalább egy szimatkutyt bevonnak a keresésbe.

Egy kisváros éves látképe

A szakács nagyon finoman fogalmazott a kondér fölött. A szakácsnővel összeszűrtem a levet. A varrónő nem bírta tovább cérnával, amikor a férje ötödször is szakítani akart vele. A hentest a bárdolatlanságáról ismerte mindenki. A katonatiszt jobb délutánjain olcsó vicceket pufogatott. A drogériás még a szépasszonyok előtt is tömjénezte a feleségét. A kovács volt a legromantikusabb: amikor meglátott egy „új” nőt, a szíve rögtön kalapálni kezdett. Salakfelszórás közben a lakatos kulcsonttörést szenvedett. A kereskedő lánya az idén kerül eladó-sorba. Sajnos az üveges fineszsége hamar kimerült: mindenkinél ugyanazzal az átlátszó trükkel próbálkozott. A fodrásznő arra esküdött, hogy az ő kedvenc étele a hajában főtt krumpli. A sintér kutyaütő tippeket adott a lovin, és már szorul a nyaka körül a hurok. A színésznő eljátszotta az összes pénzét, végül egy gazdag boxolónál adósságokba verte magát. A lambériás a falhoz lapult és ott burkoltan fogalmazott. A zokét egy téli estén lóvá tették. A kalauz két hatalmas átszállót adott a feleségének, nem bírta a vélemények ütköztetését. A szűcs örömeiben majd kibújt a bőréből, fölfalt tíz bundáskenyeret. Az ejtőernyős minden akarata ellenére túlzásba esett. Az óvónő allergiája ebben az évben is kiújult, amit a gyermek-láncfünek köszönhetett. A nyomozó markából kicsúszott a szappantolvaj. A késes, lánya születésének éjszakáján, alkoholos befolyásoltság alatt vigyázzba vágta magát. Az öntőmester, mint mindig, most is hozta a formáját. A minden hájjal megkent bankár ezúttal az időt vesztegette. A pedikűrösnek a körmére néztek a vendégek. Az orvos, kisfiának születésnapján, egy virágcsokorral operált. A pszichiáter hülyére vette a betegeit. A kőműves hosszú betegségből épült fel. A tűzoltóparancsnok szerelmi élete teljesen kiégett. A kisváros határában három süketnéma csempészbándát füleltek le. Az állattenyésztő tavaszi mutáció-kísérlete nem sikerült, nem tojt neki tojást a nyuszi. A virágkertész teljesen lelombozódott. Az andergrand írók és költők teljesen maguk alatt voltak. A csillagászok minden problémát felnagyítottak. A papok keresztbe tett lábbal üldögéltek a verandán. A mérnökök csak terveztek, de nem végeztek semmit. A bírák tornából felmentettek egy kislányt. Az újságírók hirtelen fordultak be az utcasarkon. A postásokat megbélyegezték. A látogatók vaktában jöttek, a távozók buktával mentek. Végül a geometriatanár körbe nézett: - Mi van itt!?

Hogyan sminkel a kéményseprő felesége?

A kéményseprő felesége először is az árcédulákat távolítja el a sminkkészletről, mert tudja, hogy a férje, aki kéményseprő, hamar pipa lesz a flancolástól, fel megy benne a pumpa is, mert kevés az apanázsa, és néha odaszól a feleségének, ha meglátja az árcédulákat, hogy minden pénzünket arra a nyavalyás gépszírra költöd, minek az neked, még nem nyikorogsz, mama. Ekkor a kéményseprő felesége azzal üti el az élcet, hogy tudod, te tetők betyárja, hogy nem magamnak vettem, hanem a Rózsának lesz, egy hét múlva a névnapja, nosza neki, mire a kéményseprőnek még jobban homlokára csapódik a szemhéja, és hörghurut ide vagy oda, kiszakad a torkából: hát van ennek a Rózsának bőr a képén egyáltalán, hogy mi vigyük neki a sminket!? Ugyan, te vén szotyola, a Rózsának adjuk, de nem a Rózsi használja. Akkor ugyan ki? - porzott a kéményseprő szájpadról. Hát a kutyáját kenegeti: akkora a légszennyezés, hogy a kutyának kihullott a szőre, aztán, hogy valahogy kinézzen az a szegény eb, a Rózsi kisminkeli. Na most má' haggya oszt ne kutass tovább, mondta a kéményseprő, és úgy eltűnt, mint aki leesett a tetőről.

Ekkor a kéményseprő felesége szépen kinyitogatta a tubusokat, és incifinci, nekilátott a sminknek. De legnagyobb meglepetésére mindegyik dobozkában, tubusban, miféleben nem hogy krém nem volt, de mindegyikben vagy rajzszög vagy csapágygolyó ékeskedett. Az asszony mérhetetlenül bepipult. Ezeket a krémeket nem viszi el szárazon a drogériás. Uccu, nyakába kapta a lábait, és leslisszolt a drogériához.

- Illa berek, nád a fejed - mondta köszönés helyett a drogériában.

A drogériás először nem vette magára, de aztán, mikor látta, hogy hozzá beszélnek, igen.

- Miben lehetek alá szolgálja - zümmögte a drogériás.

- Csípje meg magát a lizstharmit, hát mit adott maga nekem, csapágygolyót, rajzszöget, meg hercehurcát? - mondta szentimentálisan a kéményseprő felesége.

Látta a drogériás, hogy ennek a felesége se tréfa. Hamarjában el is mondta, hogy múltkor látta a kéményseprő feleségének a férjét, a kéményseprőt, hogy a csapágyassal egyezkedett. Na az asszonynak se kellett több. Tudta, hogy hol dolgozik a férje, apró szeletekben bevágta magát egy taxiba, és odahajtatott.

A kéményseprő precízen állt a tetőn, mikor az asszony felüvöltött neki: - Na te hétpróbás bitang, ezt még meg se kerülöd, nofene, megkeserülöd, hogy csapágygolyókat meg rajzszöget raktál az én drága sminkkészletembe.

A kéményseprő arca meg se rezdült, lassan odafordította a fejét, ahonnan a hangot hallotta, s végtelen bölcsességgel leszólt a magasból: - Legalább a koromra lennél tekintettel!

A fantasztikus pulóver

Nem gondolta, ezért nem is számított rá, hogy karácsonyra kap egy fantasztikus pulóvert, amely egész arcberendezését megváltoztatja, üdének tünteti föl a legsatnyább állapotokban is, és amikor ezt észrevette, hogy tudniillik a fantasztikus pulóver ilyen jó hatással van rá, nem is hordott mást, csak a fantasztikus pulóvert. Ha kabátot viselt az utcai hideg miatt, alig várta (nagyon várta), hogy valami fűtött helyre érjen - és ott ledobva magáról a kabátot, a sálát és a sapkát, amelyek mintegy teljességgel eltakarták a fantasztikus pulóvert -, és ott elővillantja a fantasztikus pulóvert. Az első problémák akkor jelentkeztek a fantasztikus pulóver körül, amikor az állandó használatból gyorsan elkoszolódott, és az esti mosás után reggelre nem száradt meg, na, itt volt a kérdés, mit vegyen fel, mert már annyira hozzászokott a fantasztikus pulóverhez, olyannyira megszerette, hogy minden más ruhája csak másodrendű öltözéknek minősült, úgy nézett ezekre a másodrendű ruhákra a szekrényben, mint valami ételmara-dékokra, amelyek csak a legvadabb éhség esetén kerülhetnek szóba. A munkaidő nyolc órakor kezdődött, s a fantasztikus pulóver fél nyolckor még olyan nedves volt, hogyha aki azt felveszi, úgy átfázik és átnedvesedik az utcai hidegben, amíg beér a munkahelyére, hogy már előre jelezheti a betegszabadságot, a munkaerő-kiesést, előre bevásárolhatja a majdani kezeléshez szükséges gyógyszereket, s már előre nevetségesnek érezheti magát azért, hogy betegségét a nedvesen viselt fantasztikus pulóvernek köszönheti. Az idő sürgette, áram volt, ezért megpróbálta hajszárítóval megszáritani a fantasztikus pulóvert, amely a nagy igyekezet ellenére sem száradt, csak melegebb lett. Kénytelen volt hát erre a napra szabadságot kivenni, aminek senki nem örült, főként az öt helyettesítő munkaerők nem, s nem is tudták mire vélni váratlan betegségét, hiszen előző nap még gyönyörűen virított a fantasztikus pulóverben. A pulóver gyorsan koszolódott, mert munkájában az akták erőn fölüli mozgatása hatalmas mennyiségű port szitált a fantasztikus pulóverre, s a gyakori mosások gyakori betegszabadságokat vontak maguk után, mi több, a gyakori mosások azt is maguk után vonták, hogy a pulóver színe látható fakuláson ment keresztül, méretei lecsökkentek, és döbbenetére senki nem azt mondta, hogy összement a fantasztikus pulóvered, hanem azt hitték, hogy meghízott, néhány hónap alatt kihízta a fantasztikus pulóvert, amely amennyi örömet szerzett az első időkben, utána annyi bánatot és kellemetlenséget. Nehéz volt az ő szíve, mint egy bár-szekrény, s érezte, rá kell szánnia magát, hogy megszabaduljon a fantasztikus pulóvertől. A ruhás szekrény lakói hamarosan visszaminősültek elsőrendű ruhaneművé, s a fantasztikus pulóver néhány hónapos tündöklés után egy ruhaadomány-csomagban végezte, amelyből leendő gazdája úgy emelte ki, mintha még mindig fantasztikus pulóver lenne.

A körforgás létrája

Már korán reggel felkelünk, pedig még aludnánk, hogy felkészüljünk a munkába induláshoz, a munkához, amivel megkeressük a naponta elfogyasztandó élelmiszerek árát, amely élelmiszereket megemésztve egy bonyolult csatornarendszerbe juttatunk. Tisztálkodunk és öltözködünk, valami reggeli is lecsúszik, hogy újabb energiaadaghoz juttassuk a szervezetünket, a testünket, amely majd hamarosan bemegy a munkahelyre dolgozni, teljesen természetesen végzi a dolgát, már-már ösztönösen, hiszen meg kell keresnie az élelmiszerek árát, amelyeket táplálékként a szervezetbe juttatva képessé válik az újabb munkavégzésre, amellyel az élelmiszerek árát keresi meg, hogy később falatozva és megemésztve egy csatornarendszerbe juttassa munkája gyümölcsét, amely gyümölcs lebomlik és visszatér a természetbe, ahonnan újabb és újabb tápanyagok sarjadnak az ember épülésére. Már korán reggel felkelünk, holott hűz az ágy, a párna, a takaró simogatása, de tudjuk, azonnal beugrik, ha nem kelünk fel és nem megyünk munkába, hogy megkeressük az élelmiszerbe csomagolt, mozgáshoz szükséges energia árát, akkor nem lesz miből élelmiszert vásárolni, nem lesz mit enni, nem lesz energiánk, nem juttatunk semmit a bonyolult csatornarendszerbe, kiesünk a természet körforgásából, és nem lesz fizikai erőnk a reggeli felkeléshez, amely egyben azt is jelenti, hogy lelki erőnk se lesz, lelki és fizikai erőnk összefonódása révén elgyöngülünk, használhatatlanná válunk a természetes körforgás számára, tulajdonképpen leesünk a körforgás létrájáról, és tudjuk, kevés embernek adatik meg, hogy újra fölkapaszkodjon a körforgás létrájára. A kisebb-nagyobb zuhanásokat csak azok engedhetik meg maguknak, akiknek vannak tartalékaik. Tartalékai viszont nagyon kevés embernek vannak, mert amit munkájával megkeres, azt kénytelen a körforgásba beállítani, táplálékra költi munkája bérét, hogy bent tudjon maradni a körforgásban, és ezen felül is minden energiáját abba fekteti, hogy résen legyen, még csak véletlenül se essen le a körforgás létrájáról a beláthatatlan szakadékba, mert mióta az eszébe tudja, azóta a létrán áll, és még nem szédült bele a szakadékba, csupán fél tőle, nem ismeri eléggé magát és a környezetét, és nem tudja, hogy képes lenne-e ismét fölmászni a létrára, ezért korán reggel, amikor még aludna, felrázza a zuhanás félelme, tisztálkodik, öltözködik és munkába indul, hogy a munkavégzéshez szükséges élelmiszer-energia árát megkeresse, hogy aztán munkája fáradtságos gyümölcsét megemésztve egy bonyolult csatornarendszerbe juttassa, amely csatornarendszer kiömlőnyílása a munkafázis vége, de egyben egy későbbi munkafázis kezdete is.

A madarász ember

Alig hogy két hete megnyitottam a madárboltomat, máris sokkal kevesebb kutyát sétáltattak az utcákon. A kutyákat eladták, és helyettük madarakat vásároltak tőlem, tőlem, akinek a raktáranyagkészletét csupa humánus emberek töltötték fel.

Egy hónap elteltével már minden harmadik családnál volt egy szelídített madár, amit az első egy héten csak pórázon vihettek ki az utcára, utána pedig póráz nélkül is, lévén a madár úgy visszajött, mint a kutya, és senkit nem harapott meg útközben. A kutyatartás egyébként is evolúcióellenes - mondta egy szakértő, akit később leváltottak, majd még később egy fán találták az ornitológusok, mint olyan madarat, ami teljesen fölborítja az evolúciót.

Ez a rövid idő is igazolta számomra, hogy jól tettem, hogy megléptem a madarászboltot, pontosabban, a madárboltot. Mégis, az a telefon nem fért a fejembe, amit a hetedik héten kaptam egy balatoni ismerősömtől. Azt mondta, hogy eltűntek a sirályok. Na de ezt hogy érted, kérdeztem a vonalban. Erre ő azt felelte, hogy nincs a Balatonon sirály. És akkor hozzátette, amit már a beszélgetés elején sejtettem, hogy vigyek le a boltból egy csomó sirályt, különben befuccsol az idegenforgalom, és tette hozzá, minden üzletfeled szeretné, ha te magad hoznád le a sirályokat.

Először arra gondoltam, hogy ezek nem is sirályban utaznak, ez csak ürügy, van ott elég sirály ahhoz, hogy ne kelljen levinnem az összes, kétezer sirályt a raktáramból ahhoz, hogy ne szenvedjen komolyabb bajt az idegenforgalom. Meg is kérdeztem, hogy akkor miről van szó. A sirályokról, mondta csodálkozva. Ne etessetek engem a sirályokkal, válaszoltam, mire ő szóról szóra tagadta az előbbi megérzésemet. Jól van, mondtam, és beleegyeztem kisvártatva.

A kétezer sirállyal fölszálltam egy marhavagonra, ami kisebb zökkenők után úgy is a Balatonhoz ért.

Ezek a madarak annyira romantikusak, gondoltam a marhavagonban minden üzleti érzékemet elveszítve, hogy ezekből még egy is sok naplemente idején, amikor a férfi lebarnult kezével megfogja a nő lebarnult kezét, és sörhideg hangon megkérdezi: - Látod azt a sirályt?

Á, képzelgés, gondoltam a marhavagonban, ahol át meg átvárt az utazás szele. Itt valami van.

Olyan délután háromkor érkeztünk meg az állomásra, ahol a londonerek kipakolták a kétezer sirályt. Nézttem erre-arra, de sehol nem várt senki.

Talán teljesen elveszítettem az üzleti érzékemet, gondoltam.

Két napig ültem a Balaton partján a sirályokkal megfürödve, mikorra beláttam, hogy ideje visszaindulnom. A sirályokat szabadon engedtem, és miután visszaérkeztem, rá két hétre, nyitottam egy kutyaboltot, gondoltam, kutya mindenütt van. De alapvetően nem is ebből indultam ki, hanem abból, ahogy látom, és nem vagyok vak, süket talán, de a szemem jó: hogy valójában kutya csak egy van.

Kutya

Idáig összesen egyetlen kutyám volt, egy kicsi fekete, azt mondták, puli meg vizsla keveréke, annyi szent, hogy úgy nézett ki, mint egy vizsla, csak fekete szőrrel. Nem sokkal voltam nagyobb nála, mégis három hónap után őt ütötte el az autó, értesítettek az iskolában, ahol épp egy almát rajzoltam 4B-s ceruzával, éppen satíroztam, amikor bekiáltott valaki, hogy elütötték a Kutyát. Ez lett a neve a lassú keresztségben: Kutya. Mert büszke állat volt, mindig megszökött, pontosabban felfedező útra indult; egyszer egész álló nap kerestem, s este, amikor már felhagytam a kereséssel - majdcsak hazatalál -, valami vetélkedőt néztünk feketén és fehérén, kudlikosan és antalimrésen, amikor enyhe nyüsztést hallottunk a heverő alól: bevette magát a Kutya, nézte a vetélkedőt és ásított.

Ott temettük el, ahol megtaláltuk elvérezve a vasút kis töltése oldalában, állítólag az Ifa nem ment rá, csak nagyon megütötte, mesélte a mindig bicikli szagú szerelő, aki az eset idején egy dinamót pörgetett a kezében. Állítólag a fia, aki két nappal előtte beleesett a pöcegödörbe biciklizés közben, ő kiabált be az ablakon nekem, hogy a Kutya...

Néhány év múlva fölszedték a vasúti síneket és lebontották a kis töltést. Kimentem a helyszínre, hogy a csontokat megnézzem, de nem volt ott semmi, mintha nem is oda temettük volna, mintha csak én úgy gondolnám, hogy volt egy Kutyám. Különösnek találtam akkori fejjel is, de nem jártam utána, hogy mi történhetett, ugyan hová mentem volna: az állatorvos ilyen misztikus esetekkel, azaz állatmisztikával nem foglalkozott - meg talán meg se értettem volna. Ma sem. Néha csak ennyi jön elő belőle: egy állat is lehet ember, egy ember is lehet állat. S hogy mikor, melyiknek van jobb lelke vagy nagyobb, arra csak az emlékezet tudna mit mondani. Valami igazi élet van az emlékezetben, az emlékezetben, amelynek már semmilyen áthangolódása nincs erre a világra, az emlékezetben marad, ami emitt oly illékony és sérülékeny, egyszeri. Az emlékezet sérthetetlenforma és tisztaforma, amint megnyugtató álmom egy téli házról: kint hideg van, de nincs hó, mindent zúzmara borít, a napfény gyengéden csillan az apró kristályokon, belül meleg van, az ablaküvegen át csend omlik be, a távoli erdő fái közül szivárog, a közelben pici bokrok a sík földön, mintha a tűz gömbölyűen lobogna, és mintha valaki azt gondolná helyettem is: otthon vagy.

A kandalló

Amikor nagyon hideg volt, begyújtottam a kandallóba. A kerthelyiségben aprítottam a fát a nagy rönkön, szálltak a forgácsok, mintha fűrésznél. Összegyűrtem egy regényújságot és a fák alá helyeztem. A kémény nagyon jól húz, de a biztonság kedvéért vékony ágakat is szedtem a teraszon, hogy a papírról abba kapjon bele a láng. Először mindig nagyon bedurrantok, csak utána áll be a kellemes szobahőmérséklet. Régebben olajjal fűtöttem, kint a kerthelyiségben pumpáltam egy demizsonba az olajat. Szűrős tölcsérrel töltöttem föl a kályha tankját. Amikor felakadt az úszó az adagolóban, majd fölrobbant a kályha, óriási basszusa volt. De hála az égnek, tavaly megcsináltattam a kandallót. Ha kiszellőztetek, akkor is nagyon hamar befűti a szobát. Egy ilyen szellőztetésnél szökött meg a papagájom, de jobb is. Nem nagyon szórakoztatott ez a papagáj, már többször gondoltam rá, hogy magamtól szabadon eresztem. Most biztosan megette valami macska. Az ilyen papagáj elszokik az önállóságtól, és nagyon könnyen áldozatul esik egy macskának, amelyik fölfalja. Csak a tollakat találja meg az ember a havon, jelzésül. Ha látok egy macskát, egy ideje arra gondolok, ez ette meg. A kandallómban duruzsol a tűz, a fára ráöntött iszapszén kékes lánggal sugározza a meleget. A környékbeli házakban átálltak a gázfűtésre, és sok fölösleges iszapszén halmozódott föl. Mindenki tudta, hogy nálam üzemel egy kandalló, amelyikben fölhasználhatom az iszapszenet. Kicsi a fűtőértéke, sok kell belőle. De sok van, mert vödrökkel hozták át hozzám az iszapszenet a csirkeólba, ahol már több éve nem tenyészték csirkét a görények miatt. Először azt hittem, hogy cickányok vagy borzok rabolják el a csirkéimet, de amikor megláttam a görényt, beazonosítottam. Sok csirkém volt, néha még a piacra is kijártam a tojásaimmal. Általában a francia nyelvtankönyv lapjaiba csomagoltam a tojást, hogy ne törjenek össze a rázkódástól. Nagy elhatározásomban lemondtam a francia nyelvről, elég nekem az anyanyelvem is. Minek egyszerre két nyelvet tudni, attól csak megzavarodik az ember, kétféleképpen gondolkodik. Amiről az egyik nyelvben azt gondolja, hogy igen, a másikban meg azt, hogy nem. Végül is a kandallóban is eltűzelhettem volna a nyelvkönyvet a sok idióta párbeszéddel. Nálam ezt sosem lehet tudni. Megmosdok és lefekszem aludni, reggelig megmarad a parázs.

A doboz

Mint szakembernek, mégiscsak meg kellett gondolnom, hogy a kultúrház felől menjek-e haza, vagy pedig, ahogy szoktam, az élelmiszerbolt déli oldalán, bekanyarodva a Wartburg-bolt mellett, a harminc málnaindámmal, egyszerűen hazaérjek. Már délután úgy indultam el, hogy a hazafelé vezető út vissza is vigyen, pedig sejtelmem sem volt róla, hogy így jutok a málnaindákhoz. Először a dobozt láttam meg, arra gondoltam, mi lenne, ha sokkal nagyobb lennék. Amikor a szakmám jár a fejemben, a gyümölcspermetezés, talán kár is hazamennem. Mert kint, a szabad ég alatt óriási varázsa van a levegőnek, látom a redőny másik oldalát. Volt idő, amikor egy kiló betonért eladtam volna az életemet, de amikor megláttam a dobozt, kisebb lettem a kelletténél. Utólag egy szárnyashangya magatartására emlékeztettem magam, inamba szállt a bátorság, mintha valaha is ennél bátrabb lettem volna. A skandináv barátom az új holland permetezővel meglepett engem, de mondta, valakinek mégis csak el kell menni a tűzkőért. Felkaptam a lendkőszőrűs biciklimre, előtte levettük a permetezőt rólam, és máris ott voltam annál a boltnál, ahol gyermekkoromban a piros vitorlavászonnal fölfogtuk a szelet. Most ha azt akarnám kiszámolni, hogy hány tűzkő fér a dobozba a málnaindák helyett, egy egyszerű képlettel tarkítanám magam. Nem nőttél semmit, mondta a skandináv barátom, sőt van egy kis arab kollégám, akire emlékeztetsz. Bekanyarodtam. Délután kettőt ütött a számár hátára a szomszéd, és ebből is tudtam, hogy rosszul sült el vagy pedig elhágta a kapcsolatát ez az ember. A málnaindákat beletettem a mosóteknőbe és felkapcsoltam a villanyt; sokkal sötétebb lett, mint vártam. Leültem az ágyra és úgy fogtam a fejem, mintha a dobozt akarnám arrébb vinni. Sajnálom, nagyon sajnálom, de így volt. Nekem nem kell ahhoz tükör, hogy öregember legyek, az állatok mindig megvadulnak, ha az új holland permetezővel a lendkőszőrűs biciklim hátáról a gyümölcsösbe zuhanva végzem utamat. Na, már látom, nem is volt esélyem rá, hogy a kultúrház felől érkezzek haza, és jól gondolta a szomszéd: a megszőkásaim tesznek egyre kisebbé. A termés egyik évben sem nagyobb, mert a szemem is zsugorodik, és arányérzék híján így járok. Ha visszagondolok a dobozra, nem sok hiányzik ahhoz, hogy egyszerű ember legyek, mint ahogyan voltam Tajvanban.

Karamellás nápolyi

A zsebemben három darab karamellás nápolyival kiültem a ház elé a padra, ahol a legszebbek az őszi délutánok. El sem tudom képzelni, hogy máshol ilyen legyen az őszi délután, mint ezen a padon a házam előtt, ahol nincs egy darab fa se, csak kicsit arrébb, a második szomszéd háza előtt, két juhar meg egy tölgy, nem rossz arány, de irigységre nincs okom, mert tavaly kiszáradt az egyik juhar fele, nem tudom, hogyan csinálta a juhar, de csak az egyik fele száradt ki, az, amelyik felőlem van, amelyiknek árnyéka, a nap utolsó sugarait elfedve, a padomra ejti a közelgő sötétség előhírnökének számító hosszú, szürke sávot. A szomszéd a másfél juharjára és az egy tölgyére sem lehet olyan büszke, mint én arra a páratlan fényviszonyra, ami a házam előtt uralkodik október első hetében, ahol nincs egy darab fa se, csak a padom, amennyiben kiszáradva, rudakra és lécekre fűrészelve ezt is fának számíthatjuk, márpedig fának kell számítani, mert fából van, a támlája is, amivel elég sok bajom akad október első hetében, ha kényelmesen akarom élvezni az fénysugarak simogató melegét, és azt a páratlan fényviszonyt, ami a házam előtt uralkodik, és sehol máshol a világon, csak itt. A támlával se gyűlt meg mindig a bajom, csak úgy három éve, mióta azt az új vegyszert behozta nyugatról a kertészkedő emberek egy csoportja, azóta a környék összes madarának augusztus eleje és október közepe között folyamatos hasmenése van, és amikor a padom támláján teszik tiszteltüket, felfedezve ők is az ott uralkodó páratlan fényviszonyt, úgy összerondítják az ülőke fölött a támlát, hogy csak napszemüvegben és csíptetővel az orromon tudom letakarítani a piszkot, amit a madarak ejtenek a padomon, pedig a madárürülék nem szokott komoly szagot engedni, de ez az új vegyszer borzalmas bűzt áraszt a madarak testén áthaladva. Az elmúlt három évben már többször gondoltam arra, hogy csak az ülőkét hagyom meg, a támlát leszerelem, mert főként azt trágyázzák be a madarak. Csakhogy a padot nagyapám alakította ki itt, a ház előtt, ahol a páratlan fényviszonyban ő is sokszor megfürödhett október első hetében. Ő ugyan nem szólt róla, de gondolom, volt rá ideje 93 év alatt, hogy fölfedezze, október első hetében úgy esnek a fűre az árnyékok, hogy közben, a ház faláról talán, az árnyék alá szökik egy csöppnyi, alig látható ellenfény, úgy, ahogy a világon sehol, s ebben az árnyék alá szökött ellenfényben a karamellás nápolyi csak fokozni tudja a látványt, amit a karamellás nápolyinak köszönhetően a számban is érzek.

Hullámvölgy a zsákutcában

Éjszaka volt. A hosszú, szürke kapualjból egy galamb repült ki, közvetlenül utána eldőrdült a kapu. Megálltam, hogy a holdra nézzek. Még idő előtt meg fogok tudni mindent, gondoltam. A holdról a földre néztem. Egy kártyalap halvány kékje világított a homokon. Fölemeltem: káró ász. Talán ez az, gondoltam. Ez semmi, ez még semmi, pontosabban, pontosabban. A neon alatt elhúzó faágon még egy galamb. Hintázik vele a szél. A káró ász a zsebembe kerül, be az autós kártya mellé, amin cementhordó autó kanyarog. Derenghetne már. A cementhordó fogyasztása: fölmérhetetlen. Nincs bennem vágó, se erre, se arra; csak itt tartózkodom. Úgy veszem ki, hogy a galamb is ugyanaz. Lehet, hogy összesen egy galamb van. Az is a fán. A káró ászt sok éven át pikk ásznak hittem. Tévedésembe nem csúszott hiba. Állok a munkagödör szélén, amit selymes fólia övez, lent csó a fekete vízben. Még egy év, gondolom, a hosszú, szürke kapualjra gondolok. Valami nagy zajt kéne csapni, ahol megsüketülhetnék, emberek. Minden olyan halk és lapos, már dereng. A galamb hosszan hintázik a fojtókék horizont fölött, feje picit biccent, hogy bal szemével lásson. A munkagödörben leomlik egy rög, a víz hangja az árnyékvilágban. Lecsuknám a szemem, de folyton kinyílik. Mégis a vakságra gondolok. Hogy vak a kezem. Túrhetetlen lassúsággal ismétlődik minden, túrhetetlen gyorsasággal marad ugyanaz. Nem tudom mire elszánni magam. A másik zsebemben szürke üveglencse. Megtörölöm a selyemfólián, a neon kialszik a galamb fölött. Zsírmaszatos horizont az üvegen át, néha a kezemre nézek. Nem érzem, hogy a közelemben lenne. A földben alattam sárgaréz kilincs vagy fém teáskanna. Leülnék, hogy üljek ott. A szél egy állatot hajít a gödörbe. Mintha örökké kéne élni, olyan lassan.

Madárnak nézni

Egy vastaghúsú barátom, akiről sokáig nem jutott eszembe a repülés története, amikor egy, a hihetőség határán mozgó esetről beszéltem neki, mindig azt válaszolta, ne nézzél már madárnak. Nekem eszembe se jutott, hogy madárnak nézzem, még futómadárnak se, mert legfeljebb ülni láttam, menni vagy cammogni, mégis minden esetben arra kért, hogy ne nézzem madárnak. Eleinte még gyorsan válaszoltam neki, hogy nem nézlek madárnak, de..., később viszont már nem magyarázkodtam, nem állítottam azt, hogy nem nézem madárnak. Ugyanis később annyiszor elmondta, hogy ne nézzem madárnak, hogy akaratom ellenére is kezdtem látni benne a madarat, főként, ha bolyhos pulóvert viselt feszülő mellkasán, akkor hasonlított leginkább egy méreteresre dülledt verébhez, amelynek mellkasán bolyhfutamokat játszik a még kicsi, gyerekcipőben járó szél. Még később már hihetetlennek tűnő történeteket se kellett neki mesélnem, nem kellett, hogy felhívja figyelmemet arra, minek vagy minek ne nézzem, mert amikor megpillantottam, azonnal egy óriási madarat láttam magam előtt, amely ha bármiről beszéltem, kész volt azonnal kikérni magának, hogy ne nézzem madárnak, s talán egy idő után érezte is, hogy látom benne a feszülő madarat, a tekintetem elárulhatta, a tekintetem, amely üvegesnek tetsző, áttetsző, ábrándos folyadékban úszva teste köré rajzolta a madarat. Aztán eltávolodtam a verébképtől - ez a legegyszerűbb itt - s már egy eszményi madár rajzolódott ki előttem barátom testén át, aki minderről semmit nem tudott és nem sejtett, így továbbra is, szinte minden találkozásunk alkalmával elhagyhatatlanul elmondta, ne nézzem madárnak. Mi lesz ebből, te atttttya úrrrr! - gondoltam, mert amikor elhaladtam egy madárbolt vagy egy madáreledelbolt mellett, minduntalan a barátom jutott eszembe, hallottam a madarak csivitelését vagy a boltban elolvastam a táblát: szárnyas apró, azonnal a figyelmeztetés és a figyelmeztető jutott eszembe, már akaratlanul is, így hát nem játszhattam tovább az ártatlant, hiszen óriási teher nehezedett rám: a barátom madár képében. Ez óriási teher, amit utcáról utcára, napról napra cipelni képtelenség, ezért elhatároztam, hogy megszabadulok tőle, de a megszabadulásnak csak egyetlen módját választhattam. Az elhatározás utáni első napon elmentem a barátomhoz, elmeséltem neki egy hihetetlen történetet, mire ő megkért, én pedig hatalmasat könnyítve magamon kinyögtem, hogy most figyelj, képzeld el, én tényleg madárnak nézlek. Mire ő, ne nézzél már madárnak, tudtam, mindig is tudtam, hogy madárnak nézel, majd mintha repüléshez készülődne, felemelte az egyik kezét, a másikkal megigazította a tojásait.

Ajtóvadászat

Mentem a komámmal az erdőben a bérelt rotációs kapával, mert beköszöntött az idény, meg a falusiak mondták is, hogy folyton megdézsmálja valami a szilvalekvárjukat, gyanakodtak és mondták, hogy ez csak az az elszabadult ajtó lehet a bontásból, és feltétlenül lőjük agyon.

Már hajnalban fölkapunk a rotációs kapára, a fejünkre liszteszsákot húztunk, hogy ne ismerjen föl az ajtó, ha megpillantjuk heverészni a kukoricásban. Azt mondta a komám, hogy nagy marhák lennénk, ha nem vinnénk magunkkal a csenevész bozótugró kutyáját, mert az már három méterről megérzi az ajtószagot, lehasal és meghentereg tőle, ebből mi mindjárt tudhatjuk, hogy az ajtó ott lebzsel előttünk, és beleröghöghetünk a vadászengedélyünkbe, mert ajtót csak a bakfis lányok lőnek, idejekorán.

Elvittük a bankhártyánkat is, hátha mézre lesz szükség, az ember csak bedugja egy faodúba, oszt ömlik belőle a méhecske. Nagyon jól kitalálták ezt az észlények, akiknek más dolguk sincs, mint hogy huzigálják a sliccükben az aktakukacot.

Amikor az erdő szélét jelző táblához értünk, fölraktuk a hangtompítót a rotációs kapára, hogy el ne ijesszük az ajtót, mert az zajra nagyon érzékeny, és tudtuk, amúgy sem vagyunk bevágódva az ajtónál, hiszen az életére törünk, hátra csavarjuk a rézkilincset, faggatjuk egy darabig, behintjük faszúval, kikérdezzük a búvóhelyeit, ha netán az unokáinknak is hasonló dolguk lesz, már hallomásból is tudni fogják, merre keressék az ajtót.

A komám javaslatára leszálltunk a kapáról, csőrre töltöttünk két rigót, és óvatosan lopakodtunk a leendő zsákmány iránya felé. A komámnak ekkor az az ötlete támadt, hogy menjünk gólyalábakon, mert az ajtó csak két méter hetvenig érzékeli a közeledőket. Bele is egyeztem, mint a nyáron abba, hogy ereszkedjünk le a kútba gumikötélen hűsölni. Annak is megvolt az eredménye.

Ahogy megettem az utolsó adag kecsketúrót, látom ám, hogy az ajtó valóban ott hentereg a kukoricásban. Befogtam a komám száját, nehogy szagot fogjon az ajtó. Óvatosan előhúztam a rigót az övemből és hátra húztam a rigó kakasát, céloztam, majd tüzeltem, mint egy kutya. Az első lövedék a sarokvasat súrolta, de a másodikkal pont a zárat kaptam el.

A zsákmányt fölraktuk a kapára, végigvonultunk vele a falun, mindenki azt üvöltötte, hogy megmarad a szilvalekvár, a szívünknek semmi nem fáj. A menet után betértünk a komámmal az asztaloshoz, kipreparáltattuk az ajtót, s napok múlva ott lógott a többi nagy trófea (lavór, hokedli, spájzpolc, stb.) között.

Sarokvas

A vadász megitta a sörét. Kétszer-háromszor arra gondolt, hogy a vanília. Talán a vanília ebben a hidegben. Kinézett az ablakon, ahogy még soha: nézem és sajnálom. Egészen drámai, amit csinálok, gyermekkoromban jobb sorsra érdemes zarándoklataimban végigjártam az ösvényeket, amelyeken vissza is jöttem, és kiültem a padra a tükörtojással. A templomszolgának nem maradt más, mint a szenteket törölgetni, néha a pókokat kikergetni a márványhón alól, és a denevéreket, gondoltam, adj uram másik életet, egy erősen visszafogott vándormadárnak gondolta el. Aztán bement a szobába és belegravírozta a zsaluvasba, hogy szeretlek. Amikor nyitotta vagy csukta az ajtót, érezte, olajozottan működik minden. Amikor áttért egy másik vallásra, bement a cipőboltba és minden cipőt fölpróbált, és néha már maga is elhitte, hogy eddig ezt a kanalat használta, ami a zoknija és a cipő között soha nem mozdult meg. Látom, eltévedtem, gondolta a vadász állig felfegyverkezve, és valami vágy hatalmasodott el rajta, hogy lőjön egy piaristát. A haját összeborzolta egy kénrúddal, a szemüvegében visszatükröződött a tavalyi fecskefészek. Látom, mondta, zárszóra jöttem. Bevágta a templomkaput, a cserjésben kiengedte fáradt lelkét, és ezt még mondta is, hiába, a hóból nem lesz ember. Hazaindult, Mozartot dúdolt, egészen elfelejtette a kötelmeit: szánhúzó kutyák etetése, hajnali mandularágcsálás, az üszők és a bikák ki is mentek a fejéből. Zamek, ennyi, gondolta, egy kis zamek. Fölhúzta a fejére a harisnyát és elindult a bank felé: végig arra gondolt, hogy ez egészen feminista vonás. Leszek én még jobban, de addig se lássak mást, mondta a bankban. Berakott a betétjére kétezer forintot. Egy kicsit megigazította a harisnyát, amikor a csekket töltötte. A biztonsági őrnek fel-le járt a feje, ekkor döbbsen rá, milyen mocskos szakmát választott. A vadász hazafelé már a cseresnyésen keresztül jött, hócsizmáján tombolt a latyak, így ettől megjött a kedve egy kis flörtölésre, de csípte a dér, és csak kés a kézben ment haza. Otthon újra elővette a vadászkest, beledugta a zoknijába, mint egy kanalat, és amíg a gyertya ki nem aludt, az ajtó sarokvasát nézte.

Vallomás a galambdúcban

Senki sem lehet próféta a saját hazájában, esetleg a máséban - mondta nekem az ortopédsebész a galambdúcban, ahová, először ezt hittem, azért hívott fel, hogy eldicsekedjen az ő tubicáival, de a galambdúcban inkább az a fajta őszinteségi roham fogta el, amelyről magam is meggyőződtem már több ízben, és csak azért tört elő belőle, mert itt biztos volt abban, hogy a galambdúcban rajtam kívül nem hallja senki a vallomását, és ez itt az ő terepe, ahol én nem sokat keckeckedhettem mániákus őszinteségével, pedig azt kellett volna mondanom, hohó, megálljunk csak, ne magyarázz nekem, ez a te tereped, itt inkább nekem kellene előrukkolnom mindazzal, ami a szívemet nyomja, kedves barátom, vagy kedves barátocskám, nekem, s nem neked, de hallgattam, hisz nagyon is jól tudtam, hogy nincs semmi közölnivalóm, legalább is olyan mértékű, amihez az ortopédsebész galambdúca szükséges, és ha el is kottyantok valamit, abban biztos lehettem, hogy az ortopédsebész rám sem hederít a galambdúcban, mert nem ezért hívott fel, nem engem akart hallgatni, sőt talán az sem érdekelte, hogy hallom-e, amit mond a galambok eszeveszett szárnycsapdosása alatt, egyszerűen csak beszélni akart, s nem érezte elég titkosnak mondanivalóját, ezért hát felhívott engem a galambdúcba, hogy ezen a számomra mindenképpen rejtélyes helyen adja elő szánalmas mondanivalóját, s hogy a helyszín rejtélyessége ráakódjon a mondanivaló csapnivaló tartalmára, s mintegy palástolja az ortopédsebész bornírtságát, s a mondanivaló bosszantó egyszerűségét a hely különlegességével támassza valahogy mégis alá, és hogy azt kelljen hinnem e beismerhetően buta beszéd hallatán, hogy az egyszerűség őszinteséget takar, s mint ilyen, figyelmet érdemel, csak hogy nekem nem ez volt az első ilyen esetem, ugyan ortopédsebésszel az első volt, de másokkal, mint például az alumínium-hengermű technológusával, aki disznótoros uzsonnára hívott az üzem női vécéjébe, azzal együtt is már ez volt legalább a tizedik esetem az ortopédsebésznél, akinek, miközben a fertelmesen szagos galambdúcban okoskodott, két fehér turbános galamb repült a vállára, arcán az üvegpálán belengő tompa fény variált, hol nagynak, hol pedig csavartnak láttam az ortopédsebész orrát, végül arról is biztosítani akarta magát, hogy elmondása kettőnk között marad, amikor felkiáltott a felesége a galambdúcba, hogy a konyhában előkészítette nekünk a tízliteres demizsont, hogyha végzünk a galambokkal, nyugodtan beszélgessünk kettesben a konyhában, ő most átmegy a szomszédba diskurálni, mire megnyugtattam az ortopédsebészt, hogy tartom a szám, még csak az kéne, gondoltam, hogy bárhol is ilyenekről beszéljek, mint az ortopédsebész a galambdúcbában.

Út a cirkuszcirkuszhöz

Felvázoltam a kicsi mikrobuszvezetőnek, hogy merre menjen, hogy minél előbb és a legrövidebb úton a cirkuszcirkuszhöz érkezünk, de össze-vissza kanyargott ehelyett, feldöntött egy cukrászbódét és még mi mindent, ha láttam volna. Ez nem is csoda, mert meghallottam, amint a váltótársának sugdossa, hogy szerinte úgy folyik belőlem a hazugság, mintha csapból szopnám ki. Egy kis hazugságnak persze mindenképpen be kellett csúsznia, mert jól tudtam, hogy az áligazságokkal semmire sem mehetek, ha a kicsi mikrobuszvezetőt a cirkuszcirkusz felé akarom terelni, hiszen soha nem térhet jobb belátásra, mint amilyen van neki. A váltótársam sem volt különbség nála, csak annyival, hogy már okozott három diszkóbalesetet. Az ilyen váltótársak mindig nagyon megbízhatóak, lassan öregsznek és keveset esznek. Csak úgy viccből vágtam hasra magam a mikrobuszpadlón, hogy megnézzem, épen vannak-e még a reflexeim, de jól megjártam, mert kiújult egy régi diszkóbalesetemből származó szalagsérülésem, és csak üvöltöttem, ez lett a viccből és a heccből. Fájdalmaim azzal erősödtek, hogy láttam az ablakból, hogy pontosan ellenkező irányba megyünk, nem a cirkuszcirkusz felé, hanem annak a tajvani fickónak a diszkója felé, akinek nagyon sok pénzzel tartoztam - hiszen miből vettem volna a mikrobuszt? -, és az a gyanúm támadt, hogy ez a két mikrobuszvezető a tajvaninak az emberei, és azért jelentkeztek csak a hirdetésemre - amiben mikrobuszvezetőket kerestem a cirkuszcirkusz megközelítéséhez -, hogy a cirkuszcirkusz helyett a tajvanihoz vigyenek, hogy ott kiverjék belőlem a pénzt, és ha nem adok, agyonvernek és majd diszkóbalesetnek tüntetik föl. Főhetett is a fejem emiatt, de sajnos inkább a kiújult szalagsérüléssel kellett bajlódnom, amikor észrevettem a mikrobuszpadlón egy ajtót, és kimásztam, és majdnem a kerekek alá zuhantam. De nagy szerencsémre sem a kicsi mikrobuszvezető, sem pedig a váltótársam nem vett észre semmit, tehát megúsztam, de sajnos így gyalog indulhattam a cirkuszcirkusz felé, ami megerőltetőnek ígérkezett, ha pusztán csak a szalagsérülésemre gondolunk. Egy hétig vándoroltam, mint egy sünkutya, de a hetedik nap szerencsésen megérkeztem, addigra viszont már annyira elfáradtam, hogy egyáltalán nem tudtam örülni a cirkuszcirkusznak, hanem egyszerűen csak elaludtam és kész.

Heló, Gomes!

Heló, Gomes, mondtam. Ma nagyon jól ébredt a bika, két jobb lábbal, ez neked dupla vereség. És piros is vagy. A füled sem a régi. A lelkedre meg mintha csomót kötött volna valaki, akinek mindkét kezét forrón bearanyozták. A helyedben egy lépést se tennék, amíg ki nem áll belőled a zsibbadás. Csak azt hiszed, hogy kérlelhetetlen állapotban vagy. Pedig hullik a fogad, a hajad a rémülettől. Zuhanyozás közben soha nem látszik rajtad, hogy sírsz. Hiába a legerősebb akarat, a legnagyobb szeretet, ha megölnék a körülmények. Úgy vándorolsz, mintha nem is lenne tested. Látszik a szádon, hogy egész éjszaka úsztál. A hajad csomókban, mintha nem tudnád mire használni a kezed. Hadonássz egy kicsit. Amit leversz, az legalább a tiéd, ha már semmi sem a tiéd, Gomes, mondtam. Belefulladsz a nagy szándékba, nem lehetsz folyamatos kirakodóvásár, nem lehetsz folyamatosan. Ma elvérzel, azt tudod? Ma neked lesz a legkisebb esélyed mindennel szemben. Jobb lenne, ha egy kicsit riadóztatnád magad. Éjjelente, ha ébren vagy, odabújsz a párnádhoz, és csak az a te szerencséd, hogy sötét van, mert ha meglátnád magad, ezt a siralmas képet, amit vágsz, belecsúsznál a paplanhuzatba, és ki se jönnél onnan, soha, változni képtelen vagy, változtatni pedig képtelenség. Örökké elfelejted, hogy a közted és a világ között fennálló harcban a világnak kell segítened. Mindig csak magadat akarod, mintha te lennél a központ, mint egy felbokrozott téren a szökőkút. Fussál, rohanjál, s amikor zokogva összerogysz, Gomes, mondtam, majd egy jó ideig nem akarsz futni, rohanni, és zokogva összerogyni, mert kimerülsz ettől a gigantikus önpusztítástól, megtanulod szeretni a legkisebb porszemeket is, és ha legközelebb futsz és rohansz, talán már a zokogás előtt megállsz, és visszafordulsz, és ha akkor sem találod a helyed, kiléphetsz magadból, eltűnhetsz innen, egészen nyugodtan, nehogy azt hidd, hogy bárki is emlékezni fog rád. Ezt el kell bírnod, mintha nem is lennél. Kénszag jön, Gomes, mondtam. A válladra már nem szállnak galambok, leették rólad az összes magot, vége annak, hogy reptér legyél. Most még utoljára kiengedlek a bikához, bár biztos vagyok benne, hogy nem térsz vissza, és nem lesz több rémálmod a veszteségeidről. Szaladj és fuss, Gomes, mondtam, majd kitöröljük szemedből a port.

Nindzsa a háztetőn

(szöktetés)

A nindzsa teljesen fel volt fegyverkezve. Hogy mikkel fegyverkezett fel, azt ne kérjék tőlem számon, hiszen magának a nindzsucunak sem tisztázott az eredete.

A nap éppen akkor jött fel abban a távolkeleti országban, amikor a nindzsa a háztetőn osont a kémények és szellőzőnyílások pompás fedezékében. Még öt perc, gondolta a nindzsa, és indul az akció. Zsebéből előhúzta a térképvázlatot, fekete sísapkáját kissé feltúrte, hogy lássa, melyik szellőzőn át kell az épületbe behatolnia. A térképvázlat hevenyészett vonalai, és a gyér megvilágítás kissé összezavarta a nindzsát, s ehhez még hozzájött, hogy a ravasz tervezők úgy építették fel a szellőzőket, hogy keleti és déli irányból ugyanazt az ábrát adják ki, ám a tetővázlat nem tartalmazta az égtájakat. A nindzsa egy pillanatra elátkozta megbízóját, Phen Tont, de vére gyorsan megpezsdült, a papírt visszagyűrte zsebébe, és többé újra nem ismert lehetetlent.

A szomszédos ház tetején guggolt a nindzsa segítője, aki az utcai forgalmat és a ház bejáratát tartotta szemmel. A nindzsa segítője felemelt egy sárga táblát, ami egyezségük szerint azt jelentette, hogy minden rendben, az akciót megzavaró mozgást nem észleltem, készülhetsz.

A nindzsa lehunyta a szemét, és még egyszer átgondolta a tervet az önállóan, a térképvázlatot nélkülözve kiválasztott szellőzőnyílás mellett.

Az épület csendes volt, keleti, szabad falvidékét benarancsozta a nap, s úgy festett, kiránduló-idő köszönt aznapra.

Jangtou, akivel azon a hajnalon végeznie kellett a nindzsának, már javában borotválkozott a kis manzárdban. A tükröt az ablakilincsre helyezte, hogy jól szemmel tarthassa az utcai mozgást. Amikor a nindzsa segítője felemelte a sárga tárcsát, Jangtou egy szemközti ablak tükrében egy villanásnyira észlelte a tárcsáról visszaverődő napfényt. Gyorsan letörölte arcáról a habot, elővett egy kötelet, s a plafonból kiálló virágkampóra akasztotta magát.

A pillanat elérkezett, a nindzsa a szellőzőn át bejutott az épületbe, majd egy gyors mozdulattal betörte a manzárd ajtaját. Jangtou unalmasan, félre biccentett fejjel himbálódzott a kötélén, alatta felborult puff. A nindzsa levágta a kötélről Jangtout, majd villámgyorsan lenyeste a kisujját és egy rongyba csomagolta. Jangtou szó nélkül tűrte, hiszen tudta, ennyit áldoznia kell az életéért, ha meg akarja szöktetni Phen Ton óramágnás lányát, akit a térképtároló pincéjében rejtett el féltékeny s hasnyálmirigy-túltengésben szenvedő apja.

Legyen szelencénk!

Ha bármilyen szelencejátékon nyerni szeretnénk, akkor annak elengedhetetlen feltétele, hogy szelencénk legyen. Nagyon egyszerű: ha nincs szelencénk, nem nyerünk. Bár ezt nem csupán a szelencejátékokból ismerjük, az élet más területéről is vannak tapasztalataink, s bízást állíthatjuk, hogy hiába is tervezünk meg mégoly komótos pontossággal is bármit, nagyon könnyen elbukik a terv, ha nincs szelencénk. Mert mindig, mindenben van egy vakfekete pont, amely főképp kiszámíthatatlanságáról ismerszik, s ennek a vakfekete pontnak kell kifehérednie ahhoz, hogy elmondhassuk, szelencénk van. De sajnos nagy átlagban nem mindenkinek van szelencéje, bár akadnak környezetünkben kifejezetten szelencés emberek, akiket már-már varázserővel ruházunk fel, hisz az lehetetlen, hogy amíg nekünk soha nem, addig nekik két marékkaal szórja a szelence a különböző jutalmakat. Ez a szelence általában végig kíséri egész életüket, büszkéek is rá, hogy szelencés csillagzat alatt születtek.

Bár azt mondják, hogy a szelence forgandó. No, már amelyik! Igazából akkor mondhatjuk magunkat szelencésnek, ha a szelence folytán legalább annyi a nyereségünk, mint szelencétlenség folytán a veszteségünk. Ez már szelencés eset.

Úgy tartják, hogy aki hajszoja a szelencét, annak nem nyílik meg, aki minden áron nyerni akar, attól elpártol a szelence. Ne akarjunk tehát nyerni, ne akarjuk feltétlenül próbára tenni a szelencét, az majd magától jelentkezik, ha akar. Ha nem akar, akkor fújhatjuk a szelencét.

Alapvetően a szelence befolyásolását tartjuk boszorkányságnak, varázslatnak, de most egyszer s mindenkorra kijelenthetjük, hogy a szelence nem manipulálható; ez természetesen csak arra az esetre vonatkozik, amikor a szelence vagy a szelencés folyamat kialakulása független más ember akaratától, vagy legalábbis, másik embernek nincs tudomása arról, hogy nekünk mi lenne a szelencés.

Szelencések igazából csak egyetlen módon lehetünk: ha eleve tudunk, vagy az idők folyamán megtanulunk veszíteni. Aki nem tud veszíteni, az a szelencét kárhoztatja, azt megerőszakolja, s akkor a szelence elpártol tőle, amit meg is érdemel, ha ilyen vak, suta és hajjakend modorú.

És még egy jó tanács szelence-ügyben. Ha egyszer baromi nagy szelencénk volt, akkor azonnal számoljunk avval, és nyugodjunk bele, hogy talán soha többet nem lesz szelencénk ebben a jó szagú életben.

Kalandra fel!

Egy alacsony, kopaszodó férfi leemeli kalapját, mosolyog, aztán megkérdezi a kirakat előtt álldogáló hölgyet, aki barna selyemsálat, türkiz szoknyát és lila blúzt visel:

- Elnézést, meg tudná mondani, hogy mennyi a pontos idő?
- Természetesen meg tudnám mondani.
- És megmondja?
- Még gondolkozom rajta egy kicsit.
- Miért kell ezen gondolkodni?
- Mert maga az a fajta ember, aki a pontos idő ürügyén ismerkedik.
- Na ne mondja!?! Ez esetleg rám van írva?
- Ha magára lenne írva, sokkal könnyebb dolgom lenne, csak leolvasnám, és nem mondanám meg a pontos időt. De nincs magára írva, ezért gondolkoznom kell egy kicsit.
- Sokáig gondolkodik?
- Ha folyton közbeszól, akkor akár percekig is.
- Na jó, csendben maradok, csak mondja már!
- (...)
- Rendben, úgy látom, megbízhatok magában, maga nem az a fajta... Három óra múlt tíz perccel.
- Biztos benne?
- Halálbiztos!
- Nem hiszem el. Nem is nézett az órájára.
- Maga figyelmetlen. Az imént felhúztam a blúzom ujját, és megnéztem, mennyi az idő.
- Mutassa az óráját, kérem!
- Hogyisne! Hogy kicsavarja a karomat és elvegye az órámat.
- Ne butáskodjon, csak a pontos időt szeretném tudni.
- Megmondtam, három óra tíz.
- De nem hiszem el. Maga annyit habozott, hogy megmondja a pontos időt, hogy most már kételkedem magában.
- Csak biztonsági okokból haboztam. Tudja hány ember kérdezi meg tőlem naponta, hogy hány óra van?
- Fogalmam sincs, engem nem ez érdekel.
- Legalább egy tucat. Magasak, barnák, szőkék, menekültek; mindenkit a pontos idő érdekel.
- Higgycs, hölgyem, engem is.
- Akkor kérdezze meg!

- Asszonyom! Há-á-ny ó-ór-a va-an?

- Hát maga beszédhibás!

- Jaj ne!

- De bizony kiszállt a bölömbika a kardfogú tigris szájából!

- Utána meg a vaspók lüktetett a jobb pitvarban.

Mindketten elmosolyodnak, aztán kezét fognak és bemutatkoznak, aztán a férfi fűjtat egyet, megtörli a homlokát és megjegyzi:

- Kedves Ivett, azt hiszem, talán egyszerűbb jeligés párbeszédet is választhatott volna a házassági hirdetéshez.

- Tudom, de ki akartam szűrni a kalandorokat.

- Hát sikerült. Két hétig tanultam a szövegemet.

- Na, akkor kalandra fel!

Margit keze

Margit abba a korba ért, amikor már nyugodtan két kézzel kapkodhatnak utána a férfiak, de nem hogy kettővel, még fél kézzel se nagyon kapkodtak utána, mert nem volt az a kiköpött elragadó leány. Arcára ugyan kiült valami tompa varázs, de olyan félénk, bátortalan teremtést még nem hordott senki a hátán, mint ő. Minden második válasza az volt, hogy nem tudom, a közbeeső kérdésekre pedig egyszerűen nem tudott válaszolni. Már a szüleinek is kezdett az agyára menni, bár szerették, csak hogy a folytonosan gyakorolt türelem nagyokat harapott le ebből a szeretetből. Ekkor cselt eszeltek ki a szülők, hogy Margitot férjhez adják.

Elhíresztelték a városkában, hogy Margit hozománya kétezer darab frottír törölköző, valamint ezerhatszáz darab komplett ágyneműhuzat. Alig kelt szárnyra a hír, máris úton-útfélen leszólították Margitot, aki, persze, nem tudott választani. Közel ötven férfi a szülőkkel is tárgyalt, de a nagyszámú kérősereg a ló túlsó oldalára billentette a mérleg nyelvét, Margit pedig csak vállát vonogatva nézett kérdőjelként néző szüleire. Ekkor a szülők elhatározták, hogy versenyt állítanak a kérők számára, még hozzá három kemény versenyszámban kellett pontokat gyűjteni, s aki majd a legtöbb pontot éri el, gondolták, azé lesz Margit keze.

A kérők már hajnalban ott tolongtak az utcára néző présház ablaka alatt, hogy mielőbb alá vessék magukat a verseny szellemének.

Az első versenyszámban az kapta a legtöbb pontot, aki egy zuhanyzás után a legtöbb törölközőt tudta összevizezni. Itt persze a kistestű versenyzők egyből kihullottak. A második versenyszámban az vihette el a pálmát, aki Margiték pálmaházában a legtöbb törölközőt tudta kitergetni egy perc alatt. Itt azok a szép szál legények mondtak búcsút Margit kezének, akik lassan tudtak futni és nem bírták a pálmaház klímáját. A harmadik próba előtt már csak öten maradtak: egy Dorong nevezetű ércbányász, és a nagybani piac igazgatójának négy fiúikre. A mindent eldöntő utolsó számban csak az maradhatott talpon, aki minél több lepedőt tud áthúzni a balta fokán. Ez kifejezetten ügyességi szám volt, de nem ártott hozzá a szerszám pontos ismerete sem. Végül a pontversenyből a Dorong nevezetű ércbányász került ki győztesen, három lepedőt húzott át a balta fokán, míg az ikrek csak fejenként kettőt, bár őket a versenyszabályzat eleve kizárta, lévén párosban nem indulhattak volna. Margit apja csak azért engedte részvételüket, mert tisztelte a nagybani piac igazgatóját, tisztelte benne a nagyhalat.

Dorong nagyon örült a győzelemnek, és még a verseny napján, az ércbányászokra jellemző szertartással, Margitot az oltár alá vezette.

Gizi

- Nincsen már semmi szufla ebben a mosógépben - mondta Gizi az apjának, aki kábultan nézte a mosógépben örvénylő vizet, a vízben lustán örvénylő gatyókat.

- Akkor veszünk egy másik mosógépet - mondta Gizi apja, sóhajtott és magára zárta a WC-ajtót.

A pénzt csak hónapok alatt tudta összegyűjteni Gizi apja, addig a patak partjára küldte a lányt mosni. Ott láttam meg először, ahogy az erős sodrás fölött stabilan állt. A haját száraz fű-csomóval kötötte hátra, szoknyája alját a derekába tűrte, ingujját pedig egészen a hóna aljáig, hogy az erős sodrás bele ne kapjon és magával ne rántsa a védtelen teremtest.

Óvatosan megközelítettem egy fát a patak partján, felmásztam rá, de nem csak rá, hanem egészen a tetejéig. Amikor kényelmesen elhelyezkedtem, mint egy jókora madár, akkor odakiáltottam Gizinek:

- Mit csinálsz, Gizi, itt a patak partján?

Semmi választ nem kaptam, Gizi még csak meg sem fordult, mosott tovább, ahogy az a nagy könyvben meg van írva. Hangosan csörgedezik a patak, gondoltam, és még egyszer, torkom szakadtából odaüvöltöttem:

- Mit csinálsz, te, Gizi, itt a patak partján?

Na, erre már megfordult és össze-vissza nézett, nem hitte volna, hogy valaki a fa tetejéről szólongatja. Nem láthatott, de azért válaszolt, hogy hátha megint kérdezek valamit, és akkor a hang irányából kikövetkezteti, hogy merre is lehetek. Így is történt:

- Mit csinálnék, nem látod - kérdezte Gizi - teljesen vak vagy, vagy csak távolra nem látsz? Különben meg honnan tudod, hogy Gizinek hívnak, tán' csak nem valamelyik ismerősöm vagy, akinek elmondta az apám, hogy amíg nem lesz új mosógép, addig a patak partján mosok?

- Nem állok veled semmilyen rokonságban - jelentettem ki - csak úgy kérdezősködök, a hecc kedvéért.

- Ahelyett, hogy heccelsz velem, inkább segítenél hazavinni a kimosott ruhákat, mert teregetés előtt még kicentrifugázom mind, a centrifuga még egészen jó állapotban van.

Leugrottam a fáról és hazavittük Gizivel a mosott ruhákat. Bemutatott az apjának, aki megkért, hogy hetente egyszer segítsek a Gizinek felhozni a patak partjáról a mosott ruhákat. Én meg beleegyeztem, így alakulgatott a reményteljes kapcsolat: az első hónap végén már egymás kezét fogva hoztuk fel a ruhákat a patak partjáról. A mosott ruhákat a másik kezemben hoztam, amíg a görcs bele nem állt, utána kezét cseréltünk. Egyszer aztán nem jót sejtettem:

Gizi apja megkért, hogy segítsek neki felvinni az emeletre az új mosógépet. Még az üzembe helyezésnél is ott toporogtam, hátha valami hasznomat veszik. De amikor látták, hogy a mosógép rendeltetésszerűen működik, és nem kell többé a patak partjára járni, akkor kijelentette a Gizi apja, hogy most már fel is út, le is út. Kicsit zokon vettem, mert elég jól megszoktam a frissen mosott ruhák illatát.

Azóta minden nap a patak partján üldögelek mosási időben, a zsebemben maradt használati utasítással, és várom, hogy megint elromoljon a Giziék mosógépe.

Fantomsimogatás

Mondom, gyengébb vagy a napfénynél (borús vagy derűs napon? e kettősségek bőséggel számított unalma szerint.)

Mikor már ennél is gyengébb vagy, nagy erőt mutatsz, felforgatnád az összes menedéked, hogy gyengeséged nyersebb legyen, ilyen hártavékony gyengeség, ami már átlátható.

Gyengeséged finom hullámvázai mintha a gyengédségre emlékeztetnének, amelyben bátortalanságod bátorításnak hat, és mindent olyannak látsz, hogy kedvem lenne kibújni a bőromból, hogy rád terítsem, hogy össze ne fagyj a nagy hidegben.

Persze nem mindig értem, hogy mit miért csinálsz, de már megszoktam ezt a tempót, amiben felesleges is kérdeznem az okot, te magad se nagyon tudnád, hiszen tudom én, hogy ilyen vagy, szakadatlanul vagy, néha ok nélkül, és mintha ezek lennének a legerősebb pillanataid, amikor valami lehetetlen tartományba fúrod be magad, valami érthetetlen tartományba, amihez képest gyengeséged teljességgel természetes.

Bár vannak órák, amikor azt gondolom, megfeneklettél, és végleg két részre szakadsz, gyengére és erőse, és ez a két részed eltávolodik egymástól, és elveszel a kettő között, és ilyenkor azt is gondolom, hogy én is belefáradtam már nézni a mutatványod, és csendet akarok, mindentől egyenlő távolságra lenni, de amint megvan a csönd, amiben minden egyenlően oszlik el, hiányod sokkal tökéletesebben ír körül, mint az, hogy vagy, s ilyenkor észreveszem, hogy valójában én is ugyanazzal próbálkozom, mint te, csak eddig jobban figyeltem rád, mint magamra, mert biztos ez is sokkal könnyebb volt így nekem, hogy helyettem is éljél, úgy, ahogyan.

És amikor visszajövök, már bánom is, hogy kimondva kevertem össze gyengeséged a gyengédségeddel, mert amikor gyengének látlak, akkor mindig nagyon kitartasz valami mellett, pontosan tudod, hogy mit teszel, legalábbis ezt mondod, nagyon tudod mindennek az okát, ilyenkor vagy a leggyengébb, de amikor látom, hogy kitisztul a szemed, az ujjaddal megbillentesz egy lapot, úgy ráncolod a homlokod, mintha mosolyognál, és kimondod, mintha valami kis csíny vagy cinkosságot keresnél, hogy nem tudod, ilyenkor vagy a leggyengédebb, ilyenkor vagy gyengéd.

És hogy én mit csinállok ilyenkor, azt jobb, ha magam sem tudom.

A hódolmányos

Sokkal messzebből látszottak a jelzőtüzek, mint ahonnan a hódolmányos férfi megpillantotta őket. A látásával ugyan nem volt semmi baj, de kéthetes bolyongása alatt, amelyet számára ismeretlen területen végzett, az első napokban még mindent jelzőtűznek látott, majd megcsalatra érzékeitől szép lassan feladta a reményt, hogy megpillantsa a jelzőtüzeket. Lehet, hogy már sokkal régebben meglátta a jelzőtüzeket a hódolmányos férfi, de így, reményfeladva, már nem hitt a szemének, mi több, a szemét már nem arra használta, hogy megpillantsa a jelzőtüzeket, mi több, már arra sem figyelt, hogy jeleket fejtse, amit első rangú feladatként kapott.

Az volt a hódolmányos férfi feladata az ismeretlen területen, hogy napokig bolyongjon egyedül, s amint teheti, a legtöbb különös jelet gyűjtse össze, jegyezze fel, s ha teheti, fejtse is meg őket, de úgy értelmezze mind, hogy az értelmezés teljesen független legyen lelkiállapotától, amelynek különös változásait egy másik füzetbe kellett följegyeznie, s erre külön fel is hívták a figyelmét, hogy lelkiállapota a bolyongás alatt számos csapdának lesz kitéve, s ezeket a csapdákat csupán azért állította a természet, hogy a hosszú ideig magányosan bolyongó ember figyelmét olyan irányba terelje, amellyel nem lesz képes, nem hogy megfejtetni, de még észre venni se a különös jeleket.

A hódolmányos férfi önként vállalkozott a ritkán adódó feladatra, mert azt gondolta magáról, hogy képes úgy ellátni feladatát, hogy abban a természet mégse zavarja meg, azt gondolta magáról, hogy oly erős magabizással bír, hogy a legkeményebb helyzetekben is megállja a sarat, s hogy erről bizonyosságot szerezzen, ez a feladat a lehető legmegfelelőbbnek látszott. De amint a néhány napos magány után észlelte magán lelkiállapota különös változásait, máris jegyzetelésbe fogott, de lejegyezte a természet különös jeleit is.

Ám ahogy a kéthetes kutatás után hódolmányában feküdt egy ritka bokor alatt, s amint megpillantotta a jelzőtüzeket, amelyek útja végét jelentették, azonnal vissza is gondolt útjára, s a természetnek mindazon különös játékaira, amelyek, úgy érezte, megcsonkították hihetetlenül nagy magabizását.

Már vagy egy órája nézte a jelzőtüzeket, s egyszerre két féle lendület irányította. Egyfelől azonnal menekülni akart csonka helyzetéből, másfelől pedig szégyen gyötörte csonka magabizása miatt, s azon gondolkodott, visszatérhet-e ugyanarra a helyre így, ahol a legközelebbi feladatra már alkalmatlannak tartja magát.

Koromszemek

Az egyik éjjel azt álmodtam, vonat robog be az ablakon. Lassít, majd megáll a szoba közepén. Nem nagy vonat, csak akkora, hogy az ablaktól a szoba közepéig le tud lassulni. Mozdonya gőzmozdony.

Az azért mégis túlzás lett volna, ha egy dízel rohan be, vagy ha vékony villamos felsővezeték húz át a szobán. Nem tudom, az ablakon hogy jött át, nem törte be, csak valahogy anyagilag átszivárgott.

A szoba közepén ott pőfögött a gőzös a levegőben, mert vízszintesen húzott be, nem bukott alá a padló irányába. Sín pár nem volt, szabad vonat.

A vagonablakokban apró utasok ültek, nagyon nézelődtek, valami érdekeset láttak. A gyerekeket lekapták az ablakból, ők ezt nem láthatták.

A szobán éjjeli utcalámpafény derengett, már amennyire dereng az ilyen, az ablak hatalmas árnya a falon, mintha a fény nyitna ott teret.

Némelyik utas noteszt és ceruzát ragadott elő, lejegyezte, amit látott.

Fölültem az ágyban, álomban vagyunk, ne felejtsük, ott is fel lehet ülni az ágyon, nem nagy képtelenség, inkább derűs, ahogy a veszteglő szerelvényt néztem a szobám kellős közepén.

Én ezek szerint egy harmadik támpont voltam, nem az, aki az ágyban fölült, hanem az álmodó örökmozgó nézőpontja.

A masiniszta teljesen nyugodtan és kormosan állt a helyén, mintha ő tudná, miért állt meg pont itt, mintha valami turistavonat jött volna be.

Az egyik utas le akart szállni, de a felesége nem engedte. Halk szavakat mondott, talán azt, Frederik, neked teljesen elment az eszed. Ami nem csoda, hiszen leszállólétra nem volt a vonat oldalán, de lehet, hogy közülük bárki, ahogyan a vonat is, tudott volna a levegőben járni.

Ekkoron úgy ültem az ágyamban, mint egy védett, ám veszélyes állat, aki kivált vonzza a turistákat, és etetni is szabad.

A masiniszta az órájára nézett, meghúzta a füttykart, az ablakokban nem mozdult senki, s a mozdony nagyot fújva elindult a ruhás szekrény felé, végül eltűnt a rövid ujjú pólók vékony rétegei között.

Reggel, ahogy fölébredtem, nem voltam álmos, s egy ideig csak csúszkáltam a padlón. Betakartak mindent az apró koromszemek.

Keresztrejtvény

Idős, karakán néni búcsúzik családjától az állomáson, csak őt látni az ajtórésben, a családot nem, az valószínűleg távozva integet. A levegő enyhén langyos, a fények tavaszra emlékeztetnek; mindig ilyen a tavasz. A néni vastag télikabátot visel, vastag bundasapkát, már ez is csodálatra méltó. Fogai beszéd közben villognak és csattognak, szemei csak villognak. Először a lányától köszön el, mondja: legyél hálás feleség, de csak azt tórd el, amit még lehet! Aztán a vejő kerül terítékre: Lajoskám, kevesebbet igyál, becsüld meg magad, mert nem találsz még egy ilyen asszonyt, mint a lányom. Az biztos, gondolhatja bárki, a helyemben is. Legvégül a kisunokát kapja telibe: Lalika, tanulni, tanulni, tanulni! Gondolom, ez is három T.

A búcsú már a múlté. A karakán néni igazít a bundasapkán (talán alatta kitavaszkodik a haja), a gallért is lejjebb tűri a nyakáról, leül a fapadra a táskája mellé, mormol még valamit, talán azt, vajon mit érhetnek a tanácsaim, aztán belemerül a keresztrejtvénybe. Az ujjain számolgatja a hiányzó betűket, a megfejtés, meglehet, még sokáig várat magára. Itt akár be is fejezhetnék a megfigyelést, a néni taglalását.

De az elképzelés hajazása még csak most jön. Egy cingár, húsz év körüli fickó lép a nénihez. Az arca olyan fehér, mint a fehér bőrű fiúk arca tavasszal, rajta néhány vad szeplő, borostának nyoma sincs. Haja vöröses szőke, hosszú ujjával a keresztrejtvényre mutat és pénzt húz elő. Számomra érthetetlen, valamely szláv nyelvcsalád nyelvén hadar. A néni, mint az imént, határozott, nemmel válaszol, azt mondja, nem adom el az újságot. Ami, valljuk meg, érthető, egy félkész rejtvényt nehezen ad ki az ember a kezéből, no meg 10 méterre onnan áll az újságos pavilon. A fiú csak erősködik, még több pénzt mutat be, talán egy kisebb vagyont. A néni erősen rázza a fejét, szinte beleszédül. Hirtelen elgondolkodik, szemeit résnyire húzza, a pénzre koncentrál. Aztán csalafinta mosollyal megkérdezi: Mondja fiam, maga talán amerikai? A fiú felhúzza a szemöldökét (csodálkozni szokott így az ember), és mielőtt eloldalogna, megszegyellve a bizniszt, bemutatkozik: „Csehoszlovánszka”. A néni nyugtázza, valamit beír a rejtvénybe, és azt mondja: aha!

A kabinos

Mindig is jót tett a kabinos idegeinek a skandináv rejtvények fejtése. Hetente öt filctollat fogyasztott el, nem sok munkája akadt, ebben a forróságban mindenki aligöltözött volt, s azt a kis sortot, vagy pólót nem vitték a kabinba.

A kabinos, mint a strand legfehérebb embere, már messziről világltott a hársfa árnyékában, fehér trikója alatt mérhetetlen pacalpocak nyomult előre. Pocakjára fektette az újságot, mintha kis asztalt húzott volna maga elé. A legnehezebben az elefántcsontparti folyónevekkel boldogult, de a dunántúli községek se akartak beugrani. Az elemek periódusos rendszerét évek óta kívülről fújta, nemkülönben az autójeleket. Több középkori kínzóeszköz nevét tartotta észben, szinonimáival pedig egyenesen Dunát rekeszthetett A megfejtéseket soha nem küldte be, volt felesége a postán dolgozott.

Azon a nyáron még a szokottnál is kevesebb vendége akadt, de az egyikhez különös emlékek fűzték. Egy idősnek nem mondható asszony, miután átöltözött, faggatni kezdte a kabinost:

- Mondja csak, már három hete minden nap azt látom, hogy maga egész áldott nap rejtvényt fejt, nem unja?

- Nem, asszonyom. Inni nem akarok, valamivel csak el kell ütni az időt.

- Pasziánszozni nem próbált még soha?

- Nem értek én a kártyavetéshez. Egyszer megpróbáltam észben tartani a lapokat, de minduntalan összekevertem a dámát meg a királyt.

- A férfiakat és a nőket?

- Nem úgy értem, hanem hogy a jelzést nem láttam jól.

- Nem akarja még egyszer megpróbálni?

- Drága asszonyom, ne pazarolja rám az idejét, inkább fürödjék egyet. A skandináv rejtvények engemet tökéletesen kielégítenek.

- Hát jól van - mondta az asszony, és nekibátorodott a mellúzásnak.

Már közel hat óra volt, mikor az asszony ismét a kabinos elé lépett, és mondta, szeretne átöltözni.

A kabinos leszegve tartotta a fejét, egészen a pocakjáig hajtotta, karjai lazán lógtak mellette.

- Úristen, ez meghalt - kiáltozott az asszony -, emberek, segítség!

A kabinos nagyot horkantott, aztán felemelte a fejét:

- Mi történt, miért kiabál?

- Hát maga él?

- Miért, mit várt? Azt hiszi, hogy a rejtvényfejtők korán halnak?

- Nem, nem. Bocsásson meg! Lehet, hogy túlúsztam magam.

- Akkor jó - mondta a kabinos, és beírta a megfejtést: A nők csak két esetben kiabálnak: ha valamit nagyon akarnak, vagy ha valamit nagyon nem akarnak.

Törpekaland

A többiek elmentek csónakázni, én meg ott maradtam a tóba torkolló bekötőcsatorna partján a horgászbottal, szemben a túlsópart közeli nádasával, és minden porcikám kívánta a horgászást; keményen süttött a nap. Szereltem, dobtam, és alig egy perc, az úszó megindult, mint egy déli busz, amely a nap merőleges állásánál fogva kétségbeesetten le akar száguldani az árnyékáról. Bevágtam, mint gyerekkoromban az apróhalnak. Akadt. Orsóztam, mint aki így akarja körbeszáguldani a földet. A horgon egy törpeharcsa lógott, bajszeit szárította a szél. Kiemeltem és próbáltam leszedni a horogról. A törpeharcsának van az a szűrős tüskéje, amivel csak magának okoz hosszabb kínlódást. Nem bírtam leszedni, pedig újra horgászni akartam. Eltelt vagy öt perc, nem ment. Gondoltam, hamar visszajönnek majd a csónakázásból, majd ők leszedik, majd valaki leszedi közülük. Addig is visszalógtam a törpét, hadd úszkáljon még. Rövid pórázon volt, de így is tepert, mint a meszes, az úszóm úgy járt föl-alá, mint egy szemfényvesztő pálcája. A hátam mögötti tisztáson sétálók nagy tömege jelent meg. Jöttek felém. Egy szál magamban ültem a bekötőcsatorna partján, egy szál látványosságként. Már közeledtek. Próbáltam úgy ülni a parton, hogy a partszélen ficáncoló úszót eltakarjam, de nyilván, a szélről belátni. Odaértek. És nézték az úszóm táncát, és néztek engem, a horgászt, ahogy elkeseredetten és értetlenül ülök a parton a botom tövében, az úszóm táncol és én nem csinálok semmit. Nem szóltak egy szót se, nem pusmogtak, mert nagyon nem értették. Rólam meg már folyt a víz, mennének innen, ne éjiek ennyire. Elég nyilvánvaló volt, hogy hal van a horgomon. Azon gondolkoztam, mit mondjak, ha megkérdeznék, vagy ha felbiztatnak, hogy vágjak már be, mert nem bírják cérnával. Gondoltam, azt mondom majd, hogy tanítom úszni az akváriumi halamat, hogy szokja a természetes vizet. De nem szólaltak meg. Végre arrébb mentek, pusmogtak, annyi vállat még nem láttam megvonva. Alig, hogy eltűntek, a másik irányból újabb turnus közeledett felém, a látványossághoz. Gyorsan kivettem szereléssel együtt a törpét, lehelyeztem a fűbe és letakartam a széldzsekimmal, és valami másik szereléssel piszmogtam. Amikor odaértek, megkérdezték, van-e kapás, mondtam, nincs, és abban a pillanatban észveszejtő táncba kezdett a törpe a széldzsekim alatt; táncolt a dzsekim is, mintha alulról vakond tévedt volna bele. Most azt nézték, a dzsekim táncát, és rólam megint folyt a víz. Elmentek. A többiek egy óra múlva jöttek vissza, addigra teljesen leégtem a tűző napon, és napszúrást is kaptam. Távollétük alatt összesen egy törpét fogtam.

Úszókezdés

Egészen hirtelen tanultam meg úszni. Egyáltalán nem voltam rá fölkészülve, ez a váratlan öröm, úgy éreztem, bearanyozott úszás közben. Hosszú évekkkel előtte már néhányszor megpróbáltam úszni, de nem ment, folyton elmerültem, a víz alatt pedig titokzatosan fulladozni kezdtem. Mindig nagyobb volt a rémület, mint az öröm, mert azért az látszott, hogy legalább a víz alatt haladtam egy kicsit előre, még messze a parttól, vagy a medencében messze a kapaszkodótól. Talán ha valaki előbb kézbe vesz és megtanít úszni, elmondja, hogy mit kell csinálnom, netán be is mutatja a vízben vagy a parton a kéz- és lábmozgást, de ez senkinek nem jutott eszébe, úgy éltem éveken át, hogy senki nem gondolt arra, hogy nem tudok úszni. Ezért inkább csak fürödtem a teljesen ösztönösen rám törő úszásszerű mozdulatokkal, amelyekben mindig utamban volt a kígyótestet ábrázoló, folyóban kisebb fajta riadalmat keltő úszógumim, amelynek zárselepeét néhányszor kirántottam a sekélyebb vízben, hogy legalább a levetett kígyóbőrré soványodó úszógumim sivító hangja ne érjen váratlanul a mélyben, hanem majd ha kell, egészen természetesnek vegyem és egy könnyed üvöltéssel beindítsam a mentőakciót. Bár ennyire azért nem vettem félvállról a vizet, sőt néha egészen ijesztőnek hatott a beláthatatlan mélység, amely olykor alattam tátongott, és úszógumi ide vagy oda, a part felé vetettem magam, de mintha az álmokból jól ismert, titokzatos húzóerő visszatartana, lebegjek csak ott a mélységek felett. Az örvények jártak ilyenkor a fejemben, amelyekről számos rémtörténetet hallottam már, és mindre emlékeztem is, vagy talán néhányat elfelejtettem, némelyik rémtörténet annyira hasonlított a másikra, hogy könnyen összekeverte őket az ember, és talán takarékosági okokból csak az egyiket jegyezte meg, azt, amelyik valamennyinél rémesebb volt, és amelyik elmesélésénél biztos hatásra számíthattam egy-egy fürdőzés után. Némelyik, örvényekről szóló rémtörténet olyannyira rémesnek hatott, hogy szinte teljesen hiábavalónak látszott elsajátítani az úszás menekülő formáját. Ezért csodálkoztam hát akkorát, amikor rá kellett döbbernem, hogy úszok, a partot figyelve jól láthatóan haladok, és már semmi közöm azokhoz az ügyetlen tempókhöz, amelyekkel máskor elmerültem, a víz mélye felé haladtam. De azért a könnyelmű megoldásokat ma is nagyon hamar kiszűröm a vízben.

Az egészség nagy öröm

Elszántam magam mindenre. Nem, semmire. Kikeresem a naptárból a mai napot és nézem; legyen ez. Vagyok-e még? Lám-lám, milyen kegyes velem. Arcával telik a hold, lábán pizsamát húz a hajnal. Meg sem csókolom, így, mintha a száján is lenne egy retina. Nézem és legombolom a nadrágról az ötezrest. Nem, nem, ez így nem mehet tovább, mondja, de szeme sarkában ott ragyog az utcai neon. Téveszmém van, gondolom, lefekszem az ágyra és ő, ahogy szokta, szétrakja a testemen a három kiló barackbefőttet. A telefon kihúzza, s ha tüsszentek is, a fejemre rakott lámpaernyő a plafon felé küldi egy irányba a süteményt. Ma semmi. Hallgatom az eső áztatta hó csobogását, néha a térdeimen nyugtatom a forró tenyeremet. Sem veled, sem nélküled nem. Mint két zsámoly, amelyeken egyetlen labda pattog fal nélkül. Vegyük azt, hogy itt vagyok, akár egy lándzsahal. Jó volna minden erőmmel átszínezni a munkarajzot. Jó volna. Sok mondat kezdődik így. Vagy sehogy. Nézegessünk át, itt a nejlón. Szabad a bűvárnak átköltözni minden más fejszilánkba. A barom éterben elsöre állok, s lám a tojás kétnaponta felpattog a hatalmas folyó ízével, remélem, kiöntöm a szívem. Lesz-e még máshogy vagy csak mindenki így muzsikálhat? A belső érzés szétfolyik az arcomon. Talán tanárt kéne váltani. Minden órában szétfésüli az ajkát. Lesson 1.: A góliátelemnak finom, hártyavékony fóliabevonata van. Lesson 2.: Az ugrózseni az égben megáll. A locsolókocsit Blumfold szándékosan elereszti a füle mellett, látható, hogy amint a fiú közelít, összekulcsolja a lábujjhegyeit a hátán. Még nem idézek, ezután ütöm föl a város címerében megbújó bárány hátán a könyvet, és lapozok, mint ahogy a Birkában szokás. Van ebben valami rövid cincogás, természetesen ez cincogás. Miért ne volna benne? Amit akarok, az a jövő védelmét akadályozza. Múlékony titánhegy, zabkereső Ottomár. Tulajdonképpen erre a kérdésre is kereshetném a választ, és keresem is, de nincs közöm ahhoz, hogy használjam. Ló dobant a fán, az ezerarcú tűzszerész ujjára húzza a pikareszket. A birsdzsem a fólián közelebb kerül. Már ma ne hasadjak tovább, német nyelv, olasz nyelv, minden csak rövid mintadarab. Ha a halak úsznak is, ellenállnak a folyó áramának. Szombaton gyere hozzánk, csinálj velünk egy jó napot!

Hátha látom

Tehát azt mondja, hogy Duna. Zsolt nincsen. Duna 8, 17, 16. Elkábítom magát, vadász-kolinda. Micsoda? Az? A bérgyilkosnő. Elő tudnád keresni a képét? Ezt akartam mindig, kávé. Összetörted a sérvem. Ja? Jó, írjunk ilyet. Most már sok az időpont. El se alszom, csak az éjfél jönne már. Eltéveszt? Tíz óra. Kétszer. Most melyik? Hol volt a gyilkosság? A hamis paplakban. Húzzál el egy békacombot az orrom előtt. Egy óra. Ismétlés. Fogtam a porpisztolyt és a tévére fogtam. Időnként felolvasom a Bibliát. Hát azt én nem tudom. Itt nincsen, nem látom. Ó, édes. A rádiót nézzük? Legalábbis én nem. Na várjunk csak! Hol a középccsatár? El se mehetek a saját lábamon. Még mindig éjfél van. A gyúró szilvás gombócot zabál. Ebből nem lehet megélni. Akkor már máshová se süssön a nap. Még egyedül kötöm be a cipőmet. Már ha a cipőfüzőre gondolok, a fejembe megy a vér. Nulla óra, mondja a Tóra. Zeneszóra ébredek. A cigány elhúzza a számat a hídon. Összesítek, a síelőcentrumban vártak a donorok. Különleges történetek történjenek meg veletek. Szambáznai a Pipacsban. Tessék. Mindjárt megnézem vaktában. Egy idom sürget. Megvan. Jó, kijavítom nagyra, ezen ne múljon, bár nem a tisztem. Ne macizzál. 22 kimaradt, 22 angyal az angyalfán. Megeszek egy biotokányt. Ha a harisnyán fölcsalad a szemem, le se veszem róla. Hiába jó veled. Hol válasszam el a nővéreket? Nő-vérek? Havonta leírom, és a pipacs szirmai között lágyan csárdásozok. Fém és melankólia. De mit mondjak? Állítólag a kínai futók gyorsrizst esznek, itt meg gyerek alatt puhítják a húst. Hányat álmodok, ha elalszom egy indigón? Früstök. Lehet, hogy már közben izé. Húrok akkor egyet. Ebből húznom kell. A piros ceruza meg még mindig nálam van. Faragatlan. Egy óra, szétesek. Funkciós bordal. 21 után 24 jön. Messze van a hegy, de addig elmászok. Pro-kontyra. Megvigasztalom azt, aki vérmérgezést kapott. Teljesen lehullott a fáknak a lombja, kopaszak, mint egy egér. Egy gyöngébb vázlatot akartam. Nem köll cél. Kiszúrtam magamnak a sünt a tekintete miatt. Leveszed-e mellel a repülő sünkutyát? Lacikám, itt vasárnap van. A kötőrők zúzapörköltet ebédelték a Kiskakasban. Mondja, Tót bácsi! Kalmopirin kell a térde közé? Valaki azt mondta, hogy jön. Várjak? Olyan erős sugárban ömlött a szóda, hogy átfúrta a lovat. Szóval nincs telefonod? Ja, hogy mindent személyesen akarok elintézni. De mi a fenét keressek ott? Azt hiszem, a lábam benne van a pakliban.

Durranás és pattanás

Minden éjszaka hallok egy nagy durranást, olyan kettő és három között. Valakinek ekkor van a durrantási ideje. Kedveli ezt az időpontot, amikor minden elnyugszik, és akkor durr neki. Azt nem állítanám, hogy minden nap hallom, csak amikor éppen figyelek rá; előbb a csillár pattan finoman.

Nagyon hézagosnak találom ezt az összefüggést, a csillár pattanása és a durrantás között. Mert valószínűleg nincs is. Az egy szellemkomédia lenne, ha lenne összefüggés. De nincs. Semmi köze a kinti durrantáshoz a csillár pattanásának. Csak én először ezt gondoltam. Mindig valami összefüggés kell, hogy értelme legyen a dolgoknak. Ha nincs összefüggés, akkor csinállok. Előbb a csillárom pattanására figyelek föl egynémely estén, aztán a kinti durrantásra, majd pedig összeboronálom őket, hogy meg legyen oldva a rejtély: a csillárom pattanása beindítja a kinti durrantót. Mert felteszem, hogy nem magától durran ott valami, hanem valaki durrant. Egy nagyot. Bár több száz méterre a csillártól, eldugottan.

Az időpont. A kiválasztás. Hogyan érezhetett erre rá a durrantó? Hogy neki ez a legmegfelelőbb időpont. Kettő és három között. Előbb talán csak úgy durrantgatott, majd később felfigyelt erre az időpontra, hogy neki ekkor a legjobb. Egész nap várja ezt, várakozik, minden ehhez igazodik a napjában.

Napközben nyugodtan teszi a dolgát, mert tudja, várakozása nincs hiába. Az ő kezében fut össze minden szál, azt csinálja, amit nagyon de nagyon szeret, kettő és három között durrantani.

Aztán mikor besötétedik, egyre izgatottabb lesz, a várakozás a finis felé tart, a tenyere izzad, nyelve meg-megbicsaklik a párbeszédben, néha nem is érti a kérdéseket. Mert ő is olyan, mint más, társalog, elviccel, csak amikor olyan tíz felé jár az idő, beindul benne valami lassú készülődés. Még egyszer végiggondolja, hogy minden készen áll-e, és persze igen, ettől megnyugszik, még egy rövid időre visszazökken ide, de már feljő benne az idő.

Visszaidézi a tegnapi, a tegnapelőtti durrantás gyönyörűségét, és egészen biztos benne, hogy most is vár rá.

Kettő és három között roppan egyet a csillárom, majd kis idő múlva a durranás is megvan.

Még áll egy darabig a helyen, minden falatját átérzi a durranásnak, majd felsóhajt, és hazaindul. Útközben szinte nem is él.

Merre menne

A vonatból kinéztem az ablakon: mennyi föld és mennyi nyugalom, csak a vonat zaja száll el szépen, ennyi is elég lenne, ha történne a héten. Két állomás között zakatol az ember, indulásra és érkezésre gondolni nem mer, mert e két pont között a legrövidebb izgalom, hogy a pályát, mit le kéne írnom, elhagyom. De ez csak ábránd fényes táj fölött, melyben vonat robog, álmom terén ébren őrködök. Sovány vigasz az út vége, hisz épp a várakozás az, ami mindünknek kéne, bízva várni, hogy holnap mi lesz, s nem azt, hogy miért mennyit fizess. Bár a mérték mindennek formát ad, ugyanakkor a lényegtől el is ragad, s hiába akarsz e festményben elmerülni, szívedre másik látvány ül ki. Ám legalább tudod, hogy hűlt helyed merre vár, s e gondolattól vágyhiányod helyre áll. Bár csak a nap mondaná el, mit fantázia kényszerül rátapaszt, lenne annyi fény, mennyiben éltedben áthaladsz. Szivar gyúl a peronon, parazsa s a lány hamu, mellyel a rohanást magadtól eltolod, s kigondolsz néhány rímteret, látod, hogyan lép ki egyetlen sorból a pirkadó falu, ahol tenyérszerű lelkek párolognak nedves tető felett, a szélre bízzák maguk, mégis lehetetlen, hogy elfeledd, mikor apró lábakkal léptél a fű közé, s bújni véltél szálfá mögé, becsuktad a szemed, ott maradtál a sötétben, magaddal, veled. Fény volt akkor is, ha hó esett, s ha az éj leszállt, csillogott a szemed, titkok bújtak mindenütt, titkok, melyek mára nem jöttek velünk; elfogytak, csak néha sántít a képzelet, oly gyorsan eltűntek, időd se volt mondani, ég veled. Ha most hívnád vissza mind, csak a távolságot látod, ami tőle elszakít, s kívül érzed magad mindenben, pedig belül vagy, itt vár rád a hűlt helyed. Csöpögött ott a csap, itt is csöpög, felhő úszik felhő fölött, régi ruháid hol lehetnek, a cipők, melyekben felneveltek, s ha arra gondolsz, tán az enyészete, hát hogy áll e világ, ha mindent felél. Jó volna ezt is, azt is rendbe rakni, de csak hömpölyg előtted az ős tömeg, mire semmit nem lehet bízni, hagyni; látod magad kicsi testtel, ki mögött ott lépdél az idő, árnyékforma öregember. Mi legyen hát akkor, ha majd eljön az agg kor, s tenni már képtelen vagy bármit, csak hallgatod újra, amit ifjú korod állít, mondja, s szinte végtelen a hangja, mintha idő múltán a történelemnek nem lenne rangja, csak az ismétlődés szele szel át, minden ugyanaz, ugyanaz a sánta futár, ki maga a hír, még ha mégoly sután, de látva ezt, más világba vágyol, ahol úgy hullnak ujjaidra illatos színek, mint születéskor baldachinos fátyol.

Agg idők

Ült a padján téli fényben, újságját olvasta, mint mindig, megint. Kabátja fogta testmelegét, szájából pára szállt a fellegek felé. Autó nem járt az úton, mintha mind elaludt volna egy kicsit, szórt fényt vetett a nap, lapokon üres ágak árnyéka futott. A hírek, mint nyáron, semmi jót nem hoztak, csak telik az idő, gondolta, a betyárok meg nyergelik. Néha felemelte szemét háza magasába, annak is fehér oldallapjára, de üresség szerint, az többet mondott neki, mint bármi, ami betűbe vétetik. Ősz haja akár szőke is volna, ha arcán a barázdák más mosolyt nem hívnának reá, ám hívnak, és csöndben éltetik a kort, amit megélt. Kívánsága csak egy, ha lenne, hogy látná a világot derengni, hogy fény gyúlna, pislogó lámpa, mielőtt elköltözik. Szeretné tudni végre, hogy ez a világ mi végre hajszolta őt át az évek halmazán, s mi végre tette öreggé, hogy láthatná, mindennek értelme volt, hogy a jók a jókat elnyerik. Mert hogy összegezni vágy az ember e fagy nedves téli pad szürke keretén, az csak most biztos, s talán egy év múlva soha már. Összehozni jót a múlttal, nagy mutatvány ez őszi fűt alatt, hová gond hált járni, a gondban türelem, hogy az ember emberestül ellegyen, s ne csak dús lé folyjon ki belőle hasztalan, hanem támasszon becsületet magának, egy rendet, amelyben ma a világot tiszteli. Ehhez kérne ő fényt gyűjtani, mert belső fénye bár apadatlan, de mi kint foly' part-talan ez haza medrein, abban talán egy fűszál teste, ugyana' lelke kér bebocsátást, mint billegő vándor, ki botjában istenit tiszteli. Ma e bot már nem támasz, egyetlen kegy, mellyel az idő fodra embereként tereli, de tekintete átszövi fonálát távoli köd aranyló belsején, melyben hontalan emlékei tűzdelik elmaradt álmok szintjeit. Hálni jár e lélek alvók és éberek közt reggelig, mikor a nevek már elhullottak, arcok maradtak csak, de előjönnek sorban, mindegyikről felrémlik mindenik. Az újság kezéből leszáll a barna sárba, ahová minden beszéd tart, ahogy értelme engedi, így van s lesz ez mindörökre, a szó csak önmagát hirdeti, mert ki ember volt ő, mára szinte nyomát keresni is nehéz, addig él az ember, amíg valaki őrá szándéktalan emlékezik. De emlékek váltják, cserélik egymást, s most Karácsony táján a szív elég, mert koroknak nincsen gátja, nincsen hangja, hogy jönne mágnesszalag ötöt rögzíteni. Föláll az agg, a nap eltelik, indul házába, mely kabátostul elnyeli.

A két fekete

Az apró néni csak haladt előre, lassúkat lépve a tömegben. A tömeg karácsonyi ajándékokat keresett a tér ideiglenes bódéiban, de az apró néniről senki nem vett tudomást. Olyan egy méter húsz magas volt, fekete kabátkában, kendőben és retiküllel, csak ment, bujkált a kelletlen lábak között. Egy élet ott bandukolt, és senki nem tudott róla. Ő nem vásárolni akart, csak ment, ki tudja, milyen cél felé? Hirtelen olyan érzésem támadt, mintha a tenger fenekén sétálna, egymagában, és teljes csöndben, miközben odafönt a víz felszínén egymást érik a hajósok üvöltései: húzd meg, ereszd meg! Kívül volt ő az egész világon, és mégis benne, egyedül, alacsonyan. Olyan alacsonyan, amilyenről már nem vesz tudomást a fölemelt fej. Akár egy tengeralattjáró, siklott némán és egyenletesen. Vagy mintha az emberi testek végtelen és kiútatlan alagútjában haladna, fáradhatatlanul. Nem emelte föl a fejét, a földet nézte, amire hamarosan lépni fog. A földet, amely hamarosan magába fogadja, kár is ezt tagadni, bár nem szenvtelenül, megbicsakló hanggal, a föld, mely magába mos minden kiemelkedőt. A föld önmagát is magába olvasztja. Haladt rendíthetetlenül, nem kanyargott, nem keresett kibúvókat, valahogy mindig megnyílt előtte a tömeg, amely észre sem vette. A ruhája fekete volt, mint a föld. A föld fekete volt, mint a ruhája. A föld és a ruhája egyforma feketék voltak, csak az egyiket földnek, a másikat ruhának nevezzük. Ugyanazon szín takarta testét s a földet. Bármennyire is nem akarunk tudomást venni a világ mögött húzódó világról, azért az meg nem mutatkozó árnyként mindenhová elkísér. Ahogyan a ruhánk és a föld színe egybe vész, úgy e két világ is. Vagy éppen: mintha a néni fekete ruhájában épp e másik világból látszott volna ide át, abból a világból, amit nem vagyunk hajlandóak tudomásul venni, s amikor utolsó pillanatunkban szembetalálkozunk vele, képtelenek vagyunk befogadni, képtelenek vagyunk feldolgozni, hogy e másik világ immáron örökre magába zár. Képtelenség: ugyanaz a szín, föl sem tűnik. Nem csoda hát, hogy e másik világnak, amelyben a néni lépdelt fáradhatatlanul, nem volt akadálya emez világban, amelyről azt hisszük, az egyetlen. De milyen egyetlen az, amely többé nem akadály?

Bortesztiván '97

Mondom má', hogy a kakasoké jöttem, de sehun egy kakas, hát erre föl találtam egy népet, rengőtög embör, ahogy szóba' mondom, aztán elvegyűtem, ez kő az én magányos farkasomnak, bár nem nagyon ismerem ki magam az ilyen sátoros multságban, de gondótam, a színpad a tréfa közepe, csakhogy mokány embör vagyok, mingyán rám is szótak, hogy mindent eltakarok üjjelek mán le, gondótam, ülve is jól hallok a padon, osztán ott űtem, szót a zene, nyikorgott az én füllentőm, megkérdeztem egy korombeli félnótást, hogy melyik orcsesztra ez, mer mifelénk így hozták divatba ezt a szót, osztán megtudtam, hogy szent márti pikuládzik, az én feleségem is márti vót, hasogatott is érte a szívem, de ennek a mártinak olyan fijús arca vót, hogy azt hittem, mingyá' megkáprádzok, nem is néztem rá, nehogy megbabonázzon, na oszt akkó láttam, mirül is van vótaképpen szó, fő vót írva, nehezen olvasok szemüveg nélkül, de láttam, hogy Bortesztiván '97, na má magam is kupicázgató embör vagyok, meg-megkóstótam mindöt, ha má' a kakasnak fuccs, jó ízes tiszta borok, má' a végin össze se tudtam hasonlítani őket, csak röpködtek a poharak a gallér mögé, mert hát nem egy guggolós fajta vót egyik se, se a hegyi borok, se a homokiak, tuggyák, az a guggolós, amilyikbű hogyha megkínájják az embört, oszt olyan rossz, hogy legközelebb guggolva megy el az ablak alatt, észre ne vegyék, oszt megint megkínájják, de ezeké inkább nyútozkodhatna az embör, na, gondótam, majd másnap azé kiderül mi fán termő mérget lögybőtem magamba, de láss csudát, se a fejem, se az izületeim nem fájtak túle, pedig néha, ahogy bekarmolunk a tehenészetbe, másnap mintha vasvállával döfködnék az embör agyát, legszívesebben az összes haszontejet kiinnám, de nem csak a bor, a pogácsa is jó, meg a vécé is jó módra vallott, én még ilyen piszuárba nem jártam, mondtam is a fővécésnek, hogy jobban esött, mint a búcsúba a két pofon, aztán meg gyűttek a jó fokhagymás szagok, vót a fokhagymás felkent, meg valami saslik, nem is tudtam, hogy ez a módi a városi embörnek, hogy sast eszik, annak is püspökjit, jó illatja vót, meg különböző spécik rajta, de én ugyan meg nem eszem a sasnak a likát, még ha vonzó is, aztán, hogy gyűtt az eső, én mán duplán eláztam, alig bírtam az utolsó buszra fölszállni, még jó, hogy nem vettem kakast, még a végin ráültem vóna, csak azt nem értem, hogy mi az a bortesztiván, a bort aztat értem, mer olyat mán ittam, hajaj, de majd hónap elhozom az olvasószömüveget, oszt abba iszok, csak el ne veszítsem, mer aztán a tehenészetbe a macskára kötöm a fejőgépet.

Az árok

Aznap sokat ittam, mert fárasztott az árokásás. Valahogy nem akart mélyülni az árok, mintha a hátam mögött valaki visszadobálta volna a földet, amit nagy fáradtságomban már nem tudtam messzire dobni az összecsukható szívlapátommal. Éjszaka nehezen aludtam el, mindig ez a következménye annak, ha nagyon elfáradok, pedig arra számítottam, hogy legalább a pia elnyom, álomba hajt, hogy aztán másnap kissé kótyagos fejjel, de jól bereggelizve ismét neki-fogjak az árok mélyítéséhez. Bár azt még jobban sajnáltam, amikor végre álom jött a szememre, mert álomban a kezembe nyomtak egy bazi nagy lapátot, amivel, hál' istennek, nem árkot kellett ásnom, így egy kicsit változatosabb lett a munkám, csak az orrom viselte nehezen a marhatrágya szagát, amit egy kétemeletes családi házon kellett átdobálnom, s azt mondta a megbízóm, álomban, ha áthajigálom ezt a három mázsa marhatrágyát a kétszintes családi házon, akkor elintézi, hogy ne vigyenek el katonának, vagy ha el is visznek, mondta barátságosan, akkor egy olyan alakulathoz kerülök, amelyiknél télen-nyáron dinnyét szednek egy alföldi porfészek határában. Na persze nekem se kellett több, a számon vettem a levegőt a gőzölgő marhatrágya fölött, és elkezdtem a tető felé dobálni, pedig nem igazán tetszett ez a dinnyés alakulat, úgy sejtettem, nem tud ez a fickó elintézni semmit, csak kihasznál, mert tudja, a lövöldözéstől hasmenésem lesz, krimet se nézhetek a tévében, ezt nagyon jól tudta a fickó, de azt is, hogy nem talált volna, álomban, nagyobb hülyét nálam, aki átdobálná a három mázsa marhatrágyát a kétszintes családi házon. Néhány lapáttal behajítottam az ablakon is, ennyivel is kevesebbet kellett átdobnom a házon. Amikor végre felébredtem, olyan bűdös voltam, hogy nem ismertem magamra, először azt hittem, hogy nem is én vagyok, hanem egy másik testbe, egy bűdös testbe költözött lélek, de hamar megvilágosodtam és beláttam, ez a marhatrágya szaga, nem az enyém, nekem ilyen szagom magamtól nincs. Akkor megfürödtem, jól bereggeliztem, beugrottam az árokba, hogy tovább mélyítsem, csak hogy azonnal mászhattam is ki, mert nem vittem magammal az összecsukható szívlapátomat, anélkül pedig, puszta kézzel bajosan haladtam volna annyit, amennyit arra a napra szántam. Holott, és ezt odafönt is tudták, a Világkiállításra mindenképpen el akarok készülni az árokkal, nehogy azt gondolják a külföldiek, hogy az Alföld teljesen sík vidék.

A sertésenyészetben

Majdnem elvágódtam a sertésenyészetben. Nem sok kellett ahhoz, hogy a moslékosban végezzem. A bő etetőnadrágom volt rajtam, mert a szűkebbet, így hát divatosabb etetőnadrágot kölcsönbe adtam a tanoncnak az első fizetésig, és némi pénzt is csúszttattam ennek a leszegényedett, ám ambiciózus legénynek a disznóperselyből, ahol a megtakarított pénzemet tartottam, amiből azt az új, Burmában kikísérletezett korpataszító mellényt akartam megvásárolni, amit a hozzám hasonló, állattenyésztésben dolgozó emberek hordtak már évek óta nyugaton, és amibe nem ragad bele a korpa zsákolás közben. Ez a bő etetőnadrág a régmúlt divatja volt, és öregített is, magam voltam benne magam nagyapja, de a fizetésig nem kellett foglalkoznom férfiassággal, hiszen csak egy lány dolgozott a telepen - a morzsolóbrigádban -, de mintha csak a kezemre játszott volna a sors, a múlt héten vakbéllel szállították kórházba, ahol a műtét előtti tüzetes vizsgálaton az is kiderült, hogy körömagygyulladás van, s ezért a fizetésig biztosan eltart a felépülése. Amint rájöttem az etetőnadrágom okozta hiúság és a morzsolólány alkalmasint bekövetkezett betegsége közti összefüggésre, lelkiismeretem megkívánta, hogy háromnaponként kora délután átadjam az ellenőrzésem alatt álló részleg stafétabotját a tanoncnak, és meglátogassam az elfekvővel összenyitott szobában lábadozó morzsolólányt egy-egy szerényen illatozó beléndekcsokorral, amit iskoláskori udvarlója ajánlott, és akinek mára semmi esélye nem maradt a morzsolólánynál, de a szerelemben fölfoghatatlanul lovagias gondolkodása miatt elárulta nekem ezt a belső titkot, amikor a húsipar kiküldetésében, mindkettőnk számára megfelelő, puhatolódzó árkalkulációkról folytattunk szerény vitát a kocsmakert légópincéjéből kialakított söntésben. Minden esetben röviden vázoltam a morzsolólánynak a telep helyzetében beállt apróbb változásokat, majd mikor kifogytunk a témából, néhány percig szemeztünk, amitől úgy éreztem, egyre közelebb kerülünk egymáshoz a morzsolólánnyal, és így a tanonc is jól járt, mert a részlegemben töltött nagy magányában kénytelen volt hitelesen megtanulni a sertések gondozási szabályzatát, mert ha munkájában hiányosságot észleltem volna, és ezt tudta jól, visszaveszem tőle a passzentes etetőnadrágot és galambfejes pálcámmal meghajtom a gazdasági épület körül. A tanoncokkal mindig szigorúan bántam, és nem rettentem vissza a testi fenyítéstől sem, és bár a főagronómus csodálattal adózott a sertésenyésztésben kamatoztatott szakértelmemnek, azt soha nem felejtette el megjegyezni, amint a sertés- és moslékszagtól bűzlő rezidenciámon a galambfejes pálcámra tévedt a tekintete, hogy semmi érzékem nincs a pedagógiához. Volt, hogy olyan arckifejezéssel adta ezt tudtomra, hogy kedvem támadt végigsuhintani rajta a pálcámmal, de mindig megtartóztattam magam, mert eszembe jutott a főagronómus szörnyű gyermekkorára és a mostani, magas beosztása között tatóngó, észvesztő és áthidalhatatlan szakadék, amely teljesen kifordította emberi mivoltából, és amelyet ő úgy próbált feldolgozni magában, hogy mérhetetlen uralomra tört a sertésenyészetben. Iránta érzett szánalmam tehát nagyobb volt a belőlem időről időre feltörő, nevelő szándékú brutalitásnál, amely kitöréshez hasonló intenzitással fordult át naponta a sertéseken gyakorolt gondoskodásba, amikor beléptem az ólba a malacait szoptató anyakocához a trágázóvillával.

Kanada

A labda megpattant a szobor fején és berepült a bokorba. Csak az időt vesztegetjük a labdázással, mondta a mészáros lánya, akinek ezen a nyáron a hetedik labdája pattant be a bokorba és tűnt el nyomtalanul. Amikor az apja elé állt egy nyolcadik labda ötletével, hirtelen és egészen váratlanul csöngettek. Már megint a légycsapóárus, gondolta a mészáros, pedig már megmondtam neki, hogy az idén kevesebb a légy, szinte nincs is, bár övele lehet üzletet kötni, de figyelembe kell venni az idők szelét és szavát is, azaz ha nincs légy, ő pusztán azért, hogy felkészüljön a jövő évi légyinvázióra, legfeljebb csak féláron hajlandó egy komolyabb készletet felvásárolni. Csakhogy az ajtóban nem a légycsapóárus állt, hanem egy labdaügynök, aki tudta, hogy mitől döglök a légy. Ahogy a mészáros meglátta a labdákat, elmosolyodott, gondolta, meghozták a lánya elveszett labdáit, amelyek a szobor fejről mind a bokorba pattantak, ahonnan pedig nyomtalanul eltűntek. Hamar kiderült, hogy egészen másról van szó, és a mészáros egy szemhunyasnyi idő alatt elhajtotta a labdaügynököt, átirányította a varrodába, ahol a mészáros adósai dolgoztak, így akarta kiugrasztani a nyulat a bokorból, ugyanis ha a varroda dolgozói megengedhetik maguknak, hogy pillanatnyi helyzetükben labdát vásároljanak, akkor a meghitelezett combokért járó törlesztést is megkezdhetik, lévén itt a nyár, és a mészáros családjának kanadai repülőútja már az ablakon zörget. A mészáros boldogan dörzsölte meg a szemöldökét, mikor meglátta, hogy a kislánya mondani akar valamit. Azt gondolom, mondta a kislánya, hogy ez az ember, a labdaügynök az én elveszett labdáimmal kereskedik. És ezt gyorsan be is bizonyította azzal a sárga lepkerajzzal a vastag gumis, kék labdán, ami a mészárosnak nem tűnt föl, de ahogy visszagondolt, belátta, hogy a lányának igaza van. A mészáros feltépte az ajtót és a labdaügynök nyomába vetette magát. Az agyvize felforrt, a testét a tüzes kanócok tapintásának érzése járta át, duplán, két ujjal. Elkaplak, te bokorban guggoló labdatolvaj, csaholta a mészáros, és átugrott egy nyitott csatornafedeletről. Úgy rontott be a varrodába, mint aki lekésset egy vonatot. A fércelő részlegben érte be a labdaügynököt, aki már az asszonyok között parádézott a mészáros kislányának labdáival. A mészáros ráugrott a labdaügynökre, aki azonnal belátta tévedését és magyarázkodás nélkül visszaadta a labdákat. Így viszont a mészáros a varroda dolgozóit nem tudta kiugrasztani a bokorból, a meghitelezett combok ára csak télre folyt be, és a kanadai út helyett, már a jövő nyárra gondolva, féláron bevásárolt a légycsapókból. És egész szeptemberig azt figyelhette az üzlete kirakatából, hogy milyen boldogan labdázik a kislánya, aki, ahogy már februárban mondta a mészárosnak, nem akar Kanadába utazni.

Az úrvécé üzenete

Egy férfi, aki úgy érezte, hogy rádöbbsent arra a kezdetben bénító, majd minden ésszel felfogható lehetőséget megsemmisítő felismerésre, hogy őt gyermekkorában és később is, egyetemi tanulmányai alatt az orránál fogva vezette az egész tanári kar, minden egyes pedagógus, aki nevelő szándékkal valaha is megfenyítette vagy megdicsérte, olyan irányba lökdösték és taszították, amerre ő, most már látja, soha nem akart haladni, ellenkezőleg, teljesen más irányt vett volna az élete, ha nem csonkítják meg és nem szabdalják darabokra az ő magától kialakuló és a világ jelenlegi állásával szöges ellentétben álló emberi mivoltát, ez a férfi feldühödve az őt ért és visszafordíthatatlan sérelmekről és kegyetlen beavatkozásokról, elhatározta, hogy az ügy nagyságához és horderejéhez méltó módon kifejezi csalódottságát és kiábrándultságát. Tehetetlensége jeléül felvásárolt tíz darab úrvécét, melyeket az egyetemi épület tözsomszédságában álló szállodába fuvarozott, ott a legfelső emeleten kibérelt egy lakosztályt, tíz napi élelmet hozatott a szobájába, majd akkurátus gasztronómiai élvezetek közepette hozzálátott az úrvécé funkcionális feltöltéséhez. A tíz nap alatt egy pillanatra sem riadt vissza hajmeresztő tervétől, egy pillanatra sem gondolt arra, hogy visszaforduljon vagy megtorpanjon, tettének következményét az oktatási rendszer következményének tekintette, s mindebben megerősítették az éjszakai lidérces álmok, amelyek szintén az oktatási rendszer és a felmérhetetlen károkat okozó nevelési elvek következményei voltak. Amikor megteltek az úrvécék, a nyitott ablakhoz sorakoztatta, majd megsergette őket és az egyetem épületére hajította őket, ahol szilánkjaira törve szétrobbantak, beszakították az üvegtetőt, a cserepes tetőt, betörték az ablakokat, s egyértelmű tartalmukkal együtt szétcsapódtak az előadótermekben. Az előadások félbeszakadtak, megrendülten környékezték meg az égből pottyant ajándékot a teljes kisemmizés előtt álló diákok és a kegyetlen, embergyilkoló módszereikről ismert tanárok, akik persze azonnal több és többértelmű magyarázattal látták el a jelenséget, de mikor felismerték a hirtelen beszakadt égi adományok jelentését, azonnal transzcendentális vagy vallásos megoldásokra terelték a diákok figyelmét, akik csak később, hosszú évek múlva, mikor az oktatási rendszerben tönkre vágott emberi mivoltukra rádöbbsentek, és rádöbbsentek, hogy a transzcendencia és a vallás sem más, mint a lélek gyorsbüféje, s mikor kétséget kizáróan elszabadulni érezték indulataikat, mindannyian belátták, hogy úrvécével üzeni annyit tesz, mint végtelenül egyedül maradni a világban és kiszolgáltatva állni mindannak, amin ez ideig, mint egy marhacsordát, áthajtották őket.

Ipari tárca

- Főnök, a lamellák közé beömlött a beton - szorította izzadt füléhez a kagylót a tengerparti bódében Garibell.

- Azonnal kapcsoljátok be a tolószivattyúkat, a láncokat hagyjátok szabadon, a keréktömlőket pedig három fokkal jobbra, tartsa a vonalat és jelentse, hogy mi történik - üvöltötte bizalmasan a Főnök; hátán a pamut trikó recézete csúszkált.

- Máris intézkedek.

...

- Főnök, a három tolószivattyúból csak kettő működik, a beton a kritikus pont alatt egy méterrel áll, nem tudjuk stabilizálni a helyzetet, a jobb felső lamella átszakadt, a láncok szabadon pörögnek, majd megsüketülök a riasztótól, nem lehetne kikapcsolni? - üvöltötte vissza néhány perc múlva Garibell, egyik kezével a szabad fülét tapasztva, a másikkal olyan erősen szorította a kagylót, hogy úgy érezte, a levegőt markolja.

- Csak semmi pánik, Garibell, a jobb felső lamellát szimulálni a géptörzs számítógép-bázisával, a riasztót ne kapcsolják ki, vagyis nem is tudnák, az automata hőkioldója csak fél óra múlva hozzáférhető, a láncokat két percen belül erősítsék az állványzat négyszög-csonkjaira, futás! - harsogta a Főnök és a pohár vízért nyúlt, ami egészen felmelegedett a huzatfogó résein beáramló délszaki levegőtől.

...

- Főnök, itt Garibell, a hatos szabad lamellával pótoltuk a beszakadt jobb fölsőt, a láncok a helyükön, a betonszint húsz centivel süllyedt, viszont a törzsbázis rezgése fokozódott, a csavarok még tíz percig bírják az ellenállást, maradjon a szisztéma?

- Még várjunk fél percet, a betonkiöntőben menjenek ötven fokkal a fagypontra alá, ha a túlrezgés csillapul, a tolószivattyúkat visszakapcsolhatják lengés üzemmódba - és a Főnök arcáról leszaladt a piros szín, mintha kissé megnyugodott volna.

...

- Hallo, Főnök, a betonszint rohamosan csökken, megkezdődött a tengeren az apály, a vízszint is normalizálódott, a betonkiöntőben működésbe lépett a zárórekesz, a lamellák hőmérséklete beállt.

- Jól van, Garibell, azt hiszem, sikerült megállítani a torony bebetonozódását, folytassák tovább a mentést, most leteszem, hívjon, ha valami komplikációt észlel, most a B 2-es toronnyal van baj, a zárószinten átfolyást észlelt a karbonkezelő, csak így tovább, Garibell, majd hívjon.

A medve és teknősbéka

A medve és a teknősbéka, egymásról mit sem tudva, ballagtak a zöldségkereskedés felé. A medve olyan lassan ment, mint a teknősbéka, a teknősbéka páncéljáról pedig folyt a méz. Útközben azért egy pillanatra mindkettőjük eszébe villant, hogy mi lesz ha a medve, mi lesz, ha a teknősbéka is a zöldségkereskedésbe tart? De ahogy eszükbe jutott a másik, azon nyomban el is felejtették, hiszen sokkal fontosabb dolguk is akadt - mint például a naspolyára gondolni.

A medve és a teknősbéka is kiéhezett már a naspolyára; már egy éve nem ettek naspolyát, mert a tavalyi termést leverte a fáról a csörgőkígyó, mielőtt megcsípte volna a dér, és nagyon jól tudta a medve is és a teknősbéka is, hogy nincs annál elszomorítóbb eledel, mint a dércsípetlen naspolya.

A két, naspolyára kiéhezett teremtes egyszerre érkezett a zöldségkereskedés elé. Már messziről látták egymást, de úgy tettek, mintha csak a zöldségkereskedés bejáratában vették volna észre egymást. Egyikőjük sem akart túlságosan udvariaskodni, ezért egyszerre léptek a zöldségkereskedésbe. A fácántollas eladónő azonnal meglátta bennük a vetélkedő feleket, ezért nyomban kijelentette, hogy csak egyetlen egy naspolyája van, az viszont olyan finom, hogy nem hajlandó eladni. Több se kellett a medvének és a teknősbékának, a fácántollas eladónőt lekapták a tíz körméről, a telefonzsinórral hozzákötözték a pénztárgéphez, a száját teletömték bonbonettivel, majd a medve bezárta a boltot.

A két, naspolyára éhes állat tanakodni kezdett, hogy kié legyen a naspolya? A medve felajánlotta a teknősbékának, a teknősbéka pedig a medvének. De hamarosan rájöttek, hogy így nem mennek semmire. Ekkor a medve magának követelte a naspolyát, és a teknősbéka is. Így se jutottak sokra. A medvének eszébe jutott, hogy mi lenne, ha megosztoznának rajta. Ez az, mondta a teknősbéka, osztozzunk a zsákmányon. Csakhogy nem találtak semmit, amivel kettévághatták volna a naspolyát. Addig-addig keresték a vágószerszámot, mígnem a fácántollas eladónő szájában elolvadt a bonbonetti, kiszabadította magát a telefonzsinórból, lekapta a polcról a naspolyát és eliszkolt vele. De a medve se meg a teknősbéka se volt rest, azonnal nyomába eredt a naspolyával száguldozó fácántollas eladónőnek. Néhány óras rohangálás után teljesen kifáradtak, elterültek a fűben, és már-már lemondtak a naspolyáról, amikor hatalmas fékcsikorgásra, csörgésre, csattogásra lettek figyelmesek. Felkapták a fejüket és látták, hogy a borz fölborult a kamionjával a körforgalomban, és hát láss csodát, éppen naspolyát szállított az orrszarvúnak. A medve és a teknősbéka úgy belakmározott a kiszóródott csemegéből, hogy menten szétduzzantak.

Tavaszi zsongás

A medve kibújt a barlangjából, tiszta eget látott, hosszú tél lesz, gondolta. A medve, természetesen nem tud gondolkodni, csak kinézni. Kinéz, hosszú tél lesz, gondolom. Ennek ellenére néhány vadlúd áthúzott az ország fölött, állítólag mentek Gdanskba hajót csipegetni. Tehát a medvék és a vadludak nem éppen puszipajtások. Az egyik hosszú telet jósol, a másik húzza maga után a tavaszt. A medve, természetesen nem tud jósolni, és a vadludak is átélhetnek valami túsdrámát, eltérítést. Lehet, hogy kijött a medve a barlangjából, a vadludak meglátták, és egyből Gdansk felé vették az irányt. A gdanski vadlúd igen veszélyes fajta, gondolta a medve, látva őket. Persze, a medve nem tud ilyenre gondolni, ezt csak mi gondoljuk a medvéről. Na, de akkor mi lesz a tavasszal, gondoljuk, mert mi simán gondolunk ilyenre. A medve csak felkel, csupa nyál a bundája, a vadludak meg a nagy cúgban hallásukat veszítik. Ó, micsoda szörnyű tavasz, gondolja a medve, aki még soha nem járt Gdanskban, és a többiekkel se beszélgetett még arról, hogy ne adj isten, jó lenne aludni a hajógyárban. Természetesen a medve nem tud beszélni, legjobb esetben is csak hörög. Ha a medve beszélni tudna, fölléptetnék a cirkuszban, főleg a téli előadásokon, amikor sokan nem tudnak mit kezdeni magukkal, és jobb híján elmennek cirkuszba. Ennek a medve inná meg a levét: nem tudna horpasztani, örökké láncra verve menetelne a fűrészpörban. Este teljesen elcsigázva rogyna a ketrec alomjára, és arra gondolna, bár csak jönnének már a vadludak, jönné a tavasz, az emberek tudnának magukkal mit kezdeni, nem járnának cirkuszba, és végre aludhatnék. Mondanom se kell, a medve ilyenre nem tud gondolni, a medve csak járja a kanosszáját a ketrecben, és nyári lecsómaradékok járnak a fejében. Na, erre már lehet, hogy tud gondolni a medve, a lecsó az emlékezetes. A vadludak nem szeretik a lecsót, ezért mennek Gdanskba, ott nincs lecsó, állítólag. A gdanski lecsó nem híres. Van még az, ha nagyon sok lúd megy Gdansk felé, és akkor bújik ki a medve, amikor azok elborítják az eget, a medve fölnéz, be van borulva, gondolja (gondoljuk), itt a tavasz, ezt a vadludak is jelzik. A medve megropogatja a csontjait, de jót horpasztottam, gondoljuk róla, és örömében elbőgi magát. A vadludak a hangtól megrettennek, azonnal Gdansk felé veszik az irányt. Jó lesz ez nekünk így, gondoljuk a konyhában a száraztésztát locsolgatva, jó lesz ez; megjelennek az utcán az első rügyes kocsik, és a közterület fenntartó emberei a télen medvenyalból kifejlesztett új ragasztóval a fákra tapasztják a megannyi friss rügyet.

Csalimese

Hol Volt, hol Amper, volt egyszer egy királyfi, és annak három lába. Nyomban világgá is ment, de mert nem tudta, hogy hol van, soha nem talált vissza. Örült nagy bánatában kikaparta magán a gesztenyét, és sülve főve együtt voltak. Na bezzeg a sárkánynak se kellett több, fölmászott egy fára és leesett. Ahogy telt az idő, egyre jobban folyt a folyó. Ez föl is tűnt a királyfinak, de hosszúságban nem vehette föl a versenyt a folyóval. Egyik ámulatból a másikba esett, mígnem úgy megütötte magát, hogy nyoma sem maradt. Ahogy beért az erdőbe, mindjárt látta, hogy tele van fával. Gondolta, rosszul is nézne ki famentesen. Egyszer csak megbotlott egy ágban, és ettől úgy érezte, hogy tűvé tette a nadrágját. Nem kellett neki sokáig várnia, hat percen belül jobban lett. Akkor azt mondta: én, a királyfi, akinek három lába, egy élete, most meghúrom magam egy faodúban, mint egy kulacsot. Erre a faodú eltűnt, a királyfinak meg majdnem leesett az álla és totálkáros lett. Ebben a percben megérkezett a gonosz ostoba, aki feltett három kérdést, és egyikre se tudta a választ. Mielőtt még meggondolhatta volna magát, elővette a mérgezett almáját és beleharapott. Menten bele is tört a foga, a királyfi pedig folytatta az útját, amerre csak látott. Még sötétedés előtt odaért a csodafolyóhoz, megmerítette az arcát, s ekkor szembe találta magát egy hétpróbás aranyhallal, aki, mielőtt megszólalhatott volna a víz alatt a királyfi, teljesítette három kívánságát. A királyfi ettől olyan boldog lett, hogy még ma is élne, ha meg nem hall. Csakhogy akkorát kiáltottam, hogy mind a két dobhártyája beleremegett, mint egy tokiói vízibusz. Na innen egy tapodtat se mozdulsz, királyfi, mondtam, és a homokba dugtam a fejem. Nagy volt az ijedtség, de a királyfinak hiába görbült volna meg egy haja szála, mert amúgy is göndör volt. Beesteledett és nagy sötétség támadt. A baglyok huhogtak, mint a fába szorult féreg. A királyfi a szeme elé tette a kezét, hogy ne lássa a sötétséget. Már-már jól érezte magát, amikor egy vontatós Ifa meghozta a cementet, és a sofőr rákényszerítette a királyfit, hogy nyomban fogjon hozzá a házépítéshez. Csakhogy hiába fogott hozzá, amit felépített nappal, azt este nem látta. Amikor már a tető is készen volt, a ház végképp eltűnt, úgyhogy a királyfi magára maradt, mint a tizenkét kőműves a siratófalon.

A Borbála-bál

Borbála mérsékelt pillantást vetett a tisztáson a lovas emberre, aki erre megcsavarta a bajszát. Tavasz volt, de a lovas ember azt mondta, hó. A ló úgy megállt, mintha befalazták volna. A lovas ember felemelt állal és oldalra vetett fejjel stírolte Borbálát, aki üvegszilánkokat szedgetett a fűszálak közül és néha ki-kivillantotta fehér fogsorát a hóna alatt, hogy lássa, miként rostokol a lovas ember megette. A lovas ember nagyon elbízta magát, benyúlt a szütyőjébe és egy marék üvegszilánkot hintett Borbála mellé. Borbála úgy tett, mintha észre se venné, főlegyenedett, megnyomkodta medencecsontját, majd kitartóan fürkészte az ezüstnyársor hegyén az eget. A lovas embert is magával ragadta Borbála iszonyú kíváncsisága, de amint felemelte a fejét, hogy az eget lesse, takk!, nekiment a homlokának egy bögöly. A lovas ember nagyot hadonászott, amit a ló úgy értett, hogy gyí. Meg is indult a ló az ezüstnyársor felé, csak hogy ekkor a fák közül előtoppant Borbála mostohája egy szatyor üres üveggel és egy szekercével. A lovas embernek hirtelen szöget ütött a fejébe, hogy mi történik itt. Leszállt a lóról és a hasa alatt várta az eredményt. A mostoha megripityázta a szatyornyit üveget a szekercével és az üvegszilánk-morzsálékot behintette a fűbe, majd ráparancsolt Borbálára, hogy ha este nyolcig nem szedi össze a szilánkokat, akkor nem mehet el a bálba. A mostoha hangosan óbégatva bevette magát az erdőbe, Borbála nyöszörgött a rossz sorsa miatt, a lovas ember pedig kisvártatva felajánlotta segítőkészségét. Borbála először húzta a száját, végül lemondóan bólintott igent. Ekkor a lovas ember elrohant gyeptégláért, mert belátta, a megoldás csakis az lehet, ha az üvegszilánkos parcellát újra begyeptéglázza. Borbála ez idő alatt halkán sírdogált és simogatta a ló füleit. A lovas ember már nagyon megbánta, hogy úgy szemétkedett Borbálával, de mikor befejezte a gyeptéglázást, helyre állt a lelki egyensúlya. Na Borbála, mehetünk a bálba, mondta a lovas ember, de Borbála megrázta a fejét, hogy ebben az üvegszedő ruhában ő biz nem hogy bálba, de még hajóvontatónak se menne el. Ekkor a lovas ember elővett egy gyönyörű ruhát a nyerge alól és nyomban rá is adta Borbálára, akin olyan jól állt a ruha, mintha rávarrták volna. El is indultak a bálba a lóval árkon és bokron keresztül, és még ma is mennek, ha meg nem haltak.

Hófehérke és a rasszizmus

A művészeti kérdések és közéleti nyavalyák, előítéletek, szerencsére, csak ritkán kapcsolódnak össze. Az alábbiakban egy ilyen, ritkán előforduló kérdésre keressük a választ, a válaszokat.

Kérdés: Vajon rasszista-e az a rendező, aki nem bízta Hófehérke szerepét egy négerre?

Válaszok: 1. Nem rasszista, csak pontos esztéta, aki mélyen belelát a mese veséjébe és nem tartja jónak, hogy ezt a tanulságos és szép mesét egy kívülről jött ellentmondással tetézzék.

2. Igen, rasszista, mert a néger színésznő sminkese olyan jó munkát végzett, hogy egyetlen nézőben sem merülne fel a kétely, hogy Hófehérkét egy néger alakítja, hacsak ajkainak vastagságát nem találják feltűnően nagynak, netán erotikusnak.

3. Nem rasszista a rendező, mert egy régebbi tévényilatkozatában elmesélte a gyermekkoráról, hogy milyen szívesen játszott az ágya szélére felakasztott négerbabával.

4. A rendező, ha bújtatottan is, de rasszista, ha pontosabban megvizsgáljuk előbbi kijelentését. Mert a humánus oldaláról tekintve, egy „felakasztott” néger babával játszani sokféleképpen lehet. Úgy is, hogy az már a szadizmus és perverzió határait súrolja.

5. A rendező semmiképpen sem lehet rasszista, mert a néger színésznővel viszonya van.

6. A rendezőt igenis, hogy mély rasszizmus fűti, méghozzá a fehérekkel szemben, mert a filmet csak odáig forgatta le, hogy Hófehérke megeszi az almát.

7. Ha a rendező rasszista volna, akkor a törpék szerepét néger színészekre bízta, és eltérve az eredeti mesétől, nem a bányába mennek dolgozni, hanem az ültetvényekre, láncra verve.

8. Azt, hogy a rendező rasszista-e vagy sem, abban az esetben tudnánk halálos pontossággal eldönteni, ha tudnánk, hogy a rendező fehér vagy fekete, de sajnos, erről fogalmunk sincs.

Az álomgyár

Az álomgyárat egy hegyi völgybe építették, a klímának megfelelően sűrű fenyőerdő vette körül. A gyár dolgozóit szigorú előírások rendszabályozták, nem csak a távozók, de az érkezők kézitáskáját is ellenőrizték, hoz-e, visz-e magával valamilyen álmot. De nem mindenki járt-kelt az álomgyár kapuján át, voltak, akik szerződésük szerint négy, vagy akár tíz évig is az álomgyárat körülölelő fenyvesen belül éltek. Ők voltak a hivatásos, szerződéses álmodók, ők gyártották az álmokat, melyeket speciális berendezéssel számítógépeken rögzítettek, majd apró, leolvasható lemezeken árusítottak szerte a világban.

Az álomgyár egyik legfontosabb személyzetéhez tartozott az altatóorvosok gárdája, akik megfelelően gerjesztett külső agyhullámokkal a rögzíteni kívánt álomba hajtották a szerződéses álmodókat. Náluk talán még egy fokkal fontosabbnak érezhették magukat az álomtervezők, akik fantáziájuk segítségével a legpiacképesebb álmokat agyalták ki, s adták az altatóorvosok kezébe.

Történt egyszer, hogy az egyik szerződéses álmodó olyan erőset álmodott, hogy az valósággá vált; így az egész álomgyár területén elrendelték az elsőfokú készsültséget; felfegyverzett alakok borítottak el mindent, s a leírásnak megfelelően lövöldözni kezdték a mindent elborító álomdarabokat egy speciális, álomtalanító lövedékkel. Az álomgyár területén mindenfajta munkálatot felfüggesztettek, az alkalmazottakat egy álom által át nem járható pincébe terelték, ahová csak a legközelebbi lövések zaja hallatszott be, s az a mély sóhajtás és vinnyogás, amellyel az eltalált álmok utolsót leheltek. Az álomtalanító pincében összezsúfolt alkalmazottak egy pissenés nélkül álltak, néha a vörös riadólámpára, néha egymás szemébe pislogtak, még senki nem élt át közülük hasonló riadót.

Úgy tizenkét órába telt, amíg az álomtalanító kommandó elvégezte a munkáját, s minden egyes elszabadult álomdarabot módszeresen lelövöldözött. A pincébe zárt alkalmazottak akkor sem szólaltak meg, amikor a riadó lefújása után végre kiengedték őket. Amerre csak néztek, mindenütt elhullott álmok heverték élettelenül. Volt, aki a nagy ijedtség emlékére letört az elhullott álomból, és hogy a kapun át tudja csempészni, lenyelte. Az alkalmazottak azóta is csak így beszélnek arról a napról: „Amikor álmodott a gyomor.”

A túl erőset álmodó szerződését felbontották, őt magát elbocsátották, de mielőtt a hegyi völgyből leérve az első településre hajtott volna, gépkocsijával felborult, s hiába volt zsebében a több millióról kiállított csekk, már nem válthatta valóra saját álmait.

A veszélyes nyúl

- Jó napot kívánok!
- Jó napot kívánok!
- Nem látta erre a nyulat?
- Milyen nyulat?
- Hát amelyiket mindenki üldöz.
- Mindenki üldöz egy nyulat...?
- Nem, mindenki ugyanazt a nyulat üldözi.
- És miért üldözik ezt a nyulat?
- Mert ez egy nagyon veszélyes nyúl.
- Talán mindenkit megharapott ez a nyúl?
- Nem, nem harapott meg senkit, de nagyon veszélyes.
- Már hogy lehetne egy nyúlt veszélyes, ha senkit nem harapott meg?
- Egy nyúl akkor is lehet veszélyes, ha senkit nem harap meg. Ebben, azt hiszem, megegyezhetünk.
- Nem, én ezzel nem értek egyet. Szerintem egy nyúl akkor veszélyes, ha mindenkit megharap.
- Már hogy harapna meg egy nyúl mindenkit?
- Maga nem tudja, hogy hogy harap egy nyúl?
- Nem kérem, én horgász vagyok, én azt tudom, hogy hogy harapnak a halak.
- Ne próbáljon kitérni a téma elől, eddig a veszélyes nyúlról beszéltünk.
- Oh, pardon!
- Maga nem szeretné elkapni a veszélyes nyulat?
- Már hogy szeretném, maga mondta, hogy veszélyes.
- Jól megfizetik és védőruhát is adnak.
- De hiszen magán nincs is védőruha!
- A fenébe, letépte rólam a veszélyes nyúl.
- Kölcsön adjam a méhészkalapomat meg a piócariasztó csizmámat?
- Azzal nem sokat érek a veszélyes nyúl ellen, ha lelök a háztetőről.
- Miért lökné le magát a háztetőről?
- Ez a specialitása, mögém kerül, és lelök a háztetőről.
- De minek megy maga a háztetőre?
- Hogy leszámoljak a veszélyes nyúllal.
- Miért nem csalja le inkább egy bozótosba, ott már hasznát vehetné a méhészkalapnak és a piócariasztó csizmának?

- Sajnálom, de csak a tetőn van esélyem arra, hogy leszámoljak vele. A bozótosban megkét-szereződik a veszélyes nyúl ereje.
- És hogyan akar leszámolni vele a tetőn?
- Hozzábilincselem a tévéantennához és addig triangulumozok neki, amíg vissza nem vonja az állítását.
- Milyen állítását?
- Azt, hogy ő a veszélyes nyúl.

Hórosz kopp

Hórosz az almafáját rázogatta a kertjében, hogy a pitébe kerüljön fahéjas alma, amikor a sövénykerítés fölött meglátta Hanka fejét, amint füttyülve mozgott balról jobbra, de csak annyira látta a fejét, mintha tálcán vitték volna.

- Hanka - kiáltott oda Hórosz Hankának -, délutánra meglesz a pite, lenne-e kedved velem csemegézni úgy istenigazából?

Hanka feje megállt a sövény fölött, füttyszava megnémult, s egy szünetnyi gondolkodás után Hórosz felé fordult.

- Eljönnek, eljönnek tizenkét percre, de most kazettát nem hozok, mert a múltkor is megette a magnód, és ha még egyszer megenné, a Batman se tudna téged megmenteni, olyan méreg venne rajtam erőt.

- Ne félj, Hanka, most majd rádiót hallgatunk, elromlott a magnóm motorja, így is lehet jó a kedvünk, ami meg a pitét illeti, hozzákomponálom a zenéhez, bízatsz bennem, nem most kerültem elő valahonnan.

- Klafa, mikor kettőt üt az óra, engedj be - mondta Hanka, s tovább füttyülve hazaindult a bevásárolt tej- és szaláminennyiséggel.

Hórosz vajzó szívvel fogott a pitének, s közben a Gyurgyalag, gyurgyalag... kezdetű alaszakai slágert énekelte torkaszakadtából. Csak egy percre hagyta ott a pitét, amikor a postás megverte az ablaküveget.

- Készül a dínom-dánom, érzem - mondta a postás -, itt írja alá a maga nevét, megküldték a szvetterét, amit a búcsúban terített a náthás kisfiúra.

- Ó, a szvetterem - mondta Hórosz -, mintha libahájjal kenetnének minden jó oldalamról.

Amint a postás elviharzott, Hórosz a szvetterében ült az ablakos sütő elé. Már háromnegyed kettőkor elkészült a pite, s mire kettőt ütött az óra, langyosan fogadhatta Hankát a duruzsoló rádió hangjai közepette.

- Jer, Hanka - mondta Hórosz -, a pite eteti magát, az URH-n zenei koktél folyik.

Hanka egy hang nélkül lépett beljebb, s megvárta, amíg Hórosz tűzpiros arca falfehérré vált a perces hallgatás alatt.

- Hórosz, most eszek a pitédből utoljára, nem jövök többé és ne is láss, és nehogy fenyegezz! Meguntam a pitéd, bár finom, de érzelmileg elfásultam tőle, a gyomrom már nem kíván téged, tegyük befejezettbe az ígét, és ne védekezz!

Hórosz megszólalni nem tudott, csak nézte Hanka faló száját, s mikor a tizenkét perc letelt, Hanka fölállt, búcsút intve távozott, elvitt mindent, amit eddig áthozott. Hórosz ájulni készült, a szíve balról jobbra vert, fehérről arca még fehérebbre ment, el is ájult, s feje a tepsin koppant, a pite üres helyén, de még utoljára arra gondolt, jól főzök, de nem vagyok legény.

Egy reggel a házban

- Jó reggelt, fiam!
- Jó reggelt, édesanyám!
- Mit álmodtál éjszaka?
- Sajnos semmit.
- Se-em-mi-it?
- Semmit.
- Nem lehet, hogy csak elfelejtetted? Gondolkozz csak, fiam!
- Nem felejtettem el, nem álmodtam semmit.
- Ne-em?
- Nem.
- Hát ezért feküdtél le, hogy ne álmodj semmit?
- Nem, nem ezért.
- Ezért kaptál tegnap este vacsorát, ezért tölttem beléd azt a rengeteg túrós kalácsot, hogy még egy icipicit se álmodj?!
- Nem, nem ezért, édesanyám.
- Ezért neveltünk, iskoláztattunk, járattunk pszichiáterhez, fogorvoshoz, ezért vittünk el a röntgensebészetre, hát ezért tanítottalak meg sakkozni, biciklizni, sütni-főzni, kenyeret dagasztani, százasból visszaadni, hullahoppozni? Ezt nem teheted szegény édesanyáddal!
- Bocsánatot kérek, édesanyám, véletlen volt.
- Szóval most bocsánatot kérsz, mert bűnösnek érzed magad! Ez a hála mindazért, amit érted tettem, hogy most bocsánatot kérsz tőlem? Hát így neveljen az ember gyereket!
- Ne haragudj, édesanyám, többé nem fog előfordulni.
- Megbízhatatlan vagy. Mindenemet neked adtam, a fiatalságom is abból állt, hogy kenyeret adjak a szádba. Nem tanultam tovább, csakhogyan felneveljelek, és most minden hiába, a semmiért csináltam!
- Ne sírj, édesanyám, visszamegyek az ágyba és gyorsan álmodok neked valamit. Ígérem, sikerülni fog, most biztosan, megálmodok neked mindent, amit csak akarsz, többé nem fog előfordulni, hogy anélkül ébredjek föl, hogy nem álmodtam neked semmit, ígérem, csak ne sírj.

A hüppögés elhalkul, az anya elalszik a széken, kezei ölébe hullnak, feje kebleire borul. A fiú nézi, szomorúan és tehetetlenül áll előtte kékcsíkos pizsamában, mezítláb.

Hová fut a nő a párizsimmal?

A szép piros műanyag már önmagában is kíváncsú a párizsin, szinte meg tudná enni az ember, ha éhes.

- Szeletelve vagy egészben kéri?

Hm, nem vagyok én persely.

- Egészben.

Fizetek, átmegy egészben a pénztáron, de amint a kassza végi tálba csusszan, megjelenik egy nő, arca rózsaszín, mint egy párducnak, felkapja a párizsimat és lóhalálában vágatni kezd vele. A tömeg szétnyílik előtte, azt gondolván, hólyagjában szorít maréknyi vizet, vagy beugrott neki, a vasalót a műszálas zoknik tömbjének tetején hagyta. A tömeg szétnyílik, akár a szemem, s próbálom követni eszeveszett száguldását a párizsimmal, amerre csak tart:

A szétnyíló tömeg után az utcára veti magát, járdakockáról járdakockára szökell, kezében erősen szorítja az egészben hagyott párizsim - még jó hogy nem szeleteltetem, szerencsétlen, most karikánként hagyná szerteszét -, vágat, s átugor biciklitárlót, ledöntött kukát, átugrik egy apróját földön kereső férfin, át alacsony, kisnyugdíjas nagymamán, gázszivárgást jelző táblát hagy maga mögött, a szekrényi árkot, mit piros-fehér szalag biztosít, átszökell egy madár-rajon, mely a maga magját gyűjti zacskónyi begyébe, végre sík terepre ér, nem ugrik, síkban fut, mintha ólmos ágyút vonszolna magán után szélesebb ütemben, a párizsimhoz ragaszkodik, viszi, halad vele, átugrik egy kocsisoron, át az útjelző rendőr vájtfehér gumibotján, tép tovább, akár a meszes, mint akit rakéta hajt és nem a sóska, finom technikával átrepül a város végét jelző táblán, árkokon, bokrokon keresztül-kasul, szénaboglya nem jelent akadályt, kutyák, disznóolák, isten véletek, parasztház állja útját, nagyot dobbant, s már mögötte van, mi az imént még elől, aztán jönnek pici falvak, tornyok fölött száguld egészben lévő párizsim, nem hinnék a szememnek, ha nem hihetnék neki, de hiszek, átugrik egy folyót a hídnál, sebesebb a szembeszélnél, gyorsabb, mintha gulyáskocka lenne nála, na, azért, ez mégis csak az én párizsim, most országhatár jön, fölmutatja a kezét, a vámosok csak néznek, se út, se levél, hadd menjen az árva, nincs az a vágta, mellyel utolérhető, aztán külföldön is átugrik mindenben, a párizsim már melegszik a hóna alatt, izzik a nő ég és föld között, pörög a lába, mint a rokka, de még mindig gyorsul, nem enged le, hová mégy te, gondolom ekkor, hová mégy te a párizsimmal, de már késő, a francia határon elveszítem a fonalat.

Látható kabátok

- Csókolom.
- Szervusz. Hamar megjöttél.
- Hamar, mert nagyon hideg van ma este, pedig délelőtt még szép időnk volt.
- Szép volt, sütött a nap, én sem gondoltam volna, hogy estére újra visszajön a hideg.
- Szerintem senki nem gondolta. Mindenki abban bízott, hogy ez már ilyen marad, lehet résnyire nyitva hagyni az ablakokat éjszakára, és még a takarót is le lehet rúgni egy rövidebb időre.
- Igen-igen, a takarót egy rövidebb időre.
- De ez az időjárás teljesen kiszámíthatatlan, bármit is mond a tévé vagy a rádió, az nem számít, a saját bőrünkön érezzük, hogy lehetetlen kiszámítani, hogy most az este megtartja-e a nappali melegnek egy részét, vagy nappal mehetünk kigombolt kabáttal és nem megkötött sállal, azért estére megint begombolkozunk, a nappali kabát egyszeriben hidegnek bizonyul estére.
- Igen-igen, jól mondod, a nappali és esti kabátok teljesen eltérőek, pedig ugyanazok a kabátok, mégis mások, mintha az anyaguk se ugyanaz lenne, vagy mintha a gombolási irány megváltozna, nappal férfi kabátban, este női kabátban járunk, és jól tudjuk, hogy a női kabátok sokkal vékonyabbak az elegancia miatt, vékonyabb anyagból könnyebb kialakítani az elegáns fazont, a férfi kabátok pedig egy kaptafára készülnek, vagy dzsekik, borzalmas az öltözködésünk, semmi elegancia, fiacskám, nappal irigykedve nézünk a sok szép fazonú női kabátra, este pedig sajnálkozva figyeljük őket, amint hazafelé bandukolva nyakukig húzzák a gallért és majd megfagyva dideregnek az elegáns kabátjukban, ellentétben velünk, akik sajnos ilyenkor már nem látjuk meg az eleganciát, csupán a fagyoskodó nőt, összebb rántjuk mi is a kabátunkat, lássák ezt az együtt érző mozdulatot, holott mi egészen jól megvagyunk a csöppet sem elegáns kabátunkban, aminek ilyenkor élvezzük ki a melegét, de nem élvezzük ki teljes egészében, hiszen látjuk a sok fagyoskodó nőt a nappal még milyen elegánsnak tetsző kabátjukban.
- Mennyire más lesz majd a tavasz, tessék csak megfigyelni. Egyszeriben kivirágzik mindenki, a nők még jobban, mint a férfiak, de tavasszal a férfiak sem panaszkodhatnak, mert a tavaszi öltözködük már elegánsabb, mint a téli, és csakúgy várják a nyarat, amikor egészen elegánsak lehetnek.
- Igen-igen, fiacskám, egészen elegánsak.

A férfi megragadta a fiúcska szurtos kezét, a másikkal az elemózsiás szatyrot, rövid baktatás után behúzódtak egy szélvédett kapualjba, és még ennyit hozzátett a férfi: - Nem is tudom, fiacskám, hogy jó lenne-e, ha mindezt még szegény anyád is láthatná?

Váltóálom

(Hogyne lenne ismerős az az örülden kétértelmű sugdolózás, amikor magának sugdos az ember, akaratán kívül, egy egészen lehetetlen, már-már értelmét veszített szót, és mindhiába ütögeti a fejét, hogy kiverje, az csak ismétlődik, újra és újra kimondódik, aztán, napok múlva csillapulni látszik, de elég egyetlen ismétlés, a verki újra indul, fölemészte maga mögött minden más szót, amelyek még az ismétlésben sem nyerik el értelmüket, vagy veszítik el értelmetlenségüket.)

Hirtelen egy álomban találjuk magunkat, egy olyan álomban, amely jobban hasonlít a csukott szemmel kitartott ébrenléthez, mert képet nem látunk, csak szót hallunk, ezt: Brindisi. Akkor ez a szó meglepően ismerősnek tűnik, hallik, és a félálombeli gondolatfonál elkezdjük ízlelgetni, Brindisi, Brindisi, mintha egy régi ismerős nevéhez keresnénk arcot. Arc nincs, csak a szó tovább: Brindisi...Brindisi...Brindisi. Aztán mégis lesz egy arc, egy megfáradt, koros hölgy arca, de neki semmi köze Brindisihez, sőt, amíg az arc jelen van, Brindisi letűnik a színről. A hölgy nagy örömmel meséli (valakinek), hogy egy darab papíron rámásolták arcképét az éppen ballagó osztály tablójára, és el sem tudja mondani, mekkora öröm, mekkora megtiszteltetés ez számára, hogy ott lehet a végzősök között a tablón, pedig ő csak az iskola takarítónője. Az öröm nagy, sugárzó, de benne bújkál a nyugtalanság, a kiszolgáltatottság, hiszen a takarítónő nem egészen érti - boldogsága ellenére -, hogy miért került a tablóra, illetve ebből még miféle, előre ismeretlen dolgok következhetnek. A kép lecseng, marad a nyugtalanító bizonytalanság, és a távolból ismétlődve egyre kivehetőbben felhangzik: Brindisi...Brindisi...Brindisi. A hang monoton fejhangon beáll, nem erősül, nem gyöngül, csak lassacskán hangszínt vált. Először mintha egy egér cincogná torokvékony hangon: Brindisi. Aztán mintha válasz érkezne rá erős, mély, zengő hangon, mintha egy üres szerelőcsarnok félhomályos bejáratánál válaszolna (valaki): Brindisi! A szerelőcsarnok falán megjelenik a tábló, s épp az a pillanat, amikor az odatűzött papírlapra rámásolódik a takarítónő beletörődött arca. A hang, monoton szócsőhangon felteszi a kérdést: Brindisi? A nő a kezét tördelve bevallja meghatódottságát, s azt, hogy életében ez a legszebb pillanat: rámásolódni egy táblóra. Aztán a hang már nem enged, mintha hatalmas jégtömbök szakadnának le a szerelőcsarnok plafonjáról betölteni a csarnok-teret: Brindisi... Brindisi. De hiába a hang, a nő újra és újra meghatódik, újra és újra elárasztja a boldogság, de amint elragadtatása egy csöppnyi nyugtalansággal lesz fakóbb, megszólal a hang, és a nő eltűnik: Brindisi... Brindisi... Brindisi...

Szívbéli gondola

Már két napja ugyanaz a mondat kering odabenn, mint egy téveszme, amelyik így akarná bizonygatni igazát. De hát tudom, majd elveszti értelmét, csak a dallama marad, akár madárból a madár röpte, ami lassan omlik szét a levegőn. Ugyanaz a mondat, két napja, kiverni képtelenség, vagy okozzak valami nagy fájdalmat magamnak, hogy az ész elnyújtózzon odabenn, elterüljön végre a kőpadon az öreglyuk fölött, és minden porcikám valami másban remegjen, folyjon rólam, ömöljön a víz, hogy közben hitvány agyam máshová lépre csaljam. Vajon abban bízhatok-e, amíg itt egészen más mondatok hömpölyögnek, elandalodik, feladja magát a szerkezet, kidobja ágyasát, hogy soha többé ne lássa, ne hallja, s ha mégis, hát süketüljön, vakuljon meg körülötte, s váljon a márványnál ridegebbé a világ. Szépsége nincs e végtelen mondatnak, tartalma is csak annyi, amennyit annak tartok róla. De meddig kísért még vagy éppen mit akarhat tőlem, hogy vehemenciája oly állandó, mint fába szorult féreg. Félek, utolsó mondataim egyike ez, hiszen lehet az utolsó bármely indulat, amely elmúlatja földi képét. De csak várok az őrtelen helyen, s helyére annyi mondat jönne már, hogy marasztalni sincsen merszem, mert amíg én itt e térben képzelem zátonyos helyem, addig más térben más idő ketyeg, észrevétlen elhalad orrom előtt. Akárha nádszál pattanna el homlokom fölől, nem tudom, mi a vég, s mi még a kezdet, mert a nádszál fele is eltörik, annak fele nehezen, de így megy tovább, a felezést semmi nem fékezi, és honnan tudjam én azt, hogy a végtelen melyik felében kezdtem el e fejkörben pörgő mondatgyűrűt. Néha már-már azt hiszem, hogy én gondolom ezt, és nem lódítás és nem félreértés, hogy akár fordítva is lehet: a mondat kigondoltja én vagyok, s csupán addig vagyok, míg e végtelen rám nem un, hogy hirtelen más személy legyen, ki előbb még azt hiszi, milyen bőkezű vele az élet, s csak mire harmincadszor fordul ellipsziséen a föld a napkorongot rejtve fókuszába, akkor sejlik meg e mondat, s benne minden hegyén-hátán, kuszán szétzilálva. Tudom, mindenki megkapja a végszót, végmondatát, de hallgatni oly nehéz erről, mint mázsás kővel indítani útnak szívbéli gondolat.

Kávégőzők, zsírosdeszkák

Belemegyek-e abba az utcába, amiből kijövök? Ki emlékszik erre? Kétszáz család. Annyi kiáltás van. Lehet-e kétszer ugyanabba az utcába menni? Hány személyisége van egy sejtnek? Azt csak úgy lehet csinálni, ha az igazmondó juhász hátába beáll a szálla. Én nem akartam. Menjek már a sunyiba. Emlékezzek már rá! És a világnak még mindig nincs vége. Hm! Haj! Éppen, hogy el se kezdődött. Miről ír az újság? „Én elmentem a vásárra félkézzel, visszajöttem a vásárról ép ésszel.” Ha a világ összes bánatát összeadnánk, különénk az ürbe, és magába szippantaná egy feketelyuk, talán termékenyítőleg hatna rá. Minden szó egy szó. De miről beszéljünk? Elő a filézőkést, halra fel! De ilyen messziről? Van, aki ilyenkor már izgul, vagy iszik. Szó szerint. Jól van, akkor én elmegyek katonának. Szia! Szia vagy te! Sarok a világra. Mindent látni, és elfelezni. Én majd iszok lent szódát. Hány festmény születik egy napon? És hány vész el, és milyen módon? Láng? Egyre több az elpusztíthatatlan teremtmény. Álljunk sorba! Gőzők csapnak az arcunkba, kávégőzők és zsírosdeszkák. A ritmus, apafej! Sehol sem látható egy képmás, mert akkor elkezdné a valóság értelmetlenítése. Rágyújtók, a cigaretta füstje szünetjeleket diktál az égre. Olyan volt egy nap, hogy fönt tiszta ég, de bármerre vonult a nap, előtte úszott a parányi felhő, amely nem engedte hozzám az erős fényt. Erős szavakat nem is használtam aznap, vallásra nem gondoltam, s az ételek közül is csak főzelékekre emlékeztem. Sorsunk saját kezünkben - ez már másnap -, s ezzel a hittel vesztegetjük magunkat, mígnem beláthatatlan dolgok örvénye ránt magával, s ha eltűnünk a mélyén, azzal a csalfa hittel, hogy következetesek voltunk, magunkból következünk, és nem kivetkeztünk. Odakint tavaszi hangok, melegebb is van, pulóverem lassan csúszik a szék kárpitján. A fáradhatatlan gravitáció, meg az enyves kéz. Az enyv a gravitáció kisöccse. Beindítanak egy autót, a pótkulcsok nyugovóra térnek. Mi érthetőbb a halálnál? Semmi. Ezt te is tudod, mástól hallani viszont nem szereted. Nem szereted ezt sem. De ha dolgozol ebbe az utcába vinne, te sem csinálnál mást, keresnéd a kiutat, és tudod, abban a reményben tennéd, hogy ha a tiéd megvan, megvan másoké is. Más oké. Igen. Maradok a vágyak rabja, maradsz, mert miféle uralom játékában vennél úgy részt, hogy nem tudod, a táblán milyen szabályoknak engedelmeskedj? Miért légy végesen zárt bábu, ha egyszer a játék végtelen? Nem hit és hitetlenség közti dilemma, ez egyre fáraszt, hanem hogy éppen a választás kényszerű kötöttségétől tudnál már egyszer szabadulni. Diktálom:

A néma (A vak)

A némát állandó migrén gyötörte, s ha egy kicsit is csitulni látszott a fájdalom, akkor meg azt hallhatta valami sétáló ember szájából, hogy ne szólj szám, nem fáj fejem. Ezen a ponton aztán hamar felismerte a nagy bölcsességek hord- és hatóerejét, érezte, szeretné lábbal tiporni a szemszögeket, amelyekből már semmi kilátás, és hónapok óta ezen volt, hogy rajtakapja magát, ha beszélni nem bír, hát gondolkodni se tudjon, elfogni magát, ezt szerette volna, egy ideálisnak látszó némasági pillanatban, amikor feltehetően bizonyos agyrészek kikapcsolnak benne, és átáll valami másra, egy másik gondolkodásra, amiben nem lehet ilyen számárságokat összehordani, hogy ne szólj szám, nem fáj fejem. A lehető legközelebb akkor jutott ehhez az állapothoz, amikor migrénje gyötörte a fejét, s persze ezáltal gyötrelmesen egyszerűnek látszott a külvilági neszkompozíció, amely minden hajnalban, de már ébredése után tört át az utcai szűnyoghálón. Ezeket a hangokat akkor hajnalban csak úgy tudta érteni, mint a migrén hangjait, amelyek eszeveszetten fölöslegesnek és elmeháborítóan unalmasnak festették a beszéd használatát. Mielőtt migrénje elindult volna hódító útjára, már akkor sejtette, nem bánja majd némaságát olyannyira, hogy némának is higgye magát, gondolta, erre a szerepre az vállalkozzon, akinek hiányzik, hogy a dolgok elmondhatatlanságában napi fürdőt véve megkínlódja az ábécébe karámozott képzelet száraz vonaglását. Egy idő után nagyot fordult a kocka, mert nem hogy nem bánta némaságát, de mindinkább azt gondolta, micsoda kincs vagy kincsesbánya ebben a sivár kompromisszumhálóval teleszótt világban, hogy megadatik neki a hallgatás, amely hallgatás végre alkalmat ad számára, hogy új, azaz minden eddig ismertnél ismeretlenebb gondolkodásba fogjon. Amikor hajnalban felkelt, hogy rácsukja az utcai szűnyoghálókeretre az ablakot, s megkönnyebbülve visszadőljön az egy hete cserélt, de a friss levegőtől még mindig ózon illatú ágyneműjébe, az ablakból meglátott egy vakot, aki a tér közepén állt, szorosan tartotta kutyája pórázát, amely kutya nyilván vakvezető volt, egy pillanatra úgy tűnt, mosolyog. A vak nem láthatta őt, mégis az ablaka felé emelte sötét tekintetét. A néma egy pillanatra elgyöngült, egészen rövid ideig, de úgy érezte, ez a férfi, aki a téren áll, megszólalásig hasonlít hozzá.

Legközelebb

A kerti asztallapon súlytalanul hevert a lepke, a huzat egyik szárnyáról a másikra billentette, a háttérben megáradt folyó hideg iszapot pakolt a partra. A téglatörmelékek között foszlott kabátujj, vöröses foltokkal tarkított szövet. A gyom megállt a növekedésben, sárga leveleit kvarcszemes homokra hullatta. A nyárfá tövének vastagon rozsdás vascső támasztva, még kibírja ezt a telet. Lécek és forgácsszeletek borítják a szürke fűvet, megérintett és feleslegessé vált anyagok, amelyekben már megszűnt az óvatosság, nincs pontossága vékonyságuknak. A méretek apránként egymáshoz idomulnak, semmi nem nagy, és semmi nem kicsi, egy hajszál sem veszhet el nyomtalan. Mégis, ahogy évenként mozdul a kép, valami mindig és újra hiányzik, nincs két egyforma másolat. Fagy és eső szítál közéjük, a csend és az alkonyat láthatatlan burokba fogja mind. Formájukat egymástól kapják, távolságuk, közelségük mérhetetlen. A szem optikáján át rendezi elveit, s megpróbál magára ismerni a felhalmozott tájban, amely mindig csak arról beszél, amiről kérdezik. Üveg- és műanyag szemcsék, egy látható és láthatatlan világ keverékei, belső anyaguk a térre szűkül, s hiába változik az idő, az ember rajtuk kívül marad. Nem béke ez, és nem nyugalom, nem forrong, és nem készül semmi, csak az ismeretlen haladás küldi eltérő ütemeit. A szem ma még nem látott semmit, és valójában holnap is ebbe kell belenyugodnia, de remény nélkül belenyugszik, magyarázat nélkül belenyugszik, ha nem is ez a sorsa, csupán a dolga, már megmarad. Megmarad a fűvön, a léceken kószálva, s nap mint nap elringatja az az álom, amelyben önmagát önmagán kívül megpillantja. Ha mégis létezik más haladás, isteni erő, amely kitalálta itt otthonát, s tárgyait az ő szeméhez rendezi, akkor ez a másik, emberi lépték csak ugyanolyan kitalált, s célját önmagában hiába keresi. Mozdulatlan domb a ház mögött, melyre vékony ösvény szalad fel, lábak és kezek nyoma, talán határtalan semmiség, melynek elveszés a hona. Az asztallapon lepke áll, a huzat megbillenti kicsit, de mintha talpa nőne a fához, nem mozdul, csak billeg, neki van, amihez ragaszkodik, s nem lészen együtt a mérhetetlen úrral, ami órá egyetlen évet áldoz, s ahogy eltelik, a háttérben nekilódul a folyó, a nyomokkal barázdált partot iszappal terheli, csak azt törli el, csak azt szünteti meg, ami hozzá a legközelebb áll.

Őszi lég

Legjobban a bőrön hűl el a levegő, kívül hideg van, bévül meleg, s a kettő között ott az ősz. Hajnalban hideg, vakító fény ömlik a tetőkre, avagy ragyogó időben pulóverben járunk dolgozni. A levelek élete egy hajszálon függ a fán, nyáron ez még nem derült ki. Kaszabolós arcú fiúk tépték a lombot, van belőle jócskán, mondhatnánk, miből is? Ha január lesz, gondolom, már rég elfelejtem, mit reggeliztem ma, hogyan tojtak buktámra a fények, s mely légy utolsó csapása hagyott nyomot. A rokonok meghúlnak, egy család tüsszög a kagylóba, a vonal végén vagyunk. Egy szó elszáll, a helyébe másik jön megint, a csendközökben tenyéryn néma levegő. Ha pók mászik elő sarkából, illékony harmatba fül a durva tor, bár legyezne ő, lenne reménye vad riadalom, de ami eddig könnyen jött elő, ma már sehová se tart vele. Fénypázmák szűrják le az árnyékos utast, ki hajtat rügyező frigy elé, és még semmi sem sántít: rendezni vérfürdőt lomha alkonyon, mikor angyalok haja lóg a busz sötét ülésén, s szünni sem akar a fékező idő. Fölfal téged is a szüntelen köd, az alagút mélyén bezárul a száj, mely romos élted tompa lépteit metsző fogakkal követte nyomon. Ősszel beáll a kád, a lefolyó nem ereszt tovább, van miből cukrot venni, s van még bőven szarkaláb. Lehull rád pumpa, a polcon csörömpöl hat kiszáradt lábbetét, vajazni kéne minden mozdulattal, s kerítésre mászni szárazakkuért. De láss csodát, szóda- s habszifon érdes oldalán metsző táncba lendül a vékony ujjú holdsugár. Hegedű szól megint, a tok barna s henterereg, mint kihűlt kutyával foglalkozni ronda délután. Az ágyneműk közt lódarázs csalódik festett szirmokon, ennyiben testvér vagy rokon. Puha a kézfej, a láb, mintha gyurma szállta volna meg, megy önmaga után, amerre út van vagy kövezet. Miben maradjunk tehát, kötök meg egy derűs alkut, törünk rá kekszet, iszunk rá teát, csakhogy mi torkon ragad, nem élelem, maga a félelem, mely laza fürtök közt dúródó piszkavas. Anyám, add el a házat, mondja a bölcs látnoki zseni, s vegyél rajta ezer kesztyűt és száz ruhát, ne érjek többé semmihez, hadd legyek én a legpuhább. Amíg a sárkány aluszik, őrláng pillog torka hegyén, s álmában sekszpírt játszik a csalogány, ott is kimondja, nincs már hely s remény. Ki nem eszik húst, fübe-fába szerelmes lesz, nem állok jól magamért, mert mint allergia virágzáskor, befogja szíve csücskét száz meg száz dörzsölt szenvedély. De maradjunk most hoppon, mint bágyadt őszi légy, lomboktól foltos ablakkeret, szürkés-kék oxigén.

Belső átirat

Azt akartam, hogy magától íródjék, ne legyen benne belőlem kinyert feszültség, hanem kezdődjék kint a köddel, mely közismerten szürke, föl-le száll, néha szakadozik, ha arrébb tereli a szél. De itt megálltam, mert a szürke szín s a köd lustasága nem elég tempós terv a nyelv s a gondolat ritmusa szerint. Előbb egy másik színt akartam, mely a szürkét feloldja, háttérként pedig elmegy, ezért apró vörös pontot láttam oda, amely lehet cseresznye, de lehet meggy. De itt (emitt!) már túllépett a mozgás a színen, mert a gyümölcs sokfelé fut szét. Íze van, édes vagy savanyú, tapintható formája, mely többnyire gömb, ha az ujjunkban érezzük ezt a formát. S ahogyan egyből meg is lökte a szürkét e vörösen piros pont a közepén, úgy nyílt szét e kép télre s nyárra, kettészakadt formája szerint. Pedig még nem csináltam semmit, nem mozogtam, nem mondtam, hogy éljen ez vagy az, nem mormoltam ritmikus szavakat, melyek figyelmem aztán csak a hangra terelik. Nézzük hát e képet, melyen köd áll mereven egy keret szelíd határin belül, benne pirosuló gyümölcs, amit a napfény érlelt, s most e napfény kiárad, a kis gömbből ezer nagy gömb születik. Csak annyi dolgom lenne, hogy találkozzék bennem néhány tűnte kép, melyek megvannak akarattól távol-messze mind, megvannak saját meglétük szerint, s sem múlás, sem születés nem kezdhet velük bölcs tervek csalóányaként. A kint, mely akkor születik, ha idegen tervet készíték a világra, már távol jár, s viszi magával a gyöngé ént, mely nyögve konstruál rab világot, s azt hiszi, önmaga gátját szakítja át, s nem a világot. Mit is tegyek akkor két szereplőm mellé a képre, ami távol tartja a zűrzavart, s az olvasásban oly kellemes érzést sugall, hogy megfürödni benne finom és kellemes, mint mikor egészben érzi magát az ember a külvilággal, mely zord arcával is puha otthont teremt. Szándék, akár a terv, itt nem segít, a kép önmagát mulasztja, szüli meg, s ha kívánja, behívja társnak egy patak csendes csobbanó hangjait. Itt van, ő lesz harmadikként a képen, s innen is látszik, miféle kép ez, nem csak a szemet, de mindenünket átszövi. Három dolog, három dimenzió, melyek önnön kívánságuk szerint már az egész világot szülik, s mi belőlük létrejött, e hármas sugárra visszanéz. Maradjon hát képünk ilyen egyszerű, vagy ami tarka, tudjuk csak meg, belőlük származik, igen, minden, amit erről gondolunk, minden, ami belengi emlékeink partjait, az szürke, lomha köd, érett, piros gyümölcse a nyárnak, s hátul a hűsben csobogva patakocská vágtat, hogy érezzük, miránk valahol ma várnak.

A labdazsonglőr

A labdazsonglőr kimászott az öltöző ablakán. Minden okom megvan rá, gondolta, hogy felhagyjak a zsonglörködéssel, egész eddigi életemet a zsonglörködésnek szenteltem, és most már nagyon elég, ne lássak többé se labdát, se görögdinnyét.

Tudta, hogy akkor kell felhagyni a zsonglörködéssel, amikor már a fejét is csak pusztá gömbnek látja a tükörben. És ez történt az öltözőben.

Épp a gallérját igazgatta a tükör előtt, amikor egyszeriben azt látta, hogy a szeme, a szája, az orra helyén színes bőrfoltok jelennek meg, haja lecsúszik a gömbről, majd leválik feje a nyakáról és pattogni kezd a mosdókagyló peremei között. A labdazsonglőr megrázta magát és azonnal az öltöző ablakának vetette magát.

Nem gondolt már a nézőtéren zúgó tömegre, amelyből mindig el-eltakart egy részt a le-föl pattogó labda, csak az eget akarta látni, fejjáték nélkül, elveszíteni végleg a gömböt, a labdát, mert végtelen gyorsasággal közelített felé a zsonglörködés végső állomása, amikor maga alatt a földet is csak nyugtalanul röpködő golyónak érzi.

Az ablakból egyenesen a virágágyásba ugrott, ahol méhek százai hemperegtek a virágporban. Az út túloldalán egy dinnyeárus horkolt a kempingágyban, lassan haladt fölfelé hasán a fák árnyéka. Amikor a kisebb gyerekek elloptak egy-egy dinnyét, a lékelőkés meg-megrezzent a kezében.

A labdazsonglőr előbb futni akart, de azonnal meg is torpant; futnia nem volt érdemes sehova. Hasában megmozdult valami a tűző napon, autók rohantak a piros felé. A nadrágja csupa kőpor lett, a haja nem kevésbé. Előbb rossz szemmel nézett mindenkire, de ahogy lassan kiment a fejéből a labda, lehiggadt, vékony ujjaival megnyomogatta a térdét.

Hazamenni nem lehetett, otthon várta a zsonglőrfelszerelés. A szökőkút peremén egy szalvétával takarta le az arcát, úgy feküdt a betonágyra. Olyan gyorsan elaludt, hogy már nem érezhette, amint elzsibbad a hátgerince.

Már éjszaka volt, amikor felébredt a szalvéta alatt. Leporolta a nadrágját és elindult cigarettát keresni.

Így szokott rá a labdazsonglőr a dohányzásra, ami élete végéig egyetlen káros szenvedélye maradt.

A kucsmás ember

Amikor fölszálltam a vonatra, és kipakoltam az utazási kellékeket, mintha valami különös, de hétköznapi tárgyakkal játszható szeánsz venné kezdetét. Megcsörrent mellettem egy nejlonzacskó. A kucsmás úriember se kabáttól, se kucsmától, se sáltól nem szabadult meg, csak ült, rakosgatta komoly, kemény falú csizmába bújtatott lábait, s ilyenkor a nejlonzacskó mindig átlendült a térdén, s olyan hangot adott, mintha egy érzékeny építmény törne ripityára benne. A zacskóban. És nem a kucsmás emberben, mert a kucsmás ember mintha megsüketült volna, a feje minden mozdulatnál mozdulatlan maradt, félhomályosan nézett a távolba, és folyamatosan, gyors egymásutánban többször összetörte a zacskó tartalmát. Talán üvegszilánkokat szállít ez a jó ember, gondoltam, és a kucsma hangálló burokkal övezi a fejét, melyen egyetlen hang sem képes áthatolni. De persze, az sem kizárt, hogy a kucsmás ember valóban süket, és valóban összetört egy-két ajándékot a zacskóban. Azért ez, valljuk meg, elég kizárt, mert ki az a félnótás - esetleg egy félnótás -, aki bevásárol karácsonyra, vagy más, szellemes ünnepre, és útban hazafelé a drága pénzen megszerzett ajándékkal, azt néhány hanyag és érzéketlen mozdulattal ripityára tör. Na persze, az ajándék így is ajándék, csak hogy darabokban, ám ami a szándékot illeti, azt a szeretetet, amivel a kucsmás ember felruházta ajándékait, bennük foglaltatta, arról azt gondoljuk mi mindnyájan, hogy törhetetlen, hogy abban az üvegvázamorzsalékban, vagy porceláncsésze-darában, vagy pálinkáskészlet-hamuban a kucsmás ember szíve továbbra is egy. Mi több, az ajándékozásnak ez a formája az, amiben a kucsmás ember hivatkozás nélkül adhat akár több tízezret érő dísz tárgyat is. Így szerettei nem gondolják róla, hogy pénzzel akarja pótolni szeretetét, vagy pénzzel akarja megvásárolni szerettei bensőséges hangulatát, ami majd a csomag kibontásakor tetőtől talpig átsugárzik rajtuk. Ekkor, ahogy erről képzelegtem, a kucsmás férfi terpeszbe vágta lábait, szétnyitotta a zacskó száját, belenézett és jól felismerhető apai mosoly suhant át az arcán. Aztán összezárt a zacskó száját, és megint az az iszonyú zaj, mintha ripityára törne ott már az is, ami darabokban van: és ez a zaj elnyomott körülöttünk minden hangot, pedig úgy hallottam, mintha a szolgálati közleményben azt mondaná egy női hang, hogy szálljak le a vonatról.

A zenekar

A hárfás nagyon sokat fejlődött az utóbbi időben. Eddig nem voltam róla meggyőződve, hogy tudja, mit csinál. Úgy tűnt fel a húrok között, mint tojás a húros szeletelőben. De a zenekar szépen felhozta magához, erre azt mondaná a professzorom, hogy na végre, beérett a kiscsibe. Bár biztos vagyok benne, hogy ő is érezte saját bizonytalankodásait, és hogy valamit tennie kell, különben kiesik a társaságból. Nem régen azt mondta nekem, hogy amikor a húrokhoz ér és penget, egyből megjelennek neki a görögök, hajózva, lakomázva. Mert eddig mi jelent meg, kérdeztem. Hát eddig semmi nem jelent meg, vagy talán néha egy hatalmas ruhás szekrény, amiben tarka ruhák sorakoztak, karcsú testre szabott ruhák. Már akkor tudtam, hogy ruhás szekrényről a görögökre történő átváltása komoly fordulatot hoz a hárfajátékában. És így is történt, szinte megtáltosodott ez a hárfás, megteltek a hangok gyöngéd határozottsággal, ami mögött azért, ebben is biztos lehettem, nem húzódik meg túlságosan emberi zenei gondolat. A zenekar minden tagját féltettem ettől, a túlságosan emberi zenei gondolattól, de az isteni zenei gondolat felé való elhajlást sem ápoltam bennük. Ennek megfelelően sokat beszélünk az isteni és az emberi zenei gondolatról, és azt vettem észre, hogy lassanként magukévá teszik azt az elképzelésem, hogy nem annyival gyarapodik az isteni zenei gondolat, amennyivel apad az emberi. E kettő között ugyanis mindig ott húzódik egy harmadik zenei gondolat is, ami se nem emberi, se nem isteni, ez az a bizonytalansági tényező, amely az ember és Isten nélküli világ zenei gondolata, ami nem a csupasz úr hangja, hanem a csupasz úrt betöltő hang; micsoda különbség! Legutoljára a hárfás tette magáévá ezt a zenei gondolkodást, de mondhatom, az ő feladata is volt a legnehezebb, példa nélküli erőfeszítést követelt a hárfástól. Ahogyan változott a hárfás zenei gondolata, úgy változott meg a fény a szemében - ma már talán sokan örülnek is tartanak. De minden jó hárfásnak be kell járnia ezt az utat és vissza is kell tértie róla, különben megőrül. Ám amint visszatért az útról, és mert útközben nem tébolyodott meg, pályafutásom egyik legkiválóbb hárfását üdvözölhettem benne. Koncertjeinken zsúfolásig megtelik a nézőtér, és ha valamelyik zenészem asztmatikus rohama miatt elmarad valamelyik koncert, a közönség nem háborodik fel, nem zúgolódik tömött sorokban, mert a közönség is tudja, megtanulhatta a koncertjeinken, hogy a közönség semmit nem ér zenekar nélkül.

A ruhaszárító

Mivel növekvő korom miatt komoly, ruhaszárítós korszakomba érkeztem, ezért vásároltam egy vadonatúj ruhaszárítót, mondhatnám, friss műszakival. Elsőrendű iparos munka, amelyen elsőrangú famunkát és elsőrangú műanyagmunkát értek, és ebből akkor sem adok alább, ha az eladó figyelmeztetése száz évig a fülembe cseng: uram, ön csökkent értékű árut vásárol. Dehogy, mondtam, majd alig bírtam abbahagyni: egy ruhaszárító soha nem lehet csökkent értékű, egy ruhaszárítónak mindig ugyanannyi az értéke, ha lehet rajta ruhát szárítani, persze egészen más a helyzet, ha nem lehet, ha mondjuk percenként összerogyik az a ruhaszárító a slendrián ékelés miatt, vagy egyéb fogyatékosága okán ledobja magáról a ruhát az amúgy steril, de ruhaszárításra a legkevésbé alkalmas parkettára, amelyen ugyan megszárad a ruha, de sokkal hosszabb idő alatt és sokkal gyűrtöttebbre, azaz ha maga nekem parkettát akarna eladni, mint ruhaszárítót, és azt mondaná a parkettára, hogy ez csökkent értékű ruhaszárító, én azt válaszolnám, önnek a lehető legnagyobb mértékben igaza van, egy szó nélkül fizetnék, s már mennék is haza a parkettával, mint csökkent értékű ruhaszárítóval, de itt erről szó sincs, még csak az kéne, hogy maga nekem parkettát adjon ruhaszárító helyett, mikor nekem az volt a legeggyértelműbb kívánságom, hogy ruhaszárítót adjon, ne pedig parkettát, s lám, valóban ruhaszárítót kaptam, egy igényesen megmunkált ruhaszárítót, amely, ahogy így elnézem, talán életem végéig is kitart, ruhák jönnek-mennek, ruhaszárító marad, ritka az ilyen áru, amelyre egy életen át rábízhatom magam, s talán még a hagyatéki tárgyaláson is a leghasználhatóbb holmik egyikeként szerepel majd, mi több, az örökösök majd a ruhaszárítóért marják egymást, hiszen tudni fogják, elvégre az örököseim, hogy még az ő életüket is kiszolgálja a legkisebb meghibásodás nélkül, így hát túlzás nélkül állíthatom, az emberiség egyik legidőtállóbb talál-mánya a ruhaszárító, ezért hát nem szabad alábecsülnünk a ruhaszárító-készítők gigantikus szellemben fogant mestermunkáját, mert jószerivel a semmiből lesz ez a mű, gondoljon bele, mi lenne már ezekből a fadarabokból száz év múlva, ha a ruhaszárító-készítők nem egy ruhaszárítóhoz használják fel őket, hát semmi, tudja meg, semmi, és azt se felejtse el, micsoda sanyarú élete lehet szegény ruhaszárító-készítőknek, ha munkájuk gyümölcse ilyen hosszú időn át kitart, talán ötven év múlva legfeljebb heti egy tucat ruhaszárítót lehet majd eladni országos szinten, s ha nem lehet belőle megélni, ki fog halni a szakma, ötven év múlva nem lesz egyetlen ruhaszárító-készítő sem, így a rákövetkező generációk talán már csak képes-könyvekből ismerik a ruhaszárítót, ezért hát jól jegyezze meg, egyetlen ruhaszárító sem lehet csökkent értékű, ha azon ruhát lehet szárítani. Kérem a számlát.

A téгла

Valahogy kevesebb mostanában a téгла, pedig volt egy halom. Ez biztos téгла, mondtuk, és ránéztünk, szerettünk vele, mint farkassal, szemet nézni. Néztük a téglát, mint a farkas szemét. Te szemét, gondoltuk magunkban vagy közösen a tégláról. Kiment a divatból a téгла. Nem téglázunk le senkit. És nem is érezzük ezt most olyan etikainak, nem zsargonozzuk le, bár tudjuk, alattomban munkálkodik, de a téglát ki nem ejtjük a szánkron. Olyan ósdi lett. Aki most téglázik, az egy hajítófát sem ér. Nem lúdbőrözzük össze magunkat, kő kövön marad a téglától. Ügynök, gondoljuk, információk szállításával foglalkozó, bonyolult lelki mechanizmusokban lubickoló lény - tán még tetszik is. Példaképpé nőheti ki magát az egykori téгла. A téгла vörös volt: most hát színről színre. Kis hecc: a brigádban volt egy téгла, eltörött. A téгла külön utakon járt, bevonta valami halovány köd, már a mozdulatait se lehetett mire vélni, arcán mindig hallgatólagos megértés bujkált, szemei félszég és határozottság között vibráltak. Mindent értett, a kétértelmű dolgokból próbált hasznot húzni, az egyértelműség gyanús volt számára. A másik nemmel komoly kapcsolatot épített ki, a bizalmat tűzte jelszavául a szépen fésült hajából néha kilobogó zászlócskára. Elégedett volt téglaságával, hisz abban jövőjét tartotta markában, mintha nedves pisztolygolyót szorongatna, amelyről tudja, míg a markában van, nem süllhet el, se jól, se rosszul. A különleges ételeket nem kedvelte, erősen magyaros koszt, de nem borral, inkább sörrel leöblítve. Amikor már érezte, túlöblíti torkát, idejében felállt az asztaltól, s a többiektől ellesett könnyedséggel adott borralalót. Öltözködésében, mint mindenben, mindenkinek meg akart felelni; ez az egyszerre mindenhová való tartozása volt álöltözéke, amely alatt az érző szív a lehető leghalkabban dobogott, de azért annyira nem halkan, hogy ha hibázott, még elmondhassák róla: hát ő is ember. Mindenekfölötti menedéke volt ez, hogy ő is ember. Bár néha kétségek gyötörték, s ez a kemény szó: téгла, folyton fülön vágta. Ám tudta, mivel ő is ember, múltjával viszonylag könnyen elszámolhat az örökös megbocsátás reményében. Bár mikor építkezésbe fogott, s megérkezett az első teherautónyi téгла, émelygés fogta el, ami mindaddig eltartott, mígnem bevakolták a házat. A hulló vakolat volt számára a lelkiismeret varázslámpája. A hosszú elméleti próbatételek után első kisebb betegsége bizonyította számára, hogy valóban ő is ember, s ettől fogva, már csak életrajzának precíz rögzítésének élt.

A bajusz

Az erdésznek akkora bajusza volt, hogy ha valaki távolról látta az erdőben, azt hihette, ágaskodó szarvas. Volt is ebből sok baja minden vadászdínyen, és a biztosító is azt mondta neki, hogy csak akkor köthet életbiztosítást, ha levágatja a bajuszát. A bajusz maradt, az évek mentek, ezért mindenki azt gondolta az erdészről, hogy nagyon bátor ember.

Ezt egész évben bizonyítania sem kellett, de ahogy közelgett a Karácsony, egyre zavartabb lett, álmában félrebeszélte, a boltban felejtette a pénztárcáját, az erdőben, amit olyan jól ismert, mint a kémikus a higanypuskát, naponta eltévedt, és még sorolhatnánk a számtalan bakit, amit minden évben elkövetett Karácsony közeledtével.

A felesége hiába faggatta, az erdész csak morgott egyet, akár a nyugovóra térő medve. Nem mondhatom el, gondolta sokszor magában, ezt nekem kell felgöngyölítenem, gondolt magára az erdész.

Mert mi is történt valójában az erdésszel Karácsony közeledtével?

A városka széléről, a szegénynegyedből, a Karácsony előtti héten óvatos lábnyomok vezettek a fenyvesbe, oda s vissza, a lábnyomok körül elszórt tűlevelek heverték, ahol pedig a lábnyomok megfordultak, ott friss gyanta illata keveredett az ózon illatú levegővel, a letaposott havat faháncsok borították, s középütt, mint egy parányi templom, a fenyő megmaradt csonkja. És ez évek óta így ment, ebben a tempóban.

Az erdész először hivatása magaslatára (magaslesére?) emelkedett, megbújt egy kisebb fenyő mögött, csakhogy az első rongyokba csavart férfi, aki fenyőért jött, meglátta az erdész fenyő mögül kunkorodó bajuszát, ezért úgy tett, mint aki csak kellemesen fárasztó délutáni sétáját tölti az erdőben. És így ment ez Karácsony napjáig. Karácsony este, mikor a gyerekek is lefeküdték, és leszállt a házra csend, az erdész beleképzelte magát szegény rajtaütöttek Karácsonyába.

Így ment ez (ismétlem) hosszú éveken keresztül: az erdész szegénységen és hivatáson dilemmázott. Néha még a könny is elfutotta a szemét, de azt mondta, ezt csak a hideg, csípős szél teszi. Hogyan lehet tehát Karácsonykor zöld ágra vergődni?

A választ ki más, a felesége adta meg, véletlenül.

Azon a Karácsonyon egy apró dobozt kapott az erdész. És benne, mert benne volt: egy bajuszkötő. Erre gondolni sem mert, mégis így maradt az erdész erdész, a szegény pedig az erdésszel szegényebb.

A következő év végén az erdész egy apró fenyő mögött guggolt az erdőben - barkójára simuló bajusszal.

A halas

Rókabundában igyekeztem az erdei halashoz, akit minden héten meglátogatok, zsebemben egy gumírozott kártyapaklival. A heves és éjszakába nyúló csaták után többnyire apró halzsetonokkal hagytam el a kunyhóját. Megegyeztünk abban, hogy a bukott partit hallal fizeti ki.

A városkapu mellett két éve emeltettem egy halas bódét. A hatalmas üveg tartályokba nap-hosszat zubogott az oxigén, és egy-egy kevésbé kapós példány akár hetekig is eléldegélt, mire vevőre talált.

Ezúttal egy kis kitérőt tettem a kártyaparti előtt. Megkerestem azt a fát, amelyről harminc évvel ezelőtt lezuhantam, s most ennek köszönhetően a jobb falában halkan nyikorgott a hóban. A fa már épphogy éldegélt, ezt télen is nagy biztossággal állapítom meg. Nekitámaszkodtam a fának, kifújtam magam, mert ugyan a hosszú évek alatt megszoktam a jobb lábam hiányát, de a zuhanás visszaidézése teljesen felzaklatott, és még azt is kérdésessé tette, hogy ma megint legyőzőm a halast. Többször gondoltam arra, hogy cinkelt lapokat hordok magamnál fáradtság esetére, de a halas annyira egyszerű ember volt, hogy véteknek tartottam egy ilyen ember félrevezetését. Inkább vállaltam a veszélyt, hogy egyszer vérszemet kap a halas a győzelemtől, s attól kezdve a városkapu melletti üzletemet csak egy horgászcsapat megszervezésével tarthatom fenn. Azzal pedig úgy megnövelném a kiadásaimat, hogy évekre lemondhatnék az éjszakai dorbézolásokról, a hajmeresztő fogadásokról, és a legfontosabbról is: a bordélyház vendégszeretetről. Mert a magamfajta féllábú ember ritkán csinál jó partit, és megvallom, bár nehezemre esik kimondanom, a fehérszínű, még ha oly szellemes is lenne, mint amilyenre álmomban gondolok, akkor sem ronthatja házamban a levegőt. A bordélyt nekem találták ki, s ezért kitalálóját áldom is épp elégszer.

A halas már a kapuban toporgott medveszőr kucsmájában, kezében forralt bor gőzölgött, mikor a terelőösvényen a kunyhója elé értem.

- Kitérőt tettél? - kérdezte a halas.

- Megnéztem az életem csúfságát - mondtam a szemébe lihegve.

- Akkor gyerünk, kezdjük el! - mondta a halas kissé bekapkodva, és a szobába tolta a görgős üveg haltartályt, annyi hallal, amennyit a heti partikon, már csak hagyományból is, bukni szokott.

Töltött káposzta

Egy adag töltött káposztával a zsebemben haladtam a dombról a völgybe le. Egészen komoly domb volt ez, még apró fák is nőttek az oldalába, és úgy álltak ki a hóból, mintha a havazás egész csorda szarvast temetett volna maga alá. Tudtam, hogy mire leérek a dombról, le a völgybe, amely hatalmas völgy volt, a dombhoz képest hatalmas, egészen nagy tisztás, tudtam, hogy addigra kihül zsebemben a töltött káposzta. Azt is mondhatnám, hogy úgy indultam útnak a domboldalon le, hogy tudtam - lám, mennyi mindent tudok -, tehát tudtam, hogy expedícióm eleve kudarcra van ítélve. Egy töltés káposzta szobahőmérsékleten maximum tizenöt percig tartja meg azt a hőmérsékletet, amely hőmérséklet mellett magabiztosságom megrendítése nélkül állíthatom, hogy ha eszek a töltött káposztából, akkor főtt étellel táplálkozom. Csakhogy hol volt a domboldal hőmérséklete a szobahőmérséklettől? Sehol. Az imént még fagyott is, a fületem megcsípte a dér. És azt hinné az ember, hogy ahogy jön le a domboldalon, mind messzebb kerül a naptól, s egyre hidegebb lesz, leszálló légáramlatok satöbbi, de éppen ellenkezőleg történt, ahogy egyre csak haladtam le a domboldalon, mind fokozottabban éreztem, hogy melegszik a levegő, és hiába kerülök távolabb a Naptól, nem csökken a hőmérséklet, ellenkezőleg, nőttön nő. Ezért hát maradt némi reményem arra, ha leérek a domboldalról a hó alá temetett szarvasok között a völgybe, hogy a töltött káposzta a farzsebem enyhe melegében megőriz valamit a forróságából. Igen, a farzsebemben vittem le a töltött káposztát, hiszen csak farzsebem volt, de az jó nagy, mindig ebben hordtam le a töltött káposztát a domboldalon, s ez a számos próbálkozás annyira kitágította a farzsebemet, hogy hamarosan arra is gondolnom kellett, talán egyszerre két töltött káposztával is nekivághatok a domboldalnak, s ekkor még nagyobb reménnyel veheti fel a versenyt a töltött káposzta, hogy még melegében leérek vele a völgybe, ahol már nem küszködöm légszomjjal, s könnyedén befalhatom a káposztámat, és nem fenyeget az a veszély, ami a dombtetőn folyton fenyegetett, az, hogy összezavarom a nyelés és a levegővétel összhangját, s a torkomon akadt töltött káposztától megfulladok a dombtetőn. Már egészen a völgy közelébe értem, amikor megálltam, hogy kitapintsam a káposztám hőmérsékletét, amikor átfagyott kézfejem a káposztalucskos és dermedt farzsebembe mélyedt, ahol, ahogy írtam is, csak nyoma volt a töltött káposztának, s akkor egykedvűen fordulhattam vissza, hogy a hó alá temetett szarvascsorda agancsai között megkeressem a sietős utamon elveszített töltött káposztát

Ingyen tehén

Józsi bácsi karón fogta a tehenet és usgyi, elindultak a vásárba. Szép summát remélt az öreg, ezt nem titkolta maga előtt sem, csak a lánya elől, akinek az volt a bevált hobbija, hogy Józsi bácsi minden egyes megtakarított vagy dugi pénzén naposcsibét vett, és már annyi volt a naposcsibéjük, mint másnak hajvesszeje.

Még sötét volt, amikor Józsi bácsi elővezette a tehenet, mert szinte félt, hogy a lánya felébred, gondol egyet, megkeresi visszajöttével a tehén árát, elcsaklizza és annyi naposcsibével tér vissza, hogy azok ízig-vérig elárasztják a háznak azokat a lyukait is, ahol más, rendes családoknál egér tartózkodik.

Még lefekvés előtt az ágy mellé készítette az öreg a bélelt mamuszát, amelyiknek vatelinozott talpbélése nem hogy zajt nem csapott, de mintha a lábán se lenne, csak huss, ki a tehenhez az istállóba, mert jól tudta, ha a lánya megneszeli a tehenakciót, akár ki se vigye a vásárra a marhát, el se adja, haza se vigye a pénzt, mert a lánya napokon belül úgyis naposcsibékké változtatja a bankókat, amitől, ha egy élete is van, meg akart menekülni, anélkül, hogy menekülnie kellene.

Egész éjjel nem aludt az öreg, az óra zakatolását hallgatta és figyelte, s néha zseblámpájával - amit ágyékához rögzítve vitt a dunyha alá - rápillantott a számlapjára. Volt ugyan egy fél órácska, amit átszendergett, de riadtan tért magához - kigyújtotta pizsamájában a zseblámpát -, mert azt álmodta, hogy a lánya eladta a házukat, hogy egy mexikói professzornál átoperáltassa magát naposcsibévé.

Amikor eljött az idő, belebújt vatelinos mamuszába, a góréból előszedte a vásározó ruháját, a tehenet karón ragadta és lélegzetét visszafojtva elindult a vásárba.

Ahogy fölszállt a köd és pirkadni kezdett, Józsi bácsi megállította a tehenet. A vásártér olyan üres volt, mint a tenyerem, amikor nincs nálam semmi. Az öreg leült egy kilométerköre - addig a tehén legelt az útszéli lucernásban - és elgondolkodott valamin. Csakhogy addig-addig gondolkodott, mígnem a tehén úgy teleette magát lucernával, hogy felfújódott, mint egy homokzsák. Rohant is azonnal az állatorvosért, hogy leeresszék a tehenet, de mire visszatértek, a tehén szórén szálán eltűnt. Az öreg bejelentette a rendőrségen, billogszám fejből, ahogy kell, s megkezdték a nyomozást az ismeretlen tettes után.

Szégyenszemre bandukolt hazafelé az öreg, mikor a távolban az égen meglátta lebegni a tehenét. Örömében kibújt a csizmájából, úgy rohant feléje. De ahogy közelebb ért, látta ám, hogy az nem a tehén, hanem a lánya, aki hosszú zsinóron léggömböt ereget, miközben tolja haza az újabb talicska naposcsibét. Odaállt a lánya és a talicska elé, hogy az előbbit kérdőre vonja. Az meg elmesélte, hogy talált egy ingyen tehenet a lucernásban fölfújódva, leeresztette, eladta, a pénzen meg korán hajnalban friss naposcsibékhez jutott, amiket néhány hónap múlva piacra dob, mert az árából szeretne új, önálló életet kezdeni; belátja, ami sok, az sok.

A cirmos

Olyan közepes sebességgel gurultam le a lankás úton a kocsimmal, és nagyon elégedett voltam azzal, hogy egyáltalán nincs forgalom, pedig a Kozma bácsi, akivel nem rég egy nagy tál grönlandi fokhagymás szűzerméket fogyasztottunk el a Hegygerinc nevű fogadóban, arra figyelmeztetett, hogy ebben a nyaktörős országban ez az egyetlen egy olyan hegyi út, amelyen naponta három forgalmi dugó is megakasztja az autósokat. Nem hogy forgalom, de még csak szembeszél se nagyon volt, így aztán ki is locsoltam a forró aszfaltra azt a kulacs vizet, amit Kozma bácsi erőltetett rám, mert, mondta, a forgalmi dugóban mindig megszomjazik az ember, ha sokat kiabál.

A üres kulacsot betettem a pisztolytartóba, amikor a két hete lecserélt új visszapillantómban megláttam egy biciklis alakot, ahogy a nyomomban az úton ereszkedik alá. Csak kis idő telt bele, az alak egyre nagyobbnak tűnt, azaz egyre közelebb ért hozzám, s mintha valami lobo-gott volna a nyakában. Akkor jutott eszembe, hogy puff neki, ott felejtettem a fogadó asztalán azt a selyem kendőt, amit a Gyuri kért tőlem, hogy hozzak olaszból a mostohaanyjának, ha látok olyan cirmosat.

Mikor egészen közel ért a biciklis, akkor láttam, hogy ez a Kozma bácsi, nyakában az olaszból hozott cirmos selyem kendő, és úgy üli meg a nyeret, mint akit gipszből öntöttek ki. Szemei kiemelkedtek az amúgy parányi fejből, a száját úgy tátotta ki, hogy mindkét fogsorán furulyázott a levegő.

Na a vén bolond, gondoltam kedvesen, mire nem kapható.

Csak akkor lepődtem meg igazán, és a mosolyból is kevesebb lett, mikor Kozma bácsi egy szó nélkül elsüvített a kocsim mellett, de ahogy hátulról figyeltem a lobogó kendőt, mintha a szájából lógna.

Kozma bácsi, Kozma bácsi, fékezzen, kiabáltam, amikor a lejtő végén megpillantottam egy éles jobb kanyart, ami számításaim szerint bevehetetlen ekkora sebességgel - és főleg kerékpárral. De Kozma bácsi egy szó nélkül száguldott tovább a szájából kilógó kendővel.

Fékeztem és becsuktam a szemem.

Amikor kinyitottam, Kozma bácsi már sehol sem volt. Kiszálltam a kocsimból és a kanyarnál a nádasnak azon a részén mentem bele a vízbe, ahol derék magasságban mintha szablyával metszették volna ki a nádas.

Kiabáltam megint, hogy Kozma bácsi, hol van?

A nádasban nem találtam.

Először a sekély vízből kiálló, csengővel felszerelt kormányt láttam meg a hínárosban, a parttól legalább tíz méterre, majd később végre Kozma bácsit, aki a mederben kotorászott; csupasz nyakából gondolva, nyilván a kendőt kereste az iszapban.

Aztán felült és bánatosan nézett rám, mint aki lenyelte az öreganyja mackófelsőjét.

Jól van, Kozma bácsi, kérdeztem, nem esett semmi baja? Miért nem fékezett a lejtőn, tudja milyen veszélyes?

Miért, miért, csapott dühösen Kozma bácsi a vízbe, amikor autók túlkölését hallottam a keskeny útról.

Hát miért, kérdeztem újfent.

Arca ökölbe rándult: - Ez a kurva bicikli ledobta a láncot.

Zárlat

Egész nap fűnyíróztam a bukszusok között; balról az eperföld határolt, szemből a káposztás tábla, jobbról a kutya és a kutyaház, a hátam mögött pedig a földetlenség fekete kábelt húztam, amire, ahogy jóakaróim mondták, csak végszükség esetén hajtsak rá, így mondták, végszükségnek kell ahhoz bekövetkeznie, hogy bárki is ráhajtson fűnyírójával a földetlenség fekete vezetékeire. Nem-nem, gondoltam, nem hajtom rá a fűnyírómat, mondtam, amikor egyik jóakaróm figyelmeztetett, hogy csak nehogy a karón csapjam le a villanyt a fűnyírómmal, nehogy valami globális, így mondták, globális áramtalanítást végezzek a fűnyírómmal, mert ha nem kap áramot a csirkekelletője, akkor ugrott a nyugdíjkiegészítő naposcsibe üzlet és velem fogja megetetni a száz- vagy kétszáztojásos rántottát, és akkor megnézhetem a koleszterinemet és megnézhetem magamat is, ajánlotta a jóakaróm. Ha a koleszterinem nem is emelkedett, az adrenalinszintem a fülem felső csúcsáig ért, már ahogy ezt én elképzeltem fűnyírozás közben. Hogy a vezetéket mindig magam mögött tartsam, egy hosszú botot drótoztam a hátamra és arra akasztottam a fűnyíróm vezetékeit, így mindig a hátam mögé került és így biztonságosan motozhattam a bukszusok között, így biztonságba került a csirkekellető is, és végül biztonságba került minden, amit az áram fenyegetett, de biztonságérzetem magaslatán annyira megnyugodtam, hogy előbb az eperföldre hajtottam a gépet, majd rá a káposztás táblára, ahonnan már a kutya és a kutyaház felé vitt utam, ám váratlanul elment az áram. Nem kellett öt perc se, hogy kiderüljön, a csirkekellető lett zárlatos, az okozott globális áramszünetet, amit előbb a jóakaróm az én nyakamba akart varrni, de amint megrázta a csirkekelletője az újbóli áramlökéstől, már nem akarta rám kenni a globális áramszünetet. A jóakarómat áthúztam a portámra és lefektettem a bukszusok közé, ahol jobban lett és hamarosan elaludt. Álmában, ahogy később elmesélte, ezrével rontottak rá a naposcsibék és követelték a kotlásukat, de ő képtelen volt megmagyarázni a naposcsibéknek, hogy nincsen kotlás, hanem csirkekellető gép van, ami majdnem az ő vesztét okozta. Napokkal később a jóakaróm beállított hozzám egy nagy tál csirkepaprikással, hogy ezzel legyen szent közöttünk a béke. Annyit ettünk, mint a duda, mindketten békülékeny alkat lévén, s mikor már csak a sűrű szaft hűledezett a tál alján, egyszer csak kikandikált a szaftból a hibás kondenzátor, ami a zárlatot okozta. A jóakaróm ekkor megint elaludt, de számára ezzel egy élet zárult le.

A toronylak

Az óramutató járásával ellentétes irányban haladt föl a csigalépcső a kis toronylakba, ahonnan nem lehetett szívdöglesztő melankólia nélkül belátni a tájat, a műút hasította tölgyest a keleti lankán, a pokoli messzeségbe húzódó cserjést. A csigalépcső tetején megülő toronylak, mondta egyszer a vadőr barátom, akivel minden tavasszal kitárgyaljuk, miért is mondtunk le mindketten a mérnöki diplomáról, statikai csoda. Meg mernék esküdni, mondta néha ezt is, hogy a toronylakot csak a Szentlélek tartja kiábrándítóan nagy úri gesztusából.

A vadőr barátom évekig csak a csigalépcső alján toporgott, soha nem tartotta kedvezőnek az alkalmat, hogy feljöjjön hozzám a toronylakba, és onnan pásztázza a terepet. A vadakat amúgy sem látni ekkora távlatból, mondta mérhetetlen álszégyenlősséggel. Az én vadlesemén, folytatta izgatottan, már megszoktam, hogy feljegyzéseket készítek, itt csak belezavarodnék az égtájakba.

Amikor végre felmerészkedett a toronylakba, fegyveréből kivette a lőszereket és aknászoktól megszokott lépésekkel közelített a toronylak nyugati ablakához, nehogy elsüljön, ha rosszul lépek, mondta.

Megmarkolta a belső párkányt, ahová máskor a belga teafüvet szórom száradni, és úgy forgatta a fejét, mint aki a nyakgörcs ellenszerét keresi, nem is nézett ő szét onnan, inkább csak fülelt, mikor roppan meg alatta a deszkapadló, várta a végveszélyt, a toronylak pillanatról pillanatra bekövetkező statikai romlását. Nem látom a dzsippem, mondta sziszegve, és ettől megnyugodott vagy mi a szösz lett vele, mert megfordult, ráült a belső párkányra és felszegte a fejét: na hol vannak azok a fotók?

Két évig rögzített kamerával fotóztam az ablakon át, s a képek sorozatából kirajzolódott, hogy a tölgyes levonul a keleti hegyoldalról. A kétsávos út hasítékán átlépve haladt a cserjés felé a völgybe. A vadőr barátom megnézte a képeket, ő is azt látta, amit én, a vonulást. Nem szólt semmit, csak rám nézett, mintha hirtelen megváltozott volna az arcom. Ez már valami, nem? - kérdeztem. Ez már valami, válaszolta. A tölgyes lejön a hegyről, bele a cserjésbe, és lehet, hogy hosszú évek múltán eléri a déli szántókat, mondtam. Nem valószínű, mondta a vadőr barátom. Tavaly elmagányosodott, majd elhullott az utolsó védett állatunk is, és mivel nincs már mit védeni nekünk, úgy döntöttek, hogy „megküldik a tölgyest fűrészeseikkel”, mondta, és borozni kezdtünk a Szentlélek tartotta toronylakban.

Rá egy évre jelentek az erdőgazdaság emberei, hogy kivágják a tölgyest. Ki is vágták mind egy szálig, csak a cserjést hagyták meg, ami - ahogy a később készült felvételekből kiderült - lassan megindult a tölgyes helyére a kétsávos út hasítékán keresztül.

Üres hely

Amikor megérkeztünk a városba és a sötétség úgy ömlött ránk neonfénnel hígítva, mintha széles folyómederben, valami tenger torkolatánál állnánk, ahol a sós és édes ízek már önként keverednek, és nem volt égbolt, csak az a súlyos fedőlap, amelynek túlközelsége előbb finoman, majd egyre elnehezültebben fullasztott, akkor ott, minden lehetetlensége ellenére, megnyílt az idő. Pontosabban az, amit annak hittünk, mert nem szólt egyikünk sem, nem lett ott kimondva semmi, moccanni sem lehetett, csak hát volt még valami az arcunkból, ugyanaz a leplezhetetlen döbbenet ült ki rá, mintha mindenkinek ugyanazt az arcot faragná az, ami ott megnyílt, egészen váratlanul, félreérthetetlenül.

Mélysége egyenlő volt ürességével, üressége pedig csak azért nem volt kongó, mert hang nem szállhatott benne, hanem mintha minden maga előtt tolná; minden itteni kirekesztette az ottanit.

Tehát mégis volt abban valami előrelátás, hogy nem akartunk útnak indulni, holott maradni is mindig oly nehézkes, egyáltalán bárhol lenni észvesztő feladat, de az kicsit mindig elfeledtette velünk, ha valahová elindultunk, így lebegni két biztos pont között bizonytalanul, mintha nem lennénk sehol, valami meghatározhatatlan térben, a két város között, végtelenül.

Sem itt és sem máshol nincs maradás - ez lehetett ott biztos állítás, és mintha faroltunk volna vissza a kocsiba, lassan mind visszaszálltunk, és egészen lassan mentünk tovább. Ki a városból, be egy másikba, és közben haladt előttünk a megnyílt idő, vagyis nem haladt az semerre, ott volt mozdulatlanul, követve az utat.

Lassan megvirradt, az utakon egyre több autó hagyott el minket, a városokban sokan mentek gyalog, gyalogszerrel, és kezdett elveszni az üresség, kezdett bezárulni, ami megnyílt, mintha a mozgás, a számtalan mozgás feltöltené az időt, az űrt, amiről mintha csak nekünk lett volna tudomásunk.

Végre megálltunk, kiszálltunk a kocsiból, leültünk az árokszélre, és úgy fűjtattunk, akárha ijesztő film után levegőt kap valaki, és azt egyfolytában képtelen eldönteni, hogy vajon ez megtörténhet egyszer, vagy csak a képzelet tölti fel üres helyeit?

-&-